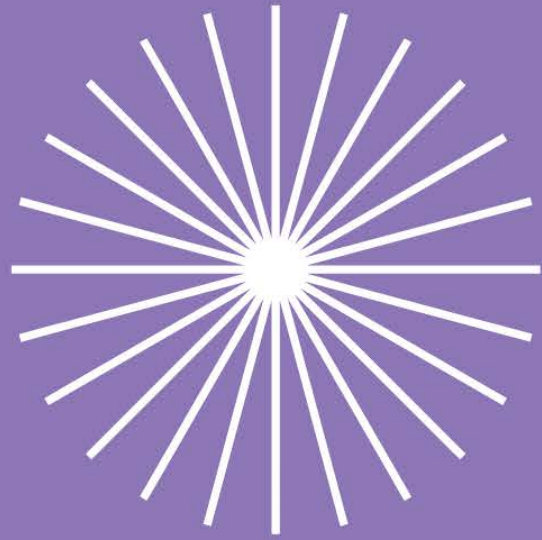
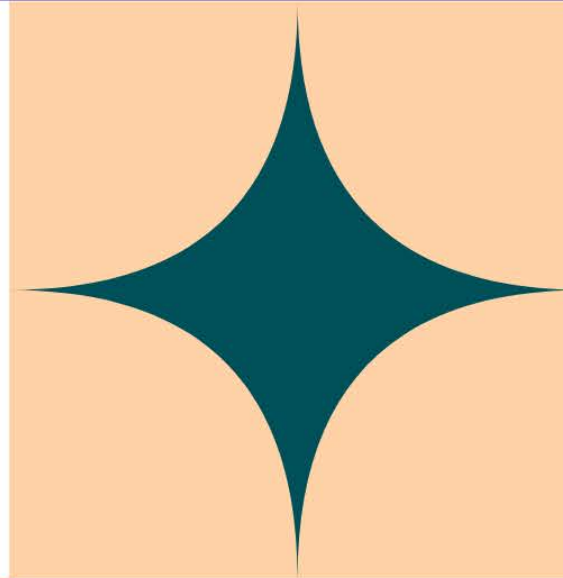

SLipStream

Service-Learning

**DORACAKU
ME
STANDARDET E
CILËSISË**

**GUSHT
2024**

DORACAKU

i metodave dhe mjeteve për

**PROJEKTET E VULLNETARIZMIT
EDUKATIV**

&

**STANDARDET E CILËSISË
për realizimin e suksesshëm të
projekteve të vullnetarizmit edukativ
në
punën me të rinjë**

Gusht 2024

Redaktor: Edina Malkiq

Autorët sipas rendit alfabetik:

- 1. Alžbeta Brozmanová Gregorová**
- 2. Edina Malkiq**
- 3. Leonita Bajra**

DORACAK metodash dhe mjetesh për PROJEKTET TË MËSIMIT TË SHËRBIMIT DHE STANDARDET E CILËSISË për projektin e suksesshëm të mësimit të shërbimit në punë me të rinjtë. 1. Botim.

Shqyrtuesit sipas rendit alfabetik:

- 1. Daniela Ivanová**
- 2. Donarta Uka**
- 3. Lucia Rossová**
- 4. Maria Butyka**
- 5. Markéta Kolářková**
- 6. Marta Hauser**
- 7. Tamara Fabac**

Dëshirojmë të falënderojmë punëtorët rinorë dhe mësuesit nga vendet e projektit që na kanë dhënë komentet rreth këtij Manuali.

Manuali është krijuar si pjesë e projektit Mësimi i shërbimeve në nxitjen e angazhimit qytetar të të rinjve, diversitetit dhe përfshirjes sociale në rajonin e EQL" - SlipStream shpallur në kuadër të Programit Erasmus+ (në tekstin e mëtejme Erasmus+), siç përcaktohet në numri i kontratës 2023-1-SK220-YOU-000159836. Projekti zbatohet nga Platforma dobrovolnickych centier a organizacii (Sllovaki), Udruga za razvoj civilnog drustva SMART (Kroaci), Fundatia noi orizonturi Lupeni (Rumani), Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole Tugovaznia" Národní asociace dobrovolnictví, z.s., (Republika Çeke), OJQ TOKA (Kosovë), Center europeen du volontariat (CEV) (Belgjikë).

Mbështetja e Komisionit Evropian për prodhimin e këtij publikimi nuk përbën një miratim të përmbytjes që pasqyron vetëm pikëpamjet e autorëve dhe Komisioni nuk mund të mbahet përgjegjës për çdo përdorim që mund t'i bëhet informacionit të përmbytur në të.

**Funded by
the European Union**

Përmbajtja

PËRSHKRIMI TEORIK	7
Kuptimi i Vullnetarizmit Edukativ	7
Çfarë është e çfarë nuk është të mësuarit e Shërbimit?	10
STANDARDET E CILËSISË PËR PROJEKTE EFEKTIVE TË VULLNETARIZMIT-EDUKATIV.....	12
1. SHËRBIMI KUPTIMPLOTË	12
2. LIDHJA ME PLAN-PROGRAMIN MËSIMOR.....	17
3. REFLEKTIM.....	18
4. PARTNERITETI ME KOMUNITETIN.....	19
5. PJESËMARRJA E TË RINJVE/FËMIJËVE.....	20
Jepuni fëmijëve/të rinjve zë	23
KOMPONENTËT /FAZA E PROJEKTEVE TË VULLNETARIZMIT EDUKATIV	26
1. Faza e Identifikimit dhe planifikimit	27
2. Implementimi i Vullnetarizmit-Edukativ	29
3. Reflektimi.....	30
4. Festimi.....	30
METODAT DHE MJETET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV.....	33
FAZA E IDENTIFIKIMIT DHE PLANIFIKIMIT	33
NDËRTIMI I EKIPIT PËR PROJEKTE TË VULLNETARIZMIT-EDUKATIV	36
HULUMTIMI I NEVOJAVE TË KOMUNITETIT DHE PËRCAKTIMI I PRIORITETEVE.....	42
METODAT PËR VLERËSIMIN E NEVOJAVE TË KOMUNITETIT	43
Përshkrimi i Aktivitetit:	46
ANALIZA E NEVOJAVE	55
PËRZGJEDHJA E MJETEVE PËR VENDIMARRJEN E NEVOJAVE TË KOMUNITETIT	57
Disa fjalë në lidhje me partnerët e komunitetit.....	60
QËLLIMET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV.....	66
QËLLIMET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV.....	71
Qëllimeve të mësuarit dhe Standartet Arsimore.....	72
PLANI STRUKTUROR I PROJEKTIT	75
MENAXHIMI I PROJEKTIT	76
Instrumente për monitorimin e projekteve.....	77

REFLEKTIMI NË PROJEKTET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV	79
METODAT E REFLEKTIMIT	84
MBYLLJA, FESTIMI DHE VLERËSIMI FINAL	92
Reflektimi Final	92
Vlerësimi Final.....	96
DOKUMENTACIONI	104
BIBLIOGRAFIA	105

Parathënie

Ky Manual është i mbushur me përvojë shumëvjeçare në ngritjen e kapaciteteve të punonjësve rinorë, mësuesve dhe profesionistëve të tjerë në pedagogjinë e të mësuarit shërbyes në arsim. Ai përmban ide dhe përdorim praktik të dëshmuar të metodologjisë së të mësuarit në shërbim të një numri punonjësish të të rinjve, mësuesve, mentorëve dhe profesionistëve të tjerë në të gjithë Evropën, por veçanërisht përvojat e Evropës Qendrore dhe Lindore.

Ky Manual ka për qëllim t'u "ju japë një dorë" ose një udhëzues të gjithë edukatorëve kureshtarë se si mund të sigurojnë mundësi mësimi më tërheqëse për fëmijët dhe të rinjtë në organizatat, shkollat ose komunitetet e tyre.

Manuali është përpiluar nga 4 kapituj.

Kapitulli i parë jep një pasqyrë shumë të shkurtër se si ne e përkufizojmë pedagogjinë e të mësuarit në shërbim. Ai jep një orientim se çfarë është kjo pedagogji dhe çfarë është dhe nuk është pedagogji e të mësuarit në shërbim.

Kapitulli i dytë, Standardet e Cilësisë për Projektet Efektive të Mësimit të Shërbimit, ofron shpjegimin e komponentëve cilësorë që duhet të pasqyrojë çdo projekt i të mësuarit në shërbim. Ai shpjegon se çfarë do të thotë çdo Standard Cilësie, jep shembuj dhe siguron që lexuesi të kuptojë logjikën që qëndron pas karakteristikave të kësaj pedagogjie gjithëpërfshirëse në arsim. Prezantuar 5 standarde cilësie: Shërbim kuptimplotë, Lidhja me kurrikulën, Reflektimi, Partneriteti në komunitet dhe Pjesëmarrja e fëmijëve/të rinjve.

Kapitulli i tretë shpjegon fazat tipike të zbatimit të projektit të Mësimit të Shërbimit. Në literaturë ka ndarje të ndryshme të fazave të zbatimit të projektit të Mësimit të Shërbimit, por në përgjithësi ato përshkruajnë hapa të ngjashëm ose të njëjtë në praktikë. Ky manual përshkruan 4 faza: fazat e identifikimit, planifikimit, implantimit dhe krenimit.

Kapitulli i katërt është i mbushur me metoda dhe mjete të provuara të përdorura tashmë në punën me të rinjtë, në projektet e të mësuarit në shërbim. Të gjitha metodat dhe mjetet e ofruara janë praktike, të përshtatura me kontekstin tuaj (qëllimet e projektit, procesin dhe ndikimin e pritur), nevojat e fëmijëve dhe të rinjve dhe burimet e disponueshme. Përmbajtja është e organizuar sipas fazave të zbatimit të projektit Service-Learning.

Manuali është krijuar në kuadër të projektit "Shërbimi i të mësuarit në nxitjen e angazhimit qytetar të të rinjve, diversitetit dhe përfshirjes sociale në rajonin e EQL" (SlipStream i shkurtër) i financuar përmes programit Erasmus + - KA220-YOU - Partneritetet e bashkëpunimit tek të rinjtë. Qëllimi i këtij projekti është të nxisë dhe përmirësojë cilësinë e mundësive për pjesëmarrjen e të rinjve në jetën demokratike dhe angazhimin social dhe qytetar në komunitete përmes lidhjes së të mësuarit formal dhe joformal duke krijuar kushtet për zhvillimin e strategjisë së të mësuarit shërbyes në Vendet e Evropës Qendrore dhe Lindore (rajoni i EQL). Projekti dëshiron të krijojë mjete dhe kushte për të zbatuar Shërbimin-Learning dhe për ta bërë atë më gjithëpërfshirës.

Ne ju dëshirojmë gëzim në mësimin dhe zbatimin e të mësuarit në shërbim me fëmijët ose të rinjtë tuaj.

PËRSHKRIMI TEORIK ...

Kuptimi i Vullnetarizmit Edukativ

Imagjinoni situatat në vijim:

- Disa nxënës të klasës së 7-të kanë ndërtuar një shteg matematikor në komunitetin e tyre.
- Disa nxënës të një shkolle kanë zhvilluar një strategji marketingu për pajisje ndihmëse për personat me vështirësi në lëvizje.
- Nxënës të shkollës së mesme kanë hapur një "Kafene për të Pastrehët," ku ofrojnë vakte të ngrohta të dielave.
- Disa nxënës të një shkolle bashkëpunojnë me ekspertë të IT-së për të riparuar kompjuterë të përdorur, të dhuruar nga një kompani, të cilët më pas i dhurojnë në organizata jofitimprurëse.
- Së fundmi, imagjinoni një të ri që përdor aftësitë skautiste për të koordinuar një projekt ndërgjeneracional që rrit ndërgjegjësimin për cilësinë e ujit në qytetin e tyre, duke shënuar më shumë se 50 rrjedhje të ujërave të shiut me shenjë "Mos ndotni - përfundon në lumë!"

Ka shumë shembuj që tregojnë se të rinjtë janë të përfshirë në mënyrë aktive në projekte dhe iniciativa, dhe në këtë mënyrë, ata sjellin ndryshime pozitive në mjedisin e tyre ose në komunitet.

Në shembujt më lart, karakteristikat e mëposhtme mund të jenë të nënvizuara:

1. Projektet janë qëllimisht të dizajnuara si projekte vullnetarizmit-edukativ për të mbështetur komunitetin
2. Projektet janë zbatuar në komunitet dhe në shkollë, sepse kjo është një mënyrë e mirë për të përfshirë fëmijët apo të rinjtë të shërbejë për komunitetin në të cilin jetojnë dhe studiojnë.

Gjithashtu, përmes projekteve të vullnetarizmit-edukativ, mësimi në shkollë organizohet në një mënyrë të ndryshme dhe nuk përfaqëson një aktivitet jashtëshkollor, por një pjesë të rregullt të procesit mësimor.

Domethënë, shumë aktivitete në kuadër të Vullnetarizmit Edukativ bëhen brenda mjedisit të shkollës, por shumë prej tyre

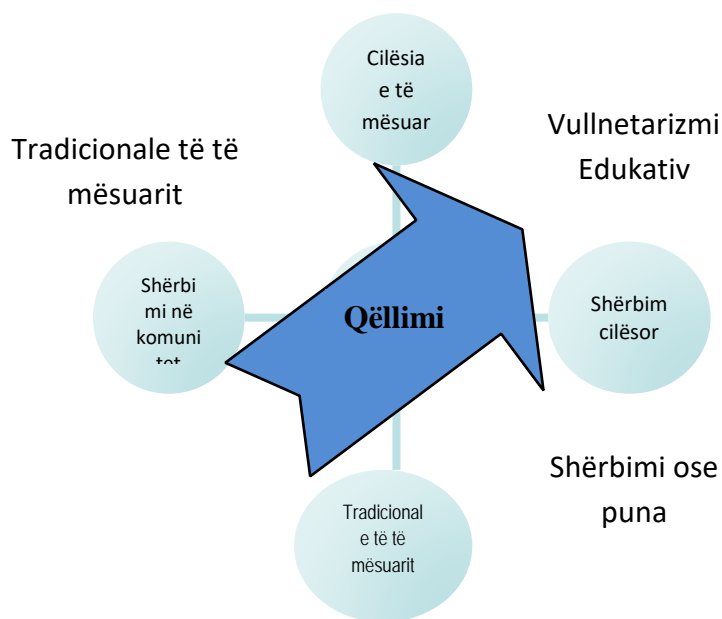

Figura 1.: Marrëdhënia e të mësuimit dhe shërbimit, Geiger (2001)

implentohen në organizata rinore, spitale, shërbimet e mirëqenies sociale, organizatat fetare etj.

Është njëjtë si shërbim vullnetarë apo punë vullnetare?

Jo domosdoshmërisht. Kjo varet se si shërbimi përvojë është përdorur për të thelluar procesin e të mësuarit dhe të rinjve në zhvillim.

Në fakt, disa nga shembujt më të mirë të nxënimit nëpërmjet shërbimit mund të ndodhin brenda komunitetit, ku të rinjtë kanë fleksibilitetin dhe mbështetjen për të thelluar si mësimin ashtu edhe shërbimin. Ajo që e dallon të nxënimit nëpërmjet shërbimit nga vullnetarizmi ose thjesht shërbimi në komunitet është se si mësimi, ashtu edhe shërbimi theksohen me qëllim.

Të rinjtë e përfshirë në projektet e vullnetarizmit edukativ jo vetëm që ofrojnë shërbim të drejtpërdrejtë për komunitetin, por gjithashtu mësojnë rreth kontekstit në të cilin ofrohet ky shërbim, krijojnë një lidhje midis shërbimit dhe qëllimeve të tyre të nxënimit dhe zhvillimit, si dhe mësojnë rreth rolit të tyre si qytetarë.

Pedagogjia e projekteve të vullnetarizmit edukativ bazohet në konceptet se angazhimi komunitar dhe qytetar mund të jetë një rrugë inovative për zbatimin e lëndëve akademike, përvetësimin e kompetencave dhe aftësive, si dhe ndërtimin ose ndryshimin e qëndrimeve.

CNCS¹ (1990) definon Vullnetarizmin Edukativ si një metodë -

(A) përmes të cilave fëmijët/të rinjtë mësojnë dhe zhvillohen nëpërmjet pjesëmarrjes aktive në shërbime të organizuara që:

1. zbatohen dhe janë në përputhje me nevojat e komunitetit;
2. janë të koordinuara me shkolla fillore, të mesme, ose universitete; ose
3. promovojnë zhvillimin e përgjegjësisë qytetare;

(B) të cilat:

1. integrohen dhe pasurojnë kurrikulën/silabuset e lëndëve ose komponentët edukativë të programeve të shërbimit komunitar ku marrin pjesë fëmijët/të rinjtë;
2. ofrojnë kohë të strukturuar për fëmijët/të rinjtë ose pjesëmarrësit që të reflektojnë mbi përvojat e fituara gjatë zbatimit të shërbimit.

Këshilli Kombëtar i Liderit të Rinisë e definon Mësimin Shërbues si një filozofi, pedagogji dhe model për zhvillimin e komunitetit që përdor mësimin si strategji për të arritur objektivat e të mësuarit dhe/ose standardet e cilësisë.

Në përmbledhje, Mësimi Shërbues kombinon ndihmën për komunitetin dhe mësimin në klasë/klubet rinore, ose me fjalë të tjera, lidh angazhimin shoqëror të rinisë me të mësuarit.

---

¹ CNCS - The Corporation for National and Community Service's

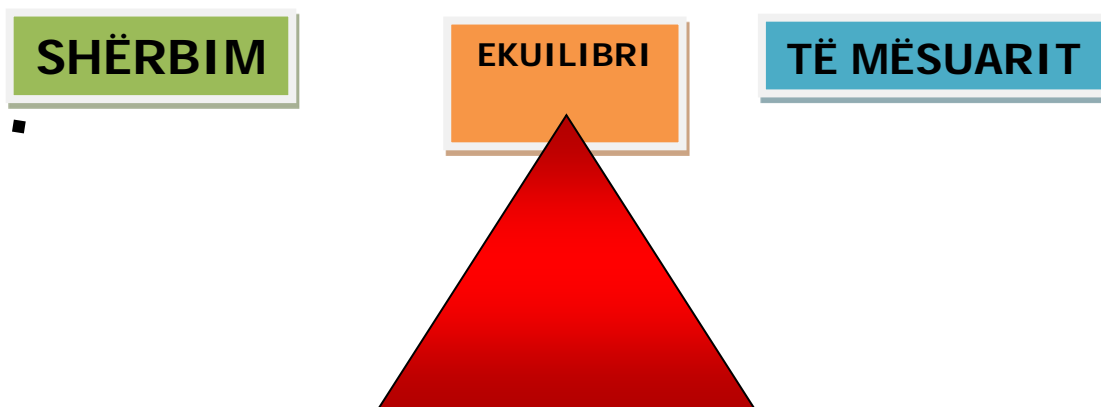

Figura 2: marrëdhënia e balancuar mes shërbimit dhe mësimit

Fëmijët dhe të rinjtë janë protagonistët kryesor të projekteve të Vullnetarizmit Edukativ. Ata të aplikojnë atë që ata kanë mësuar në klasë ose në klubet e të rinjve në nevojat aktuale të komunitetit dhe në të njëjtën kohë, të trajnohen si organizatorë të iniciativave sociale të drejtësisë dhe pjesëmarrës demokratik.

Sipas autorëve Regina dhe Ferrara (2017), pedagogjia e Vullnetarizmit-Edukativ promovon:

I. Arsimin gjithëpërfshirës, gjithëpërfshirës dhe cilësor: Projektet synojnë të integrojnë njëkohësisht ekselencën akademike me angazhimin në komunitet, edukimin shkencor dhe qytetar, edukimin e vlerave dhe zhvillimin e kompetencave për jetën dhe punën, duke përfshirë diversitetin në arsim.

II. Nisma që synojnë plotësimin e nevojave reale të një komuniteti: Zhvillimi i aktiviteteve të shërbimit ndaj komunitetit (solidaritetit) që synojnë të bashkëpunojnë në mënyrë efektive për të zgjidhur sfidat reale të komunitetit nuk e ul efikasitetin e nismës, por përkundrazi, përfshin të mësuarit me zhvillimin e veprimit transformues, ku “përfituesit” duhet të luajnë një rol aktiv.

III. Roli aktiv i fëmijëve/të rinjve në planifikimin, zhvillimin dhe vlerësimin e projektit: Vullnetarizmi-Edukativ është një qasje pedagogjike aktive; kështu që fëmijët/të rinjtë, më shumë sesa mësuesit, duhet të drejtojnë aktivitetet. Nëse fëmijët/të rinjtë nuk përfshihen dhe nuk e përqafojnë projektin, ndikimi i të mësuarit do të jetë i zbehur.

IV. Integrimi i përmbajtjeve mësimore (teoria) me shërbimin ndaj komunitetit (praktika në shërbim të komunitetit) dhe zhvillimi i kompetencave të fëmijëve/të rinjve: Ekzistojnë lidhje të qarta dhe të qëllimshme midis praktikës në shërbim të komunitetit dhe përmbajtjes së kurrikulave. Fëmijët/të rinjtë i qasen çështjeve sociale dhe zhvillojnë kompetencat për të marrë pjesë në mënyrë aktive dhe autonome në shoqëritë bashkëkohore.

Çfarë është e çfarë nuk është të mësuarit e Shërbimit? ²

VULLNETARIZMI-EDUKATIV ËSHTË...	VULLNETARIZMI EDUKATIV NUK ËSHTË...
<ul style="list-style-type: none"> ● Një aktivitet pozitiv, me qëllim dhe realist për fëmijët/të rinjtë. ● Përvetësimi i përvojës bashkëpunuese dhe jo konkurruese – promovon aftësi që lidhen me punën në grup, përfshirjen aktive në komunitet dhe qytetarinë. ● I fokusuar në problemet komplekse në një mjedis kompleks, dhe jo në thjeshtimin e problemeve në izolim. ● Ofron mundësi për të marrë pjesë në situata: "<i>problem-zgjidhje</i>" dhe kërkon nga fëmijët/të rinjtë të përvetësojnë njohuri për kontekstin specifik në të cilin zhvillohen aktivitetet e Vullnetarizmit-Edukativ dhe sfidat ekzistuese në komunitet, në vend që të mbështeten në njohuri të përgjithshme ose abstrakte /nga tekstet shkollorë/. ● Si rezultat, Vullnetarizmi-Edukativ ofron mundësi potenciale për zhvillimin e zakoneve të të menduarit kritik, p.sh., aftësia për të identifikuar çështjet ose problemet më të rëndësishme në situata reale. ● Promovon një të mësuar "të thellë" të përmbajtjes, sepse rezultatet janë të menjëhershme dhe natyrale. ● Një proces, sepse nuk ka përgjigje të sakta dhe përfundimtare si në fund të një libri. ● Një sërë situatash, ku pasojat e kësaj përvoje të menjëhershme janë: Vullnetarizmi-Edukativ ka kuptimin më të madh në nivel personal, duke 	<ul style="list-style-type: none"> – Vazhdim i kurrikulës ekzistuese shkollorë. – Grumbullimi i orëve të punës në komunitet me qëllim diplomimin. – Shërbime kompensuese/shërbime të përshkruara për fëmijët/të rinjtë si një lloj ndëshkimi nga gjykata ose administrata e shkollës. – Vetëm për fëmijët/të rinjtë e shkollave të mesme ose universiteteve. – Përfitim i njëanshëm: përfitojnë vetëm fëmijët/të rinjtë ose vetëm komuniteti. –

² Adjusted from Eyler & Giles (1999)

gjeneruar emocione pozitive, duke sfiduar vlerat dhe idetë, dhe duke mbështetur zhvillimin dhe të mësuarit social, emocional dhe njohës.

STANDARDET E CILËSISË PËR PROJEKTE EFEKTIVE TË VULLNETARIZMIT-EDUKATIV

Vullnetarizmi-Edukativ nënkupton që fëmijët dhe të rinjtë të angazhohen në një komunitet dhe të realizojnë nisma kuptimplota që burojnë nga lidhja mes të nxënit (kurrikula) dhe nevojave të hulumtuara që formësojnë shërbimin. Studime të shumta kanë treguar se fëmijët dhe të rinjtë, si protagonistë të Vullnetarizmit-Edukativ, mund të mësojnë shumë: vendimmarrje, aftësi organizative, kompetenca sociale dhe emocionale, vetëvlerësim, etj. Këto suksese në të mësuar mund të arrihen vetëm nëse disa komponentë

thelbësorë, të përcaktuar si "standarde cilësie," merren parasysh gjatë zhvillimit të projektit të Vullnetarizmit-Edukativ. Këto standarde bazohen në gjetje shkencore dhe përvoja praktike.

Në këtë kapitull, do të njiheni me standardet kryesore të cilësisë për një projekt të Vullnetarizmit-Edukativ. Në kapitujt që vijojnë, ne sugjerojmë metodat dhe mjetet që pasqyrojnë këto standarde dhe thelbin e tyre në drejtim të cilësisë.

1. SHËRBIMI KUPTIMPLOTË

SHËRBIMI KUPTIMPLOTË - fëmijët dhe të rinjtë i përgjigjen nevojave ose problemeve reale në një pjesë të qytetit, fshatit, ose rrethinës së shkollës. Fëmijët ose të rinjtë përfshihen në zgjedhjen dhe planifikimin e angazhimit të tyre dhe marrin përsipër detyra që kanë kuptim dhe janë të dobishme.

Vullnetarizmi-Edukativ fillon aty ku angazhohen fëmijët ose të rinjtë. Nëse ata ndiejnë se njohuritë dhe aftësitë e tyre janë të nevojshme dhe se mund të kontribuojnë në mënyrë të dobishme, ata janë efektivë në komunitet. Përmes veprimit dhe kuriozitetit, lind motivimi i tyre dhe ata bëhen të vetëdijshëm për masën në të cilën angazhimi i tyre ka një efekt brenda komunitetit. Nga ana tjetër, veprimet e mërzitshme dhe pa kuptim mund të çojnë në demotivim dhe refuzim të projektit.

Për të qenë në gjendje të zbulojnë së bashku nevojat reale gjatë fazës së hulumtimit, fëmijët/të rinjtë duhet të përfshihen që nga fillimi – duke krijuar ndërgjegjësim se diçka duhet bërë në komunitet. Është e rëndësishme që fëmijët/të rinjtë të marrin përsipër detyra që mund t'i realizojnë në përputhje me njohuritë, aftësitë dhe interesat e tyre, të cilat do t'i përjetojnë si "misionin" e tyre dhe që kanë rezultate të dukshme, të qëndrueshme dhe të vlefshme për ta. Kjo ndërton kohezion, bashkëpunim dhe mbështetje të ndërsjellë dhe parandalon ndjenjën e fëmijëve/të rinjve si të tepërt ose barrë. Mësuesit ose udhëheqësit e

rinj lehtësojnë procesin e ndërtimit të ekipeve, ndërtimin e besimit, reflektimin dhe ndërgjegjësimin për potencialet individuale, duke siguruar që procesi të ecë pa probleme.

Konkretisht, kjo do të thotë ...

- *Fëmijët/të rinjtë nuk merren me një problem fiktiv në angazhimin e tyre.*
- *Angazhimi i fëmijëve/të rinjve është i nevojshëm (nga partneri i angazhimit, nga njerëzit që përfitojnë prej tij, ose nga lagjja/komuniteti/shoqëria).*
- *Në angazhimin e tyre, fëmijët/të rinjtë marrin përsipër një detyrë të përgjegjshme dhe domethënëse në përputhje me aftësitë e tyre.*
- *Mënyra në të cilën fëmijët/të rinjtë e kryejnë angazhimin e tyre është një mbështetje reale për partnerin e angazhimit.*
- *Interesat e partnerëve të angazhimit janë në një raport të balancuar me interesat e fëmijëve/të rinjve dhe ato të mësuesve.*
- *Fëmijët/të rinjtë nuk shihen thjesht si "asistentë të lirë." Angazhimi i tyre vlerësohet si i tillë.*

Shembuj të një "nevoje reale":

- *Fëmijët e shkollës fillore zbulojnë në një sondazh në lagje se ngjarjet kulturore për fëmijët janë bërë kryesisht viktime të masave kursyese. Fëmijët/të rinjtë organizojnë ditë leximi përrallash në bibliotekën publike. Për ta bërë këtë, ata diskutojnë për libra të përshtatshëm për fëmijë në klasë dhe praktikojnë leximin me intonacion.*
- *Një klasë muzike mëson gjatë diskutimeve në një shtëpi banimi se personat me aftësi të kufizuara e duan muzikën dhe dëshirojnë më shumë kontakt me njerëz jashtë shtëpisë së tyre banimi. Fëmijët/të rinjtë mësojnë pjesë muzikore së bashku me personat me aftësi të kufizuara, të cilat më pas i interpretojnë në publik. Në klasë, ata trajtojnë terapinë me muzikë dhe mundësitë e saj për personat me aftësi të kufizuara.*
- *Fëmijët/të rinjtë në një të ashtuquajtur klasë mësojnë përmes intervistave me drejtuesin e një qendre për kujdesin ditor dhe qendrën komunale të këshillimit për energjinë se duhet kursyer energjia në objektet publike dhe se qendra për kujdesin ditor ka nevojë për përmirësime këtu. Fëmijët/të rinjtë këshillojnë dhe mbështesin qendrën për kujdesin ditor në zhvillimin dhe zbatimin e një koncepti për kursimin e energjisë. Në klasë, ata trajtojnë qëndrueshmërinë ekologjike, ekonomike dhe sociale.*

Angazhimi është një burim i motivimit dhe reagime pozitive. Hulumtimi i nevojave është gjithashtu i rëndësishëm në mënyrë që fëmijët/të rinjtë të mund të identifikohen me angazhimin e tyre. Sepse ata mund të bëjnë sugjerimet e tyre kur të kërkon për një angazhim ose kur konkretizoni një ide angazhimi, ata janë më të motivuar. Përveç kësaj, nëse partneri i angazhimit merr mbështetje nga fëmijët/të rinjtë dhe angazhimi i tyre është mirë i përshtatur për nevojat e tyre, ata janë më të prirë të japin reagime pozitive dhe ndoshta të shoqërojnë procesin më ngushtë. Kjo gjithashtu rrit motivimin.

Hulumtimi i nevojave është pjesë përbërëse e procesit të të mësuarit. Shumë mund të mësohet nga detyra për të gjetur se çfarë lloj angazhimi është i nevojshëm: Fëmijët/të rinjtë praktikojnë hulumtimin, duke bërë pyetje, klasifikimin e ideve dhe marrjen e vendimeve. Ata mësojnë shumë për institucionet dhe strukturat në qytetin ose komunitetin e tyre dhe njerëzit që punojnë dhe janë të përfshirë atje. Ata përjetojnë ekspertizën e tyre dhe gjithashtu mësojnë të vënë veten në këpucët e të tjerëve.

Aftësia për të marrë në perspektivën e një tjetri është një hap i rëndësishëm drejt të mësuarit social.

Përveç kësaj, kompetenca profesionale mund të aplikohet praktikisht gjatë kërkimeve të nevojshme, për shembull, kur fëmijët/të rinjtë bëjnë kërkime mbi tema të lidhura me shkollat si lëndë ose kurse. Ata së pari mësojnë në klasë: "Çfarë është qëndrueshmëria?" dhe pastaj kërkojnë gjatë hulumtimit të tyre në rrethin: çfarë po ndodh mbi temën e qëndrueshmërisë në zonën tonë, në mënyrë që të nxjerrin një angazhim në të cilin ata mund të kontribuojnë me kompetencë profesionale.

Nëse angazhimi ka qenë mirë i hulumtuar më parë, fëmijët/të rinjtë do të kishin mësuar rreth broshurës ekzistuese dhe, për shembull, në një bisedë me zyrën turistike, mund të kishin zbuluar se si ata mund të mbështesin më mirë dhe në mënyrë kuptimplote qytetin e tyre me angazhime alternative.

Përvoja pozitive (e të mësuarit) për të gjithë ata që përfshihen fillon kur nevojat hulumtohen në mënyrë të saktë. Hulumtimi i "nevojës reale" është një nga hapat më të rëndësishëm në fillim të çdo projekti Vullnetarizmi-Edukativ: Cilat janë idetë tona për angazhim? Çfarë është e nevojshme? Cili lloj angazhimi është vërtet i nevojshëm dhe nga kush? Si mund të përgatitemi mirë për angazhimin? Si duhet të dizajnohet ai që të jetë vërtet i dobishëm? Çfarë mund dhe çfarë duam të mësojmë prej tij? Këto janë pyetjet që duhet të përgjigjen në mënyrë që angazhimi të bëhet një përvojë edukative e vlefshme për fëmijët/të rinjtë dhe një sukses për të gjithë ata që përfshihen.

Si përgjigjen këto pyetje në detaje dhe si duket hulumtimi i nevojës reale varet nga pikënisja individuale e projektit tuaj Vullnetarizmi-Edukativ. Mund të dallohet skenarë të zakonshëm:

Skenari 1: Nuk ka ende një partner angazhimi dhe as një ide konkrete angazhimi

Le të imagjinojmë këtë situatë: "Fëmijët në shkollën profesionale (frizerë) kanë nevojë të thellojnë aftësitë e tyre profesionale në lëndën "përkujdesja personale". Nuk është ende e qartë paraprakisht me kë ata do të dëshironin të bashkëpunonin dhe si fëmijët mund të përfshihen. Mësuesit dhe fëmijët mblidhen ide dhe pastaj kërkojnë se si dhe ku mund t'i zbatojnë idetë e tyre."

Në këtë situatë pedagogjike, as partneri i angazhimit dhe as ideja konkrete e angazhimit nuk janë përcaktuar paraprakisht, megjithatë në disa raste ka ekzistuar një kornizë përmbajtësore, si për shembull "qëndrueshmëria," ose një ide fillestare e paqartë ishte në tavolinë, si për shembull, përdorimi i aftësive profesionale nga fusha e përkujdesjes personale në angazhim.

Procesi shkon në drejtim të sqarimit të këtyre pyetjeve brenda grupit: Çfarë është e nevojshme lokalish, ku ka nevojë për mbështetje? Si mund të gjejmë një angazhim që i përshtatet lëndës sonë, temës tonë dhe/ose aftësive që duam të thellojmë? Me kë mund të bashkëpunojmë? Si duhet të dizajnohet angazhimi që të jetë vërtet i dobishëm dhe i rëndësishëm?

Më pas, procesi kalon në komunitet.

Fëmijët dalin nga shkolla gjatë fazës së eksplorimit, me përgatitje të mjaftueshme paraprakisht. Ata shkojnë në një tur eksplorues si detektivë të komunitetit ose intervistojnë mundësitë e angazhimit

si intervistues. Përgatitja do të thotë, mes të tjerash, të fitojnë aftësitë e nevojshme të kërkimit në klasë dhe të eksplorojnë qytetin ose rrethin e tyre me qëllimin për të specifikuar, përmes diskutimeve me grupe të ndryshme njerëzish, se kë mund të mbështesin me angazhimin e tyre dhe si saktësisht.

Për shembull: "Ne duam të përdorim aftësitë tona në fushën e përkujdesjes personale në një mënyrë kuptimplote – por si dhe me kë?"

Në këtë rast specifik, fëmijët kryen intervista me njerëz nga gjenerata të ndryshme (fëmijë, të rinj, të rritur, pleq) dhe u kërkuan atyre për zakonet dhe nevojat e tyre në fushën e bukurisë dhe përkujdesjes personale.

Avantazhet

Mbajnë idenë dhe angazhimin: Fëmijët janë të përfshirë në zhvillimin e ideve për angazhim që nga fillimi. Kështu që ka një identifikim më të madh me projektin, dhe motivimi i tyre rritet.

Hapja: Kjo qasje siguron një gamë të gjerë zgjedhjesh dhe kështu e bën më të lehtë për të marrë parasysh interesat dhe potencialet personale të fëmijëve.

Sfidat

Koha: Hulumtimi i hapur për të kuptuar mësimin e projektit Vullnetarizmi-Edukativ kërkon kohë. Prandaj kjo është e përshtatshme kur ekziston një periudhë kohore e disponueshme për mësimin e Vullnetarizmit-Edukativ gjatë një viti shkollor, apo përmes klubeve rinore të organizatave rinore.

Hapja e procesit: Sigurimi i hapësirës për zgjedhjet e fëmijëve gjithashtu do të thotë se ju, si mësues ose drejtues rinor, duhet të toleroni hapjen e procesit. Ajo kërkon qëndrimin e brendshëm se procesi është po aq i rëndësishëm sa edhe produkti. Metodatat për zhvillimin dhe përzgjedhjen e ideve dhe për planifikimin e projekteve angazhimi mund të ndihmojnë në formësimin e procesit të të mësuarit së bashku me fëmijët/të rinjtë, siç është treguar në kapitujt në vijim të këtij manuali.

Lidhja me kurrikulën: Edhe me një qasje të hapur për projektet Vullnetarizmi-Edukativ, mësuesit duhet gjithashtu të përqëndrohen në rezultatet specifike dhe ndërdisiplinore të të mësuarit për fëmijët – për t'i arritur ato dhe për t'i planifikuar mirë (shih Standardin lidhjen me programin mësimor). Kjo është një sfidë sepse mësuesi duhet të gjejë ekuilibrin mes temave të përshtatshme për shërbim – angazhimi dhe rezultatet e pritura të të mësuarit. Kjo bëhet më e qartë kur shërbimi brenda komunitetit bëhet më konkret (për shembull, njohuri dhe aftësi të ndryshme janë të nevojshme kur ofrohet shërbimi i frizerit për pacientët e paralizuar sesa për ndërtimin dhe zhvillimin e materialeve didaktike për punë me fëmijët me aftësi të kufizuara). Më shumë hapur e mbani kërkimin e angazhimit, aq më shumë fleksibilitet është i nevojshëm në lidhjet me kurrikulën – kjo është veçanërisht e vërtetë kur fëmijët/të rinjtë nuk janë duke planifikuar një projekt si një e tërë klasë, por në angazhime të ndryshme në grupe të vogla.

Kjo është shpesh një sfidë në praktikë për të gjithë sistemet arsimore në Evropë. Ne mund të ofrojmë strategji të mundshme se si të kapërcehet kjo:

- Gjeni tema të përbashkëta për të gjithë grupin e mësimit, për shembull: qëndrueshmëria, profesione sociale, demokracia si një mënyrë jetese, migrimi...
- Mbështetuni në bashkëpunim ndërdisiplinor, për shembull me mësuesin e IT për projektimin e faqes së internetit ose me mësuesin e gjermanishtes për zgjedhjen e materialeve të leximit;
- Caktoni detyra të veçanta të lëndëve dhe/ose prezantime që kanë të bëjnë me shërbimin përkatës në fëmijët, përgatitini ata për detyrat e tyre dhe ndihmohjini ata të reflektojnë mbi përvojat.

Scenario 2: Partneri i angazhimit dhe/ose ideja e angazhimit janë tashmë të përcaktuara

Le të imagjinojmë këtë situatë: "Të rinjtë duan të krijojnë një udhëzues turistik digjital "të çmendur" dhe ndryshe në gjuhën angleze për qytetin e tyre, siç do të ishte krijuar nga çdo qytetar i këtij qyteti, i cili është popullor tek turistët. Por a ka vërtet një nevojë për këtë? Si dhe me kë mund të diskutojnë idenë e tyre dhe pastaj ta bëjnë më konkrete?"

Ose "Shkolla ka mbajtur kontakte për vite me shkollën për edukimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara të dëgjimit. Tani fëmijët kanë idenë për të realizuar projekte Vullnetarizmi-Edukativ atje për herë të parë. Por çfarë lloj mbështetjeje kanë nevojë partnerët? Si mund të gjejnë fëmijët/të rinjtë një angazhim të dobishëm?"

Në të dyja shembujt, ose partnerët e angazhimit ose ideja konkrete e angazhimit, ose madje të dyja, janë tashmë të përcaktuara paraprakisht. Për shembull, përmes kontakteve afatgjata në shkollë (shembulli 2) ose përmes një ideje angazhimi nga fëmijët/të rinjtë (shembulli 1).

Pyetjet në vazhdim mund të sqarojnë punën e mëtejshme:

- Nëse ekziston një ide angazhimi: Si mund të gjejnë një partner të përshtatshëm angazhimi për idenë tonë? Kush duhet të përfitojë nga angazhimi ynë? A ka një nevojë reale për idenë tonë të angazhimit?
- Nëse ekzistojnë kontakte me partnerët e angazhimit: Çfarë mbështetjeje ka nevojë partneri i angazhimit? Çfarë lloji angazhimi mund të përdorin ata konkretisht?
- Nëse partneri dhe ideja janë tashmë të vendosura: Si mund ta planifikojmë dhe implementojmë angazhimin tonë në një mënyrë që të ndihmojë vërtet partnerin? Çfarë është nevoja e tyre specifike për mbështetje? Dhe çfarë duam dhe duhet të kushtojmë vëmendje gjatë dizajnit të angazhimit tonë?

Vullnetarizmi-Edukativ shpesh pasqyrohet në thënien "Bëni diçka për të tjerët dhe mësoni gjatë këtij procesi!" Nëse jemi të hapur dhe të gatshëm për të bërë diçka për të tjerët, atëherë duhet të sigurohemi që pala tjetër është e vetëdijshme për nevojën, e hapur për të pranuar dhe për

të dhënë kontributin e saj gjithashtu (duke bërë diçka me anëtarët e komunitetit në fokusin e praktikës Vullnetarizmi-Edukativ dhe jo duke bërë diçka për anëtarët e komunitetit). Kjo do të thotë të merrni parasysh dhe të përfshini mendimin e personit tjetër në planifikimin tonë. Në fund të ditës, nuk është kryesisht për realizimin e një ideje të mirë. Është për të bërë një ndikim me këtë ide. Edhe nëse partneri dhe/ose ideja e angazhimit janë tashmë të përcaktuara. Prandaj, një hulumtim i nevojës duhet të kryhet.

2. LIDHJA ME PLAN-PROGRAMIN MËSIMOR

LIDHJA ME KURRIKULËN – Projektet janë pjesë e një procesi të rregullt mësimor dhe janë të integruara brenda përmbajtjes mësimore

Qëllimi kryesor i Vullnetarizmit-Edukativ është që fëmijët dhe të rinjtë të mësojnë si të përdorin njohuritë praktike ndërsa angazhohen në komunitet dhe ofrojnë shërbimin e dizajnuar. Këto njohuri dhe aftësi janë të përcaktuara në kurrikulën e institucioneve arsimore ose organizatave rinore. Me fjalë të tjera, rezultatet e të mësuarit nga kurrikula duhet të lidhen me objektivat e shërbimit në komunitet, të cilat do të çojnë në përmbushjen e nevojave të komunitetit dhe zhvillimin e mëtejshëm të fëmijëve/të rinjve. Përmes kësaj, njohuritë e mësuara në shkollë ose klube rinore janë të vendosura në kontekst, dhe aftësitë dhe njohuritë e fëmijëve/të rinjve transferohen nga një situatë në tjetrën. Për ta thënë me fjalët e John Dewey, "njohuri të kujtuara" bëhen "njohuri të arsyeshme" që mund të transferohen në situata të tjera.

Le të kujtojmë shembullin e mëparshëm të mundshëm të një projekti Vullnetarizmi-Edukativ:

"Fëmijët në shkollën profesionale (frizerë) kanë nevojë të thellojnë aftësitë e tyre profesionale në lëndën e "përkujdesjes personale" (TË MËSUARIT). Ata organizojnë një projekt Vullnetarizmi-Edukativ që zgjat disa muaj, duke vizituar të moshuarit në shtëpitë e tyre (ata janë të paralizuar ose nuk mund të lëvizin vetë) për t'u trajtuar flokët, për të ofruar këshilla për anëtarët e familjes dhe për t'u kthyer tek përfituesit për trajtime të reja (ANGAZHIMI)."

Vullnetarizmi-Edukativ gjithmonë përfshin...

- Një lidhje thelbësore midis angazhimit (p.sh. eksperimente për fëmijët/angazhimi në institucione sociale) dhe të mësuarit (p.sh. kontekste shkencore/drejtësi sociale) dhe
- Një ngulje strukturore të Vullnetarizmit-Edukativ në shkollë, Vullnetarizmi-Edukativ përdoret për një periudhë 4 javore në lëndën dy-orëshe "IT dhe shkenca teknike", si një metodë mësimi dhe të mësuarit për një projekt mësimor me kohë të kufizuar (në një lëndë ekzistuese).

Lidhja përmbajtësore me kurrikulën do të thotë:

- Objektivat për fëmijët/të rinjtë përfitimin e aftësive janë formuluar në mënyrë specifike që në fillim dhe i referohen planeve arsimore dhe kurrikulave.
- Angazhimi mundëson transferimin e njohurive dhe aftësive në kontekste reale.

- Eksperiencat praktike nga angazhimi kthehen në klasë përmes reflektimit të udhëhequr dhe lidhen me përmbajtjen dhe teorinë.
- Kthimi i performancës dhe dokumentimi i përfitimit të aftësive nga fëmijët/të rinjtë janë pjesë e projektit Vullnetarizmi-Edukativ.

Lidhja strukturore me kurrikulën do të thotë që projekti Vullnetarizmi-Edukativ është

- Jo një "aktivitet shtesë" por pjesë e mësimit,
- As një grup pune vullnetar përkrahës ose një ofertë vullnetarizmi shtesë,
- I integruar qëllimisht në kohën e mësimit të rregullt dhe të detyrueshëm në shkollë.

Si do të realizohet kjo, vendoset individualisht nga ekipi i çdo mësuesi/grupi udhëheqës rinor përpara se të fillojë projekti Vullnetarizmi-Edukativ

Kompetencë tabela si një mjet për mbështetjen e planifikimit

Kompetencat në shkollë lëndë e kurrikulit (për temën specifike të mësimitdhënies) Kërkesat:	Përmbajtja dhe student aktivitetet në kuadër të mësimit të Vullnetarizmit Edukativ me projekt – shërbimi pjesë:
<p>E fëmijëve/të rinjve ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdorimit të teknikave të ndryshme në flokët e prerë; • përdorimin e duhur të kujdesit të flokëve dhe stili metodat sipas të flokëve lloji. 	<p>Fëmijët/të rinjtë ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • shkurtime të flokëve - bën një "hairdo" bazuar në përshkrimin e "klientit" –zyrtar i lartë në të mësuarit e Vullnetarizmit Edukativ të projektit; • të njohin llojin e flokëve dhe të bëjnë të përshtatshme të kujdesit të flokëve për të moshuarit që përcakton të gjithë ditën e gjatë.

Një veçori e veçantë e Vullnetarizmit Edukativ është lidhja e ngushtë midis të mësuarit të qëllimshëm dhe atij social – duke siguruar përfitim të ndërsjellë. Lidhja me proceset aktuale të mësimitdhënies ose ndërtimit të kapaciteteve në organizatat rinore është gjithashtu e rëndësishme për të motivuar fëmijët/të rinjtë që nuk do të angazhoheshin vullnetarisht jashtë shkollës. Vullnetarizmi Edukativ gjithashtu ka të bëjë me zhvillimin e inovacioneve në mësimitdhënie, duke ofruar një formë më angazhuese të të nxëniet. Përmes Vullnetarizmit Edukativ, mësimitdhënia bëhet më e gjallë dhe e orientuar drejt veprimit.

3. REFLEKTIM

REFLEKTIMI - reflektim i rregullt dhe i planifikuar mbi përvojën e fëmijëve/të rinjve ndodh

Reflektimi është pjesa e lidhjes së përvojës personale nga angazhimi dhe të nxënit në shkollë/mentorimi në klubet rinore, sepse për një kuptim më të thellë, përvoja e njohurive duhet të interpretohet së bashku. Kjo praktikohet përmes reflektimit. Mendimi mbi pyetjet që synojnë përmbajtjen, kontekstin dhe kuptimin e përvojës së vetë personit jep kuptim angazhimit të studentëve. Disa pika të forta dhe të dobëta bëhen të qarta dhe të ndërgjegjshme, transferimi i njohurive profesionale lehtësohet dhe zhvillimi i aftësive (p.sh., zgjidhja komplekse e problemeve, menaxhimi i procesit të të nxënit të vet) praktikohet

Një shembull i rrjedhës rrethore të reflektimit: përvojë konkrete (p.sh., kujdesi për një fëmijë refugjat) → marrja e perspektivave të ndryshme (p.sh., çfarë do të thotë emigrant? Pse ka refugjatë? Cila është roli im këtu?) → Zhvillimi i hipotezave abstrakte (p.sh., për bashkëjetesë paqësore në qytetin tonë, na duhet integrimi. Integrimi shpesh fillon me mësimin e gjuhës) → Aplikimi për zgjidhjen e problemeve (p.sh., herën tjetër do të informoj familjen e fëmijës të mentorit tim për kurset e ofruara të gjuhës).

Reflektimi duhet të përfshijë:

Tema: Reflektimi ofron shumë pika kontakti të lidhura me përmbajtjen: Gjatë zhvillimit të projektit të Vullnetarizmit Edukativ, fëmijët/të rinjtë mund të reflektojnë mbi ecurinë e projektit dhe angazhimin, mbi veten dhe mbi të nxënit dhe angazhimin, si dhe mbi sfondet dhe lidhjet sociale të elementeve. Kombinoni sa më shumë fusha të ndryshme përmbajtjeje me elementet për të nisur proceset e të nxënit në disa nivele (të lidhura me lëndën dhe ndërdisiplinore).

Perspektivat: Reflektimi duhet të fokusohet te të gjithë ata që janë të përfshirë në të nxënit përmes angazhimit: vetë fëmijët/të rinjtë, ata me të cilët ata hyjnë në kontakt dhe ndërtojnë marrëdhënie gjatë angazhimit (bashkëmoshatarët dhe mësuesit, njerëzit që ata mbështesin, partnerët e angazhimit...), dhe shoqëria që përfiton nga angazhimi i fëmijëve/të rinjve. Prandaj, është e rëndësishme që reflektimi me fëmijët/të rinjtë të marrë parasysh dhe të konsiderojë perspektivat e unë, ne dhe të tjerët.

Për më shumë rreth reflektimit, ju lutemi shikoni kapitullin "Reflektimi në projektin e Vullnetarizmit Edukativ".

4. PARTNERITETI ME KOMUNITETIN

PARTNERITETIME KOMUNITETIN - Angazhimi praktik i fëmijëve/të rinjve ndodh jashtë shkollës

Angazhimi u ofron fëmijëve/të rinjve një fushë të re të të nxënit jashtë shkollës/organizatës rinore. Ata marrin mundësinë të përballen me situata që jeta e përditshme "normale" e shkollës apo punëtoritë në organizatën rinore nuk do t'i sillnin. Ata praktikojnë duke transferuar njohuritë dhe aftësitë e tyre nga "strehëza e sigurt" e shkollës/organizatës rinore në "jetën reale". Përmes angazhimit të tyre në komunitet apo në pjesën e tyre të qytetit,

ata mësojnë si mund të ndihmojnë vërtet njerëzit. Përmes kësaj, ata mësojnë kuptimin e të nxënësve dhe veprimeve të tyre.

Fëmijët/të rinjtë hyjnë në kontakt me njerëz që përndryshe nuk do t'i takonin kurrë (p.sh., nga një klasë sociale apo fe e ndryshme). Këto kontakte ndërtojnë ura brenda komunitetit dhe krijojnë kapital social. Ekspertiza e jashtme nga komuna apo komuniteti lokal përdoret për të pasuruar të nxënësve. Shkolla/organizata rinore gjithashtu mund të përfitojë nga bashkëpunimi me partnerët, sepse Vullnetarizmi Edukativ ka të bëjë gjithmonë me hapjen e shkollës/organizatës rinore, me zhvillimin e një "shkolle në lagje".

Partnerët e shohin njëri-tjetrin si burim dhe punojnë së bashku për të ndërtuar një vizion të përbashkët, për të përcaktuar qëllime dhe për të zbatuar planet.

5. PJESËMARRJA E TË RINJVE/FËMIJËVE

ZËRI I FËMIJËVE/TË RINJVE - fëmijët/të rinjtë janë aktivisht të përfshirë në planifikimin e projektit dhe në formësimin e aktiviteteve të Vullnetarizmit Edukativ

Në Vullnetarizmin Edukativ, fëmijët/të rinjtë nuk duhet të kenë detyra të caktuara nga mësuesit, punonjësit rinorë apo mentorët. Përkundrazi, fëmijët/të rinjtë duhet të kenë një zë të "vërtetë" në projekt dhe të marrin vendime në planifikimin, zbatimin dhe vlerësimin e projektit të Vullnetarizmit Edukativ, nën udhëzimin e të rriturve. Kjo rrit motivimin dhe ndjenjën e pjesëmarrjes ("angazhimit"). Fëmijët/të rinjtë e bëjnë projektin të tyre ("ndjenja e pronësisë") dhe praktikojnë dialogun demokratik dhe marrjen e vendimeve.

Fëmijët/të rinjtë inkurajohen të gjejnë vetë projekte dhe të marrin aq përgjegjësi sa mundet. Thelbi i projekteve të Vullnetarizmit Edukativ është të shqyrtojnë problemet dhe të gjejnë projekte ndihmëse të vlefshme. Vetëvendosja dhe marrja e përgjegjësisë janë thelbësore për zhvillimin personal dhe suksesin në të nxënë gjatë projektit.

Një veçori e projekteve të Vullnetarizmit Edukativ është hapja e procesit të të nxënësve dhe potenciali për t'u udhëhequr organikisht nga fëmijët/të rinjtë. Shumë mësues dhe, deri në një farë pike, liderë rinorë përballen me sfidën për të balancuar disiplinën dhe nxitjen e kreativitetit, midis autoritetit dhe lejimit, si dhe midis argumentit për "mbështetje" dhe atij për "kërkesë."

Sigurimi i një roli më aktiv për fëmijët/të rinjtë shpesh bie ndesh me praktikën tradicionale të mësimdhënies, megjithëse kjo mund të konsiderohet një qëllim i dëshirueshëm. Edukatorët që dëshirojnë të zbatojnë këtë ide shpesh nuk kanë kuadro të qëndrueshme dhe mbështetje institucionale për ta bërë këtë.

Autorët Hart (1997) dhe Oser dhe Biedermann (2006) prezantuan "nivelet e pjesëmarrjes" si udhëzues për të siguruar një pjesëmarrje më të lartë në procese dhe, në këtë rast, pjesëmarrjen e fëmijëve/të rinjve.

Tabela më poshtë tregon një dalluese dallimi në mes të niveleve të pjesëmarrjes.

Tipologjisë	Përmbajtjen e
Manipulimi	Fëmijët/të rinjtë nuk e kuptojnë projektin në të cilën ata bëjnë pjesë.
Dekorimi	Pjesëmarrja e fëmijëve/të rinjve përdoret në një mënyrë dekorative. Ata nuk e kuptojnë pjesëmarrjen e tyre
Simbolike pjesëmarrjen e	Fëmijët/të rinjtë marrin pjesë, por mendimet e tyre nuk kanë ndikim dhe nuk merren parasysh
Të caktuar me pjesëmarrje të informuar	Fëmijët/të rinjtë nuk marrin pjesë në planifikim, por ata e kuptojnë dhe janë të vetëdijshëm për veprimet që u propozohen.
Konsultuar dhe informuar pjesëmarrje	Fëmijët/të rinjtë konsultohen për pjesëmarrjen e tyre në një projekt të caktuar. Idetë e tyre merren parasysh.
Pjesëmarrja në projekte iniciuara nga të rriturit, por vendimet e të cilëve ndahen me fëmijët/të rinjtë	Fëmijët/të rinjtë vendosin të përfshijnë të rriturit në procesin e vendimmarrjes.
Pjesëmarrja në projekte të nisura dhe të drejtuara nga fëmijët/të rinjtë	Fëmijët/të rinjtë marrin pjesë në vendimmarrjen e projekteve të iniciuara nga të rriturit.
Pjesëmarrja në projekte të nisura nga fëmijët/të rinjtë në të cilat vendimet janë të përbashkëta me të rriturit,	Fëmijët/të rinjtë nisin dhe udhëheqin projektet, ndërsa të rriturit marrin pjesë duke lehtësuar procesin

Standarde të tjera të rëndësishme të cilësisë

Pesë treguesit e parë të cilësisë janë aq thelbësorë sa çdo projekt i Vullnetarizmit Edukativ duhet të synojë t'i përmbushë ata. Sa më shumë standarde të përmbushen, aq më i madh është sukcesi i fëmijëve/të rinjve, mësuesve/punonjësve rinorë dhe partnerëve të angazhimit.

Përveç atyre të përmendura më sipër, ekzistojnë edhe cilësi të tjera nga të cilat Vullnetarizmi Edukativ mund të përfitojë.

Standarde të tjera të rëndësishme të cilësisë janë:

Prindërit informohen për aktivitetin e Vullnetarizmit Edukativ;

- Vullnetarizmi Edukativ vlerësohet seriozisht (duke provuar suksesin, duke bërë vlerësime). Aktivitetet në projektet e Vullnetarizmit Edukativ vlerësohen;
- Angazhimi i fëmijëve/të rinjve arrin të paktën 20 orë shkollore (p.sh., të ndara gjatë një semestri);
- Një prezantim përfundimtar ose një formë tjetër e njohjes publike ose vlerësimi organizohet;
- Vullnetarizmi Edukativ është pjesë e profilit të shkollës/organizatës rinore dhe është i vendosur fort në jetën e shkollës/organizatës;
- Idealisht, Vullnetarizmi Edukativ duhet të bëhet një pjesë integrale e biografisë së çdo fëmije/të riu;
- Diversiteti - Projektet e Vullnetarizmit Edukativ promovojnë kuptimin e diversitetit dhe respektin e ndërsjellë midis pjesëmarrësve: fëmijëve/të rinjve dhe atyre që marrin shërbimin. Ato gjithashtu ndihmojnë pjesëmarrësit e projektit të identifikojnë dhe analizojnë këndvështrime të ndryshme, të tejkalojnë stereotipet dhe të vlerësojnë perspektiva dhe sfondë të ndryshme.

Jepuni fëmijëve/të rinjve zë

Si të fillohet një projekt i Vullnetarizmit Edukativ dhe çfarë domethënie ka për vendimmarrjen e përbashkët me fëmijët/të rinjtë

Si të fillohet një projekt i Vullnetarizmit Edukativ ndryshon. Ne dallojmë dy pika të mundshme fillestare:

1. Ekziston tashmë një ide për një projekt apo temë, e cila më pas zhvillohet më tej dhe realizohet së bashku;
2. Fëmijët/të rinjtë eksplorojnë hapur nevojat për një projekt.

Në të dyja rastet, është e rëndësishme të planifikohet me vetëdije dhe të përfshihen fëmijët/të rinjtë përmes vendimmarrjes së përbashkët, marrjes së përgjegjësisë reale, apo marrjes së vendimeve relevante gjatë procesit të përbashkët.

Kur idetë për projekt veçse ekzistojnë

Në disa raste, idetë për projektin e Vullnetarizmit Edukativ ekzistojnë që në fillim, për shembull:

- Në një shkollë profesionale, një mësues i lëndës së dizajnit të komunikimit dëshiron të ndërtojë figura prej druri me fëmijët/të rinjtë, të cilat do të vendosen në kryqëzime të rrezikshme të qytetit të tyre dhe kanë për qëllim të promovojnë sigurinë në trafik.
- Çerdhet kanë nevojë për mbështetje në edukimin shkencor dhe dërgojnë një ftesë/kërkesë në një gjimnaz pranë tyre. Fëmijët kanë propozuar idenë për të zbatuar projektin "eksperimente në çerdhe" me fëmijët e çerdheve.
- Të rinjtë nga një klub rinor kanë idenë për të krijuar një udhëzues në gjuhën angleze për të huajt në pikat turistike të njohura të qytetit të tyre të vogël.

Nëse ekzistojnë tashmë ide konkrete të tilla, është shumë e rëndësishme të kontrollohet saktësisht nevoja reale dhe të përfshihen rezultatet e hulumtimit në projektet e planifikuara më tej.

Për shembull, si e vlerëson zyra për të huajt nevojën për një udhëzues në gjuhën angleze? A ka tashmë informacion për cilat gjuhë të huaja janë të nevojshme? Nëse po, si duhet të jetë ky udhëzues? Kjo analizë e domosdoshme siguron që angazhimi i fëmijëve/të rinjve të mos jetë vetëm një ide e mirë, por një kontribut i domosdoshëm për komunitetin.

Në rastet kur ideja fillestare vjen nga mësuesit, punonjësit rinorë ose partnerët e komunitetit, kjo mundëson kryerjen e një hulumtimi të tillë për të përfshirë aktivisht fëmijët/të rinjtë në procesin e identifikimit të projektit. Edhe pse ekziston një ide fillestare bazë, fëmijët/të rinjtë mund të shtojnë idetë e tyre në atë ekzistuese. Kjo mbështet veprimin e tyre të pavarur dhe është thelbësore për motivimin e tyre.

Për shembull, jo të gjithë fëmijët/të rinjtë ishin fillimisht entuziastë për idenë e kryerjes së eksperimenteve në çerdhe.

Megjithatë, pas vëzhgimit të parë në çerdhe, kur detyra e tyre ishte të vëzhgonin fëmijët bazuar në një listë pyetjesh për vëzhgim, shumica e fëmijëve/të rinjve morën pjesë aktivisht në zgjerimin e projektit me sugjerimet e tyre.

- Ishte e rëndësishme për ta që jo vetëm të prezantonin eksperimente, por të lejonin fëmijët të eksperimentonin vetë.
- Ata gjithashtu menduan për cilat eksperimente dhe ide mund të interesonin më shumë fëmijët, dhe këto u zgjodhën prej tyre.

Përmes intervistave me edukatorët, fëmijët/të rinjtë mësuan se edukimi shkencor, si pjesë e planit shtetëror të edukimit, është i detyrueshëm për të gjithë fëmijët e çerdheve dhe se, për këtë arsye, ndihma e fëmijëve/të rinjve ishte e nevojshme për edukatorët—dhe edukatorët gjithashtu dëshironin të mësonin prej tyre.

Edhe pse ideja fillestare për angazhimin në këtë shembull nuk erdhi nga fëmijët/të rinjtë, përmes ose me ndihmën e këtij hulumtimi dhe analizës së nevojshme në fillim të projektit, fëmijët/të rinjtë u motivuan dhe e bënë projektin "Eksperimentet me pjesëmarrje" të tyrin.

Ideja e projektit është e eksploruar haptazi

Në raste të tjera, nëse metoda e angazhimit nuk është ende e përcaktuar, ajo mund të eksplorohet hapur, lirshëm dhe së bashku nga mësuesit/punonjësit rinorë dhe fëmijët/të rinjtë.

- Në një lëndë zgjedhore të detyrueshme "Ne jetojmë demokracinë," fëmijët/të rinjtë shqyrtojnë mjedisin lokal, përballen me probleme në komunitetin e tyre dhe zhvillojnë ide konkrete për angazhim me zgjidhje të mundshme.
- Në një shkollë qytetare, të gjithë fëmijët e klasës së 8-të kanë 2 orë mësim të bazuar në projekte çdo javë, i cili fokusohet në zhvillimin e aftësive të punës. Mësimdhënia realizohet përmes Vullnetarizmit Edukativ – përmes një loje detektive, fëmijët/të rinjtë eksplorojnë qytetin. Detyra ishte të vëzhgonin rrethinën e tyre të menjëhershme dhe të shkruanin gjithçka saktësisht: çfarë u pëlqen, çfarë nuk u pëlqen – si gjëra të dukshme (këndi i lojërave i ndotur ose një stol i thyer në park, si dhe problemet publike) ose nevoja që bëhen të dukshme vetëm me "shikimin e dytë" (p.sh., mungesa e ofertave për fëmijët apo të rinjtë në bibliotekën e qytetit, mungesa

e programeve kulturore për të moshuarit në disa pjesë të qytetit, etj.). Për hulumtimin, fëmijët/të rinjtë duhet gjithashtu të mbledhin mendime nga qytetarë të tjerë dhe bartës të përgjegjësive në pjesën e tyre të qytetit. Të gjitha hapat e lojës detektive përgatiten në klasë/punëtori, praktikohen me fëmijët/të rinjtë dhe diskutohen më pas. Ky qasje plotësisht e hapur për të gjetur një projekt për angazhim na ofron ngjarje të ndryshme reale për të praktikuar aftësi si dhe për t'u marrë me të panjohur, për t'u qasur problemeve, ose për t'u përballur me pikat e forta dhe të dobëta të veta.

Përparësia e hulumtimit të hapur për angazhim qëndron në shkallën e lartë të zgjedhjes dhe mundësive për pjesëmarrjen e fëmijëve/të rinjve. Qasja e hulumtimit të hapur është veçanërisht e përshtatshme për lëndë shkollore ose kurse zgjedhore të detyrueshme me tema të gjera (si demokracia, pjesëmarrja qytetare, ekologjia) ose për lëndë të tjera që trajtojnë kryesisht tema të gjera (p.sh., etika, orientimi i karrierës). Një sfidë e veçantë me këtë metodë të zbatimit është të planifikohen me vetëdije objektivat e të nxëniet dhe lidhjet e përmbajtjes me kurrikulën që në fillim, pavarësisht hapjes.

Format e përziera

Mes formave të përmendura të nisjes së projekteve të Vullnetarizmit-Edukativ, ekzistojnë gjithashtu "forma të përziera" të kushteve fillestare për Vullnetarizmin-Edukativ. Për shembull, një përmbajtje e caktuar e një teme mësimore mund të ekzistojë tashmë, ndërkohë që metoda e angazhimit dhe partnerët për të mund të jenë krejtësisht të hapura. Një mundësi tjetër mund të jetë që kontakti për marrëveshje, institucione dhe njerëz në komunitet që punojnë në fusha të biznesit që përputhen me idenë e projektit, të ekzistojnë tashmë. Mësuesit/punonjësit rinorë, fëmijët/të rinjtë dhe partnerët e komunitetit krijojnë idenë e projektit.

KOMPONENTËT /FAZA E PROJEKTEVE TË VULLNETARIZMIT EDUKATIV

Vullnetarizmi-Edukativ si projekt në çdo fazë ofron potencial për forcimin e qytetarisë, pra angazhimin e fëmijëve dhe të rinjve - nga përgatitja dhe planifikimi deri në përfundimin e projektit. Nëse planifikohet në mënyrë të duhur, ofron një parashikim cilësor dhe me vlerë të lartë për këtë proces. Shpesh mendohet se fëmijët/të rinjtë mësojnë mësim të mira vetëm nëse bëjnë vepra të mira. Megjithatë, kjo nuk është gjithmonë e vërtetë. Ndodh shpesh që ne mësojmë mësim të gabuara ose nuk mësojmë asgjë qëllimisht.

Projekti i Vullnetarizmit-Edukativ përfshin përgjithësisht katër komponentë ose faza bazë. Secili nga komponentët ka dy ose më shumë hapa. Diagrami tregon fazat e projektit të Vullnetarizmit-Edukativ.

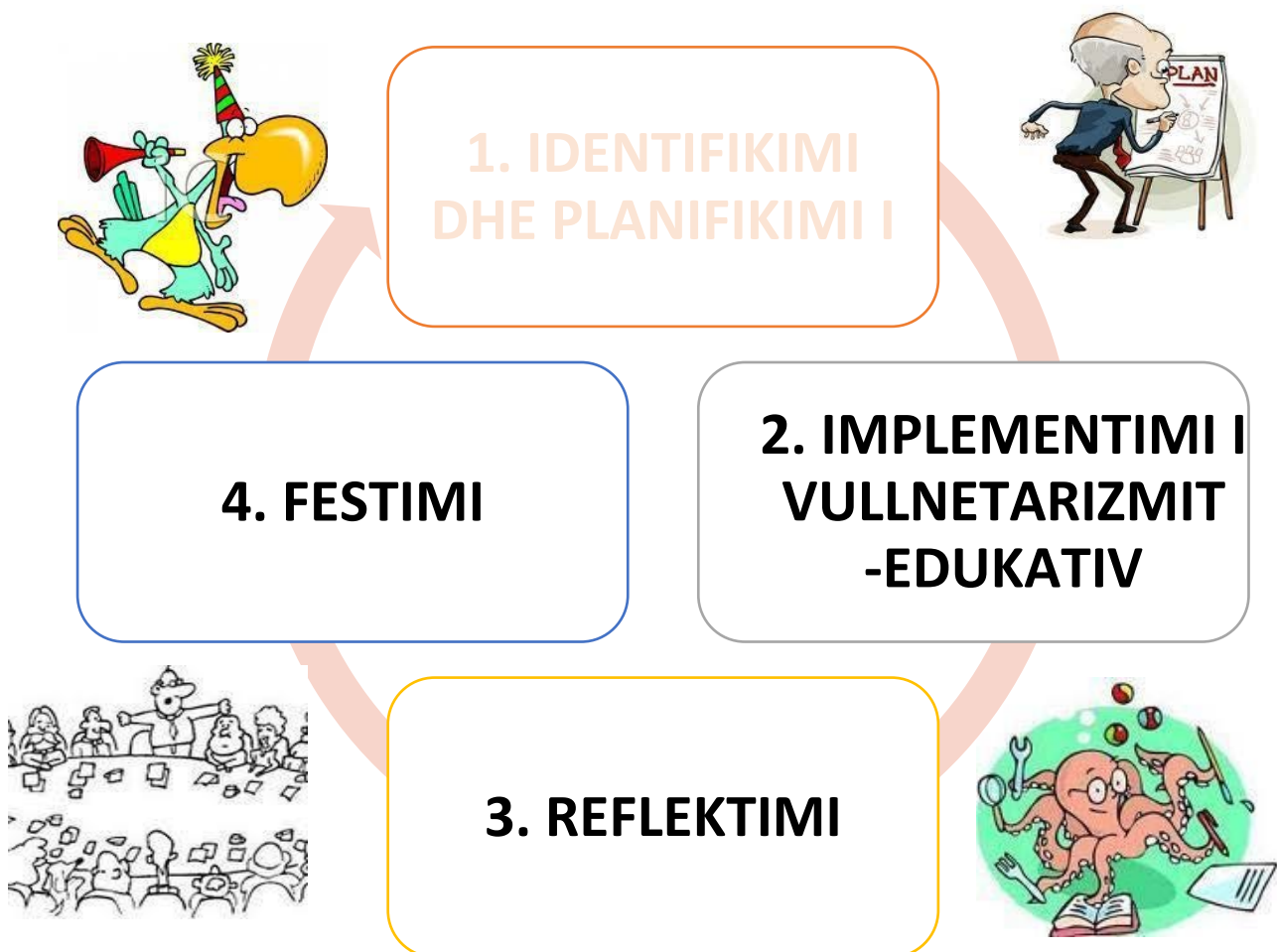

Figura 3: Fazat tipike të Vullnetarizmit-Edukativ

Këto janë fazat bazë që ndodhin gjatë procesit të implementimit të Vullnetarizmit-Edukativ. Siç është përmendur tashmë, në secilën nga fazat ndodhin dy ose më shumë hapa.

Është e rëndësishme të theksohet se për qëllim të kuptimit të projekteve të Vullnetarizmit-Edukativ, këto faza përshkruhen veçmas, por në praktikë ato janë të lidhura me njëra-tjetrën, janë të lëvizshme dhe ekipi i Vullnetarizmit-Edukativ ecën përpara dhe, nëse është e nevojshme, mund të kthehet pas (si rezultat i reflektimit mbi përvojat). Projekti i Vullnetarizmit-Edukativ, siç është përmendur në kapitujt e mëparshëm, është një proces mësimor i hapur që lejon bërjen e gabimeve dhe mësimin nga ato, modifikimin dhe përmirësimin e punës, aktiviteteve, qasjes së ekipit bazuar në reflektim dhe mësimet e nxjerra.

Faza e reflektimit ndodh që nga fillimi i projektit të Vullnetarizmit-Edukativ si një aktivitet i qëllimshëm gjatë fazës së identifikimit dhe planifikimit, fazës së implementimit dhe fazës së festimit. Në të njëjtën kohë, kërkimi dhe vlerësimi i nevojave, përcaktimi i idesë së Vullnetarizmit-Edukativ është pjesë e implementimit të Vullnetarizmit-Edukativ, por këtu ato përshkruhen veçmas.

Cilësitë specifike të projektit të Vullnetarizmit-Edukativ përshkruhen me Standardet e Cilësisë për Vullnetarizmin-Edukativ dhe ato gjithashtu reflektohen në këto faza.

1. Faza e Identifikimit dhe planifikimit

Gjatë **FAZËS SË IDENTIFIKIMIT DHE PLANIFIKIMIT** duke ndjekur hapat dhe proceset ndodhë:

Përgatitja e shkollës/organizatës rinore, ekipit të mësuesve/udhëheqësve rinorë dhe fëmijëve/të rinjve për implementimin e projektit të Vullnetarizmit-Edukativ.

Ky hap përfaqëson vlerësimin dhe dialogun e brendshëm të burimeve, qëndrimeve, punës në ekip dhe stileve të mësimdhënies/mbështetjes brenda shkollave/organizatat rinore. **Në nivelin e shkollës:** cili është niveli i pajtueshmërisë dhe i qartësisë për qëllimin e përdorimit të metodologjisë së Vullnetarizmit-Edukativ në shkollën/organizatat tona rinore? **Për mësuesit/udhëheqësit rinorë:** Cila cilësi do të sjellë Vullnetarizmi-Edukativ në punën tonë, mësim dhe për përfituesit tanë? Çfarë burimesh kemi (kapacitetet profesionale – kompetencat, ekspertizën, mjetet digjitale), afati kohor për angazhimin e mundshëm të komunitetit, disponueshmëria e anëtarëve të ekipit, fondet nëse janë të nevojshme? **Për fëmijët/të rinjtë:** Cilat janë sfidat dhe mundësitë tek fëmijët/të rinjtë të cilëve Vullnetarizmi-Edukativ mund t'u kontribuojë – cilët të rinj ose cilat klasa duhet të angazhohen? Pse? Kush do të përfshihet? Sa të hapur jemi për të përjetuar angazhimin e fëmijëve/të rinjve? Cila klasë/klasa do të përfshihet? A do të fokusohemi më shumë te të rinjtë që vijnë nga familje të marginalizuara, apo të përfshijmë më shumë vajza?

Në literaturë, shpesh kjo quhet faza e motivimit (Sosa Rolón, 2020:13).

Në këtë hap formohet një ekip mësuesish (dy deri në katër mësues) ose udhëheqësish rinorë dhe ata nisin dialogun me fëmijët/të rinjtë për angazhimin e tyre në mësim në një mënyrë tjetër. Në këtë hap ata nisin hapin tjetër – një kërkim të nevojave të komunitetit.

Faza e kërkimit të nevojave të komunitetit përfshin angazhimin në komunitet dhe shqyrtimin e nevojave të një grupi të caktuar qytetarësh (fëmijë parashkollorë, të moshuar, emigrantë, qytetarë të papunë, etj.). Ky hap nis nga vetëdija e fëmijëve/të rinjve se ata duan të bëjnë diçka në komunitet, ose ata shohin problemin/sfidën, e lexojnë atë në media/podcaste/intervista dhe e ndajnë atë me shokët dhe mësuesit/udhëheqësit rinorë në klasë/klubin rinor. Kërkimi i nevojave përfundon me një listë nevojash të ndryshme dhe një analizë më të thellë, duke u priorizuar cilat nevoja mund të adresohen nga ne si fëmijë/të rinj përmes projektit të Vullnetarizmit-Edukativ.

Ky hap mund të fillojë nga nevojat e komunitetit – më autentike, origjinale dhe më afër përbushjes së Standardeve të Cilësisë: shërbimi i rëndësishëm i bazuar në nevojat reale.

Përveç kësaj, ai mund të fillojë nga ana e kurrikulës (p.sh., koncepti ose tema e përgjithshme që duhet trajtuar – qëndrueshmëria, demokracia, ose uji, lëvizja, etj.). Megjithatë, edhe në këtë rast, fëmijët/të rinjtë duhet të kontrollojnë në komunitet (për projektin e Vullnetarizmit-Edukativ) nëse kjo është një temë e vërtetë për t'u angazhuar, apo ka diçka që duhet bërë. Kjo është e rëndësishme të bëhet sepse përcakton drejtimin e shërbimit në projektin e Vullnetarizmit-Edukativ: ndoshta do të shkojë në drejtim të një fushate, ose zhvillimit të një prototipi për pastrimin e ujit, ose pastrimin e lumit dhe krijimin e tabelave informative (në terren, ato dixhitale) për florën dhe faunën për liqenin, lumin pranë... Ju lutemi lexoni Standardet e Cilësisë: Shërbimi i rëndësishëm bazuar në nevojat reale.

Në literaturë, shpesh kjo quhet faza e diagnozës (Sosa Rolón, 2020:13).

Vlerësimi i nevojave ose zgjedhja e nevojës së komunitetit që mund të punojmë (si një klub rinor/klasë) është një hap i lidhur ngushtë me hapat paraprakë. Qartësia për atë që është nevoja e duhur për të vepruar fillon nga dialogu: përcaktimi i asaj që dimë ose nuk dimë rreth nevojës, ose problemit të shprehur. Kjo gjithashtu përfshin kontrollin se çfarë dua të mësoj unë (fëmija/i riu) dhe çfarë dëshiron të mësojë dhe përjetojë ne (klubi rinor/klasa) në trajtimin e kësaj nevoje/sfidë. Përveç kësaj, në këtë hap mund të bëhet një intervistë me ekspertë ose një analizë SWOT. Procesi i vendimmarrjes kolektive duhet të zhvillohet për të përcaktuar përfundimisht nevojën "e duhur".

Në këto dy hapa është thelbësore të kuptohet nevoja – të përdorim empatinë, aftësitë e analizës së problemeve. Ju lutem sigurohuni që fëmijët/të rinjtë të angazhuar të mos mendojnë për aktivitetet potenciale të shërbimit, por të kuptojnë nevojën nga perspektiva e anëtarëve të komunitetit.

Le të imagjinojmë situatën në vijim:

*"Të rinjtë vërejnë problemin e zjarreve në pyllin e afërt gjatë verës (**problemi**) dhe vendosin të bëjnë diçka për këtë. Për të kuptuar qartë nëse kjo është një nevojë e komunitetit, ata kërkojnë artikuj në media dhe të dhëna nga vitet e mëparshme (**kërkimi i nevojave**), organizojnë takime të grupeve të fokusit me pjesëtarët e komunitetit (kërkimi*

i nevojave) për të verifikuar nëse kjo është një nevojë urgjente dhe për të përcaktuar saktësisht se si mund të veprohet përmes Vullnetarizmit-Edukativ. Ata përmbledhin të gjitha gjetjet (puna në grupe), kategorizojnë dhe përcaktojnë frekuencat e përgjigjeve (vlerësimi i nevojave). Shtesë, ata mund të intervistojnë ekspert(ë) për të kuptuar më mirë të gjitha dimensionet e problemit.”

Në këtë proces, fëmijët/të rinjtë mund të identifikojnë mungesa të njohurive dhe të ndërgjegjësimit për zjarret në natyrë, si të sillen në natyrë, si të mbrohen nëse ndodhen në një zjarr, ose si të mbrojnë kafshët dhe florën në natyrë, etj. Pas mbledhjes dhe përmbledhjes së të gjitha të dhënave, fëmijët/të rinjtë marrin një vendim për cilin segment të nevojave do të adresojnë – një apo të gjitha. Kjo përcakton drejtimin e Vullnetarizmit-Edukativ me një temë/ide (**brainstorming për idenë e projektit**).

Vetëm kur kuptojmë nevojën e vërtetë, mund të krijojmë idenë e aktiviteteve të shërbimit që mund të realizohen me anëtarët e komunitetit. Fëmijët/të rinjtë përcaktojnë shërbimin dhe specifikojnë aktivitetet që lidhen me njëra-tjetrën dhe që janë kuptimplote për këtë shërbim. Pas kësaj, hapi i radhës është përcaktimi i qëllimeve të të nxënimit dhe të shërbimit.

Përcaktimi i qëllimeve të të nxënimit dhe të shërbimit do të thotë lidhja e të nxënimit me shërbimin. Ky hap përfshin përmbushjen e dy standardeve të cilësisë: **shërbimi i bazuar në nevojat reale** dhe **lidhja me kurrikulën**.

Ekipi i mësuesve/udhëheqësve rinorë sigurohet që shërbimi i përcaktuar nga fëmijët/të rinjtë (grupi i aktiviteteve që synojnë adresimin e nevojave reale të anëtarëve të komunitetit) është i lidhur ngushtë me rezultatet e të nxënimit ose kompetencat që pritet të demonstrojnë fëmijët/të rinjtë në fund të një periudhe të caktuar (p.sh., semestrit, vitit shkollor).

Planifikimi i projektit të Vullnetarizmit-Edukativ përfshin:

- Përcaktimin e qëllimeve për komponentët e të nxënimit dhe të shërbimit të projektit.
- Përshkrimin e përfituesve të shërbimit dhe vendndodhjes së tij (rrugë, lagje).
- Planifikimin kronologjik: kur do të ndodhin aktivitetet e të nxënimit (klasa ose takimet e klubeve rinore) dhe aktivitetet e shërbimit në komunitet.
- Përcaktimin e lëndëve shkollore që lidhen me projektin dhe mësimet përkatëse që do të marrin fëmijët. Në rastin e klubeve rinore, përcaktohen takimet dhe punëtoritë për zhvillimin e kapaciteteve.

Në këtë hap, fëmijët/të rinjtë dhe mësuesit/udhëheqësit rinorë duhet të mendojnë për burimet e nevojshme, të organizojnë grupin (udhëheqja, nën-ekipe, komunikimi i brendshëm dhe i jashtëm, etj.).

Sipas Sosa Rolón (2020), ky hap siguron strukturë dhe organizim koherent për projektin e Vullnetarizmit-Edukativ.

2. Implementimi i Vullnetarizmit-Edukativ

Zbatimi i projektit të Vullnetarizmit-Edukativ përfshin zhvillimin e mësimave në klasë ose takimeve/punëtorive në klubet rinore dhe zhvillimin e aktiviteteve të shërbimit brenda komunitetit. Kjo është planifikuar në një kohë të caktuar dhe, në kontekstin e shkollës, është e lidhur ngushtë me orarin e përditshëm të mësimit. Në disa shtete, kjo ndodh gjatë një jave të caktuar, gjatë së cilës procesi i rregullt mësimor ndalon përkohësisht.

Në këtë fazë, fëmijët/të rinjtë gjithashtu kërkojnë partnerë nga komuniteti për të angazhuar: ata vlerësojnë cilët partnerë janë të përshtatshëm, çfarë lloj angazhimi do të dëshironin të kenë me partnerët e komunitetit, çfarë njohurish dhe dobie mund të sjellin në projektin e Vullnetarizmit-Edukativ. Ata krijojnë kontaktin, përcaktojnë bashkëpunimin dhe bashkëpunojnë në projektin e Vullnetarizmit-Edukativ.

Gjithashtu, dokumentimi i punës, materialeve dhe reflektimeve bëhet në këtë fazë. Punët në grup, delegimi i detyrave - regjistrime, organizimi i takimeve, sigurimi që partnerët do të marrin pjesë – rolet e ndryshme që fëmijët/të rinjtë kanë në fazën e zbatimit janë të përcaktuara dhe pasqyrohen në këtë fazë.

3. Reflektimi

Reflektimi është një fazë kritike e projektit të Vullnetarizmit-Edukativ dhe ndodh para, gjatë dhe pas implementimit të projektit. Ai lidh përvojën e të mësuarit me shërbimin. Gjatë procesit të planifikimit, kur përcaktohen aktivitetet në kohë, aktivitetet e reflektimit planifikohen qëllimisht, qoftë si aktivitet i veçantë, ose si pjesë integrale e mësimit, aktivitetit të shërbimit, dhe si aktivitet kolektiv ose individual.

Fëmijët/të rinjtë dhe mësuesit/udhëheqësit e rinisë zgjedhin metodat e reflektimit duke marrë parasysh aspektet e reflektimit (kognitiv, social, emocional, qytetar) ose momentin në implementim – në fillim, gjatë ose pas, individualisht ose kolektivisht.

Disa nga temat për reflektimin, sipas Sosa Rolón (2020):

- Institucioni edukativ dhe roli i tij,
- Kontekstet socio-ekonomike dhe politike,
- Të drejtat e njeriut dhe vlerat etike përkatëse,
- Dinamikat e grupeve dhe marrëdhënia me komunitetin,
- Mësimet e nxjerra dhe vetë projekti i Vullnetarizmit-Edukativ, duke përfshirë, kur është e mundur, aktivitete të rëndësishme (për studentin ose grupin).

4. Festimi

Fazë e Festimit ndodh në fund të mësuarit të Shërbimit dhe përfshin mundësi për fëmijët/të rinjtë që të paraqesin rezultatet e tyre dhe ndikimin e projektit në një ngjarje publike të hapur për komunitetin lokal, për të pranuar dhe festuar arritjet e tyre.

Festimi ka tre hapa:

1. **Vlerësimi:** Ky hap ndodh pas përfundimit të të gjitha aktiviteteve të projektit. Ai përfshin të dyja rezultatet e të mësuarit (në lidhje me njohuritë e fituara) dhe cilësinë e shërbimit të ofruar (në lidhje me përmbushjen e objektivave dhe ndikimin mbi marrësit e shërbimit në komunitet). E rëndësishme është vlerësimi i rolit të fëmijëve/të rinjve në implementimin e projektit dhe gjithashtu vlerësimi i partnerëve të projektit. Ky vlerësim mund të bëhet në forma të ndryshme, si reflektim grupor, diskutime ose raporte të shkruara.

Sipas **Regina Ferrara (2017)**, vlerësimi përfundimtar përfshin:

Cilësia e shërbimit:

- Përmbushja e objektivave të projektit,
- Kënaqësia e marrësve të shërbimit (komunitetit).

Të mësuarit me cilësi:

- Përmbushja e objektivave pedagogjike,
- Cilësia e përmbajtjes akademike të mësimit,
- Cilësia e zhvillimit të kompetencave, aftësive dhe qëndrimeve të fëmijëve/të rinjve,
- Cilësia e vlerësimit të grupit, vetëvlerësimit dhe ndërgjegjësimin për çështje sociale që lidhen me projektin.

Ndikimi i mësimit të shërbimit me projektin:

- Ndikimi i pritur dhe ai i papritur,
- Ndikimi personal i projektit te çdo fëmijë/të ri (vetëvlerësimi, besimi në aftësitë e veta dhe njohja e aftësive),
- Ndikimi personal dhe profesional mbi mësuesit e përfshirë,
- Ndikimi mbi komunitetin (marrëdhëniet e krijuara, kapacitetet e instaluar etj.).

Ndikimi institucional i projektit:

- Përmirësimi i performancës akademike të fëmijëve/të rinjve të përfshirë,
- Përmirësimi i performancës akademike të institucioneve të përfshira,
- Regjistrimi dhe përfshirja e studentëve (inkluzion dhe ruajtja e tyre),
- Reinsertion (risocializimi dhe përfshirja e individëve të rinj),
- Përfshirja e familjeve,
- Njohja dhe përkrahja nga komuniteti.

Sistematizimi përfshin mbledhjen dhe përmbledhjen e rezultateve, sukseseve dhe dështimeve gjatë implementimit të projektit të Mësimit me Shërbim. Ky hap përfshin grumbullimin e të gjitha perceptimeve nga fëmijët/të rinjtë, mësuesit/udhëheqësit e rinisë,

partnerët dhe përfituesit e projektit. Ky informacion mund të paraqitet në formë të raportit, dosjes, videos, pankartës, publikimit, shfaqjes në radio apo televizion, blogut ose një faqeje në internet. Ka shumë mundësi dhe forma për ta realizuar këtë.

Gjatë këtij hapi, ekipi i Mësimit me Shërbim e përcakton nëse projekti ka më shumë potencial për t'u vazhduar, apo duhet të merret një këndvështrim tjetër bazuar në reflektimin dhe vlerësimin e bëra, ose nëse ekipi duhet të përqendrohet në një nevojë krejtësisht të re. Për shembull, në rastin e zjarreve në pyje, këndi i ri mund të jetë ndihma për viktimat e zjarreve dhe procesi i rikuperimit të tyre pas kësaj përvoje. Dhe kështu nis një spirale e re e kërkimit dhe vlerësimit të nevojave.

Hapi i Festimit ofron një hapësirë për fëmijët/të rinjtë që të tregojnë çfarë kanë mësuar dhe çfarë kanë arritur gjatë partneritetit të tyre me komunitetin. Ky hap gjithashtu ofron njohje të merituar nga komuniteti për shërbimin që ata ofruan. Ndihmon në shkatërrimin e stereotipeve dhe paragjytimeve dhe ndriçon angazhimin dhe veprimet e fëmijëve dhe të rinjve. Fëmijët/të rinjtë mund të krijojnë ide për mënyrën se si të organizojnë festimin, çfarë të shfaqin dhe në cilën formë.

Ky hap është një mundësi e shkëlqyer për të përforcuar lidhjet mes fëmijëve/të rinjve dhe komunitetit, duke festuar arritjet e përbashkëta dhe duke kontribuar në forcimin e besimit dhe angazhimit social.

METODAT DHE MJETET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV

FAZA E IDENTIFIKIMIT DHE PLANIFIKIMIT

Në këtë kapitull, përqendrohemi në përcaktimin e projekteve të mësimit me shërbim (service-learning). Do t'ju ndihmojmë të gjeni partnerë të jashtëm dhe si të hyni në bashkëpunim me ta, dhe gjithashtu do të lidhni projektin tuaj me qëllimet dhe arritjet e mësimit nga programi mësimor.

Planifikimi i projektit përfshin tri hapa që janë të ndërthurur me njëri-tjetrin:

1. Organizimi i mësimit me shërbim / zhvillimi i ideve të projektit
2. Kërkimi i nevojave të komunitetit
3. Planifikimi i projektit

Gjatë punës në organizimin e projektit, ne fillojmë nga tre pyetje kryesore:

1. Çfarë duhet të arrihet? (Cilat janë objektivat e mësimit që duhet të arrihen? Çfarë duhet bërë për mirëqenien e përbashkët?)

---

2. **Kur duhet të arrihen këto objektiva?** (Cilat janë afatet kohore të projektit? Si duhet të organizohet projekti në kohë?)

---

3. Me cilat mjete duhet të arrihen këto objektiva? (Cilat persona/institucione duhet të bashkëpunojnë? A ka nevojë për burime financiare dhe/a materiale për realizimin e projektit?)

Këto tri lloje pyetjesh duhet të përdoren gjithashtu gjatë procesit të reflektimit gjatë implementimit të projektit. Për më tepër, është e rëndësishme të merret parasysh edhe aspekti psikologjik-social (komunikimi, bashkëpunimi, zgjidhja e konflikteve) dhe të reflektohet mbi to gjatë gjithë kohëzgjatjes së projektit.

Pjesa e mësuesit/udhëheqësit të rinisë është të gjejë rezultatet e të mësuarit/përmbajtjet e kurrikulës dhe të lidhi objektivat e të mësuarit dhe/a arritjet edukative me kontekstin e mësimit në komunitet ose Shërbim.

Të mos harrojmë:

KORNIZA: konteksti i mësimit i pranishëm në shkollë/organizatën rinore dhe komunitet

PËRKUJTIM:

- mbani ekuilibrin në mes të të mësuarit dhe të shërbimit të
- mbani ekuilibrin në mes të qëllimeve të mësimit dhe qëllimeve të shërbimit

Kjo duhet të planifikohet nga mësuesi ose rinia

Ka dy mënyra të ndryshme për të zbatuar hapat në këtë fazë:

1. Mundësoni që fëmijët/të rinjtë të eksplorojnë, me mbështetjen tuaj, problemet dhe temat ekzistuese në komunitet që janë të përshtatshme për projektin, dhe pastaj të kërkojnë partnerë të jashtëm të përshtatshëm.
2. Fëmijët/të rinjtë tashmë kanë krijuar kontakte me organizata, institucione dhe individë në komunitetin tuaj, të cilët janë aktivë në një fushë të caktuar pune të përshtatshme për të punuar në projektin e caktuar, dhe ju po punoni me fëmijët/të rinjtë dhe partnerët në komunitet mbi idenë e projektit.

Përpara se fëmijët/të rinjtë të fillojnë kërkimin në komunitet, mësuesi/udhëheqësi i rinisë dhe fëmijët/të rinjtë mund të bëjnë një analizë të parë të partnerëve të jashtëm dhe të problemeve/nevojave të komunitetit.

Ju mund t'i regjistroni ato në vijim:

Shpjegoni me cilët partnerë të jashtëm të shkollës/klubit të rinisë mund të ketë ose ka aktivitete të përbashkëta

---

Cilat institucione apo organizata janë të vendosura në tuaj në shkollë / / organizata rinore që janë të lidhura me temën tuaj dhe prandaj janë të përshtatshme për bashkëpunim

---

Çfarë probleme ose tema lindin spontanisht në komunitetin tuaj që do të ishin interesante për projektin?

Fëmijët/të rinjtë duhet të përfshihen në këtë fazë, pra që nga fillimi i procesit të punës. Përdorni njohuritë dhe idetë e fëmijëve/të rinjve si dhe motivimin e tyre. Moderoni këtë proces.

Hulumtimi i nevojave dhe prioriteteve të komunitetit është një proces sistematik përmes të cilit fëmijët/të rinjtë e përfshirë në projekt mbledhin dhe analizojnë informacion nga komuniteti për të përcaktuar se cilat lloje shërbimesh mund të ndërmerren që do të vlerësohen pozitivisht nga komuniteti.

Efektet pozitive të hulumtimit të nevojave dhe prioriteteve të komunitetit:

- Ndihej në zgjedhjen e problemeve prioritare dhe angazhon aktivisht komunitetin më të gjerë ... si partnerë në vend të marrësve të shërbimeve;
- Ata që implementojnë bëhen të njohur me aftësitë dhe teknikat themelore të kërkimit;
- Të rinjtë dhe të moshuarit bëhen më të interesuar për projektin kur kuptojnë problemin, njihen me njerëzit në komunitet që do të përfitojnë nga projekti dhe kanë besim se përpjekjet e tyre do të adresojnë prioritetet e duhura;
- Fëmijët/të rinjtë, shkollat/organizatat rinore dhe partnerët e projektit shihen si burime të vërteta dhe bashkëpunëtorë në ndërtimin e komunitetit dhe adresimin e nevojave të tij;
- Prioritetet e identifikuara së bashku kanë tendencë të mbahen më gjatë se përpjekjet që janë të rëndësishme për një partner ose tjetrin;
- Në afat të gjatë, njerëzit që zhvillojnë praktikën e dëgjimit dhe mësimin do të bëhen qytetarë, liderë dhe agjentë të ndryshimit më efikas.

NDËRTIMI I EKIPIT PËR PROJEKTE TË VULLNETARIZMIT-EDUKATIV

Hyrje në Vullnetarizmin-Edukativ

Qëllimet:

- Mëso çfarë është Vullnetarizmi-edukativ dhe komponentët e tij
- Krijë ndërgjegjësim për vlerat e Vullnetarizmit-edukativ për veten dhe shoqërinë
- Mund të prezantosh Vullnetarizmin-edukativ tek bashkëmoshatarët

Koha: 1 orë

Materialet: Projektor dhe qasje në internet, fletë A2, markerë

Udhëzimet:

Mësuesi/udhëheqësi i rinisë prezanton konceptin duke shkruar "Vullnetarizmi-edukativ" në tablonë e shkrimit dhe njofton fëmijët/të rinjtë se do të shikojnë dy video:

[Shërbim të të Mësuarit: Jeta Reale Aplikimet për të Mësuarit](#)
[Shërbim Të Të Mësuarit Përkufizimi](#)

Mësuesi/udhëheqësi i rinisë do të inkurajojë fëmijët/të rinjtë të sugjerojnë fjalë që lidhen me vullnetarizmin-edukativ dhe do të krijojë një hartë mendore në tablonë e shkrimit. Shpjegon që Vullnetarizmi-edukativ është një proces që përfshin pesë faza të ndryshme, dhe fton fëmijët/të rinjtë të shikojnë një video tjetër: fazat e Vullnetarizmit-edukativ.

Mësuesi/udhëheqësi i rinisë do të kërkojë që fëmijët/të rinjtë të ndahen në grupe dhe secilit grup do t'i jepet një fletë e madhe dhe markerë.

Çdo grup fëmijësh/të rinjsh do të ngarkohet të krijojë një infografik që do të shpjegojë, në një mënyrë të qartë dhe argëtuese, idenë e tyre për çfarë është vullnetarizmi-edukativ dhe pse është i rëndësishëm. Kur të mbarojnë, ata do të paraqesin infografinë e tyre për klasën. Bashkëmoshatarët do të komentojnë prezantimin në një proces të lehtësuar nga mësuesi.

Motivimi, Frika & Pritjet - Tregime të Roleve Modele

Qëllimet:

- Merr feedback të drejtpërdrejtë nga shembuj të jetës reale
- Reflekto mbi qëndrimet, motivimet dhe pritshmëritë e fëmijëve/të rinjve ndaj angazhimit në një projekt Vullnetarizmi-edukativ

Koha:

1

orë

Materialet: Fletë A2, post-it, markerë

Udhëzimet:

Modelet e roleve prezantojnë përvojën e tyre nga angazhimi në aktivitete Vullnetarizmi-edukativ, ata përshkruajnë frikërat dhe pritshmëritë e tyre të para dhe qëndrimet kur filluan këtë udhëtim, emocionet që kanë përjetuar gjatë procesit dhe çfarë kanë fituar nga përvoja e tyre. Në fund, ata përgjigjen për çdo pyetje që mund të kenë fëmijët/të rinjtë. Mësuesi/udhëheqësi i rinisë më pas vendos tre fletë A2 në mur, secila e titulluar si më poshtë:

- E verdha: Qëndrimi im ndaj angazhimit në komunitet/çdo përvojë të mëparshme
- E blu: Motivimi im për zbatimin e Vullnetarizmit-edukativ. Pse dua të angazhohem
- E gjelbra: Çfarë pres nga angazhimi në një projekt Vullnetarizmi-edukativ

Mësuesi/udhëheqësi i rinisë shpërndan post-it me ngjyra dhe u jep 10 minuta fëmijëve/të rinjve për të shkruar përgjigjen e tyre për çdo deklaratë. Fëmijët/të rinjtë pastaj rrotullohen dhe prezantojnë mendimet e tyre. Mësuesi/udhëheqësi i rinisë përmbledh përgjigjet dhe tregon përgjigjet më të zakonshme mes tre deklaratave dhe inkurajon fëmijët/të rinjtë të komentojnë mbi gjetjet.

Ura - Aktiviteti i Ndërtimit të Ekipit

Qëllimet:

- Reflektoni mbi dinamikën e grupit në lidhje me bashkëpunimin dhe konkurrencën përmes punës në grup;
- Rrisni aftësitë e dëgjimit të fëmijëve/të rinjve gjatë aktivitetit për të zhvilluar komunikimin jo verbal.

Koha:

1

orë

Materialet: Gërshërë, fletë letre, lapsa, gotë letre, karton, ngjites, etj. Një hapësirë e hapur (një korridor/ dhomë e madhe) për të ndarë dy ekipet.

Udhëzimet:

Dy grupe do të caktohen për të ndërtuar një urë që mund të mbajë një gotë letre të mbushur me ujë. Secili grup duhet të ndërtojë një pjesë të urës që duhet të plotësojë pjesën e kundërshtarëve.

Të dy grupet zgjedhin një udhëheqës në fillim të lojës, i cili do të përfaqësojë grupin. Gjatë ndërtimit të urës, organizohen takime çdo 5 minuta midis dy udhëheqësve. Të dy grupet mund të komunikojnë mes tyre dhe të flasin për detyrën e tyre vetëm gjatë këtyre takimeve. Kur koha të mbarojë, të dy grupet sjellin pjesët e urës në mes të dhomës dhe përpiqen të bashkojnë dy pjesët. Mësuesi/udhëheqësi i rinisë provon forcën e urës duke vendosur një gotë letre plot me ujë mbi të.

Paslojë

dhe

Vlerësim:

Në një rreth, pjesëmarrësit shpjegojnë një nga një se si u ndjenë gjatë lojës. Mësuesi/udhëheqësi i rinisë mund të pyeste: si mund ta përkufizoni pozicionin tuaj në grup? Çfarë mendoni për komunikimin ndërmjet anëtarëve të secilit grup? Si e pëlqyet qëndrimin e udhëheqësit? etj.

Këshilla për mësuesit/udhëheqësit e rinisë:

- Është shumë e rëndësishme të respektohet koha e lojës. Koha është e kufizuar dhe ka pasoja mbi dinamika e bashkëpunimit/konkurrencës brenda ekipit.
- Për të vlerësuar më mirë atë që ka ndodhur gjatë lojës, është e nevojshme që të ketë të paktën dy persona që të vëzhgojnë secilin grup dhe të kontrollojnë kohën.
- Nuk mund të ndihmoni ekipet gjatë lojës; pjesëmarrësit duhet të kuptojnë dhe organizojnë punën e tyre vetë. Menyra se si ata organizohen dhe merren me vështirësitë që hasin janë pjesë e reflektimit dhe vlerësimit të lojës.

Variacione: Dy variacione të lojës së Urës mund të përdoren:

1. **Vëzhguesi:** Një person ka detyrën të vëzhgojë të dyja grupet dhe të vërejë sjelljet e pjesëmarrësve.
2. **Për çdo grup, një pjesëmarrës (shkatërruesi) ka detyrën të pengojë procesin e ndërtimit të urës. Një tjetër (ndihmuesi) ka detyrën të lehtësojë lidhjet brenda ekipit. Çdo lloj komunikimi verbal është i ndaluar, vetëm udhëheqësit mund të flasin gjatë takimeve.**

Ide

për

Veprim:

Merrni mjaft kohë për paslojën. Pjesëmarrësit shpesh janë të frustruar nëse nuk mund ta ndërtojnë urën ose ndihen të stresuar nga koha e shkurtër.

Tre Majmunët -Aktiviteti i Ndërtimit të Ekipit

Qëllimet:

Duke punuar së bashku për një qëllim, rritja e kreativitetit.

Koha: 15 minuta për punë në grupe, 20 minuta për të menduar.
Materialet: Mbulesa për sytë, prizë ajri.

Udhëzime:

Nxënësit ndahen në grupe të përbëra nga tre persona. Çdo grup duhet të bëjë plane për një udhëtim (p.sh. një vend në afërsi ose në një ndërtesë, në të cilën ndodhen). Një pjesë e rëndësishme e lojës është që secili pjesëmarrës i çdo grupi ka një aftësi: një mund të dëgjojë vetëm, një tjetër mund të shohë vetëm, dhe një e treta mund të flasë vetëm. Kështu, pjesëmarrësit përpiqen të diskutojnë sa më shumë pyetje rreth udhëtimit të tyre sa të jetë e mundur. Vetëm 7 minuta janë dhënë për këtë marrëveshje udhëtimi, dhe më pas

kontrollohet sa pyetje morën përgjigje. A ndonjë nga grupet arriti të planifikonte një udhëtim?

Pyetje për grupe:

- Ku do të shkojnë ata?
- Ku do të qëndrojnë?
- Kur do të shkojnë?
- Çfarë duhet të sjellin ata?
- Çfarë do të bëjnë ata atje?

Sfida me Marshmallow - Aktiviteti i Ndërtimit të Ekipit

Qëllimet:

Për të ushtruar komunikimin në grup, dinamika e udhëheqjes, bashkëpunimin, inovacionin dhe zgjidhjen e problemeve.

Koha: 30-40 minuta

Materialet: 20 shkopinj spaghetti, 1 metër kasetë ngjitëse, 1 metër litar dhe 1 marshmallow, masë për të matur strukturat në fund.

Udhëzime:

Hapi

1:

Krijoni një kit për çdo ekip, që përmban materialet e mësipërme. Këto përbërës duhet të vendosen në një qese letre/envelopë, e cila thjeshton shpërndarjen dhe fsheh përmbajtjen, duke maksimizuar elementin e befasisë. Pjesëmarrësit duhet të ndahen në grupe prej 3 deri në 6 persona. Çdo grup duhet të punojë në të njëjtin hapësirë.

Hapi

2:

Jepni udhëzimet qartë dhe shkurt: ndihmoni grupet të ndërtojnë strukturën më të lartë që qëndron e vetme. Ekipi fitues është ai që ka strukturën më të lartë, e matur nga sipërfaqja e tavolinës ose nga dyshemeja deri në majën e marshmallow. Struktura nuk mund të jetë e varur nga një strukturë më e lartë, si një karrige ose tavan. Marshmallow duhet të jetë plotësisht në majë – prerja ose ngrënia e pjesës së marshmallow e bën grupin të çkualifikuar. Mund të përdorni sa më shumë ose sa më pak nga materiali i kitit siç është e nevojshme. Grupi nuk mund të përdorë qesen/envelopën si pjesë të strukturës së tij. Grupi mund të thyejë spaghetti-në ose të presë kasetën dhe litarin për të krijuar strukturën. Koha për sfidën është 18 minuta: Grupi nuk mund ta mbajë strukturën kur të mbarojë koha, ose do të çkualifikohet. Sigurohuni që çdo pjesëmarrës të kuptojë rregullat, përsëritni nëse është e nevojshme dhe pyetni nëse dikush ka pyetje përpara se të filloni.

Hapi

3:

Filloni kohën dhe muzikën në fillim të sfidës. Kujtoni grupeve kohën: thirrni kohën pas 12 minutash, 9 minutash (gjysmë), 7 minuta, 5 minuta, 3 minuta, 2 minuta, 1 minutë, 30 sekonda dhe një numërim mbrapsht prej 10 sekondash. Njoftoni grupin se si po shkon secili

grup dhe si po e përparon sfidën. Krijoni një rivalitet miqësor duke njoftuar kur një grup ka ndërtuar një strukturë që qëndron e lartë. Inkurajoni pjesëmarrësit të shikojnë rreth e rrotull dhe mos ngurroni të ngrini energjinë dhe shpejtësinë e lojës. Kujtoni grupeve se ata që mbajnë strukturën do të çqualifikohen: Disa grupe mund të kenë dëshirë ta mbajnë strukturën për ta stabilizuar pasi vendosja e marshmallow do ta bëjë strukturën të thyhet. Strukturat fituese duhet të jenë të qëndrueshme.

Hapi

4:

Pas përfundimit të kohës, kërkoni që të gjithë pjesëmarrësit të ulen për t'i parë strukturat. Matni strukturat dhe shpallni lartësitë. Identifikoni ekipin fitues.

Hapi

5:

Grupet reflektojnë për performancën e tyre. Grupi duhet të ulet së bashku dhe të diskutojë procesin e tij. Përdorni pyetjet më poshtë për të ndihmuar në udhëheqjen e reflektimit:

- Si punuam ne si grup?
- Cili rol mora unë? Si kontribuova? A kishte ndonjë gjë që i kam hezituuar ta bëj? Pse?
- Kush e mori udhëheqjen në grup? Si shprehej kjo në momente të ndryshme?
- Çfarë mësova për veten dhe sjelljen time? Për të tjerët dhe sjelljen e tyre? Për sjelljen e grupeve?
- Cilat janë mësimet që mund të marrë nga kjo eksperiencë dhe t'i përdor në kontekste të tjera?

Ishulli - Rregulla Për Vendosjen e Aktivitetit

Qëllimet:

Pjesëmarrësit bien dakord për një grup rregullash për jetën në një ishull hipotetik, të cilat do të transferohen në sjelljen e tyre brenda programit të vullnetarizmit-edukativ.

Koha: 20 minuta

Udhëzime:

Imagjinoni që klasa është e bllokuar në një ishull të shkretë. Fëmijët/të rinjtë duhet të gjejnë vetë parimet e tyre bazë për jetën në këtë ishull, të cilat më pas do të aplikohen në përvojën e vullnetarizmit-edukativ.

Hapat:

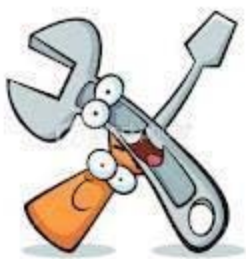
- Pjesëmarrësit ndahen në grupe të vogla prej 5-6 personash.
- Prezantoni mënyrën se si çdo grup ndodhet tani në një ishull të vogël dhe të izoluar.
- Pas 20 minutash, secili grup duhet të formulojë dhe shënojë një grup rregullash për të përcaktuar jetën në ishull.

- Në një seancë plenare, banorët e ishullit prezantojnë rregullat e tyre, pasuar nga një diskutim në grup: "Cilat janë rregullat për programin tonë të vullnetarizmit-edukativ?" Ky pjesë merr rreth 30 minuta.

Reflektim:

- Cilat aspekte u shfaqën shpejt?
- Çfarë ishte e lehtë për t'u rënë dakord dhe pse?
- Çfarë ishte më e vështirë për t'u zgjidhur?
- Për cilat rregulla mund të biem të gjithë dakord për gjatë gjithë programit të vullnetarizmit-edukativ?

HULUMTIMI I NEVOJAVE TË KOMUNITETIT DHE PËRCAKTIMI I PRIORITETEVE

Kemi përmendur se në këtë fazë është e nevojshme të përcaktohen nevojat dhe prioritetet e komunitetit. Ende nuk kemi një ide për projektin sepse më vonë duhet të lidhim rezultatet e hulumtimit në komunitet me kurrikulën. Ka shumë mënyra për të hulumtuar nevojat e komunitetit. Këtu do të përmendim vetëm disa. Zgjidhni njëri! Sigurisht, mësuesit/punonjësit rinorë dhe fëmijët/të rinjtë mund të gjejnë metodat e tyre të hulumtimit.

Çfarë mund të bëjmë...

- **Ecja në komunitet:** fëmijët/të rinjtë dalin në komunitet (jashtë oborrit të shkollës). Fëmijët/të rinjtë mund të kenë kamera, fletore, mund të mbledhin ide (përdorni Fletën e Punës 1). Për të njohur më mirë mjedisin, fëmijët/të rinjtë mund të kryejnë, për shembull, hulumtime mbi historinë, klimën, punimin e tokës, florën dhe përdorimin e tokës të komunës.
- **Shihni komunitetin tuaj si një libër që përmban histori dhe informacion të rëndësishëm për t'u hulumtuar.** Organizoni një ekskursion në qytet (me autobus ose këmbë) me një vizitë tek kryetari i bashkisë ose përfaqësues të tjerë të komunës. Krijoni biseda me fëmijët/të rinjtë për temat dhe nevojat aktuale të komunitetit dhe bashkisë.
- **Organizoni një festival komuniteti.** Ftoni përfaqësues nga kompani dhe shoqata si ekspozues, dhe fëmijët/të rinjtë mund të zhvillojnë intervista me ata që janë të pranishëm. Një ide për projekt mund të dalë nga kjo.
- **Ftoni një përfaqësues si mysafir në shkollë/organizatën rinore ose krijoni një forum me njerëz që janë të njohur me temat dhe problemet relevante të komunitetit.**
- **Vizitoni me fëmijët/të rinjtë klasa të tjera ose shkolla që implementojnë projekte vullnetarizmi-edukativ, për t'u njohur me procesin e implementimit të këtyre projekteve.**
- **Propozoni që fëmijët/të rinjtë të zhvillojnë intervista me përfaqësues të bashkisë.** Në këtë bisedë mund të analizohen problemet ekzistuese dhe mundësitë për projekte vullnetarizmi-edukativ mund të sqarohet.
- **Jepni mundësinë fëmijëve/të rinjve të zhvillojnë një anketë dhe/o analizë të nevojshme me qytetarët dhe/o vendimmarrësit e vendit.**
- **Përpunoni artikuj të interesantë nga gazetat me fëmijët/të rinjtë.** Problemet dhe krizat e adresuara mund të japin shtysë për zhvillimin e ideve të projekteve.

Ose...

Tetë hapa për idenë e projektit

Nevojitet: disa fletë flipchart ose postera / min. 50 cm të gjerë dhe 2 m të gjatë - mund të ngjithni disa fletë. Pjesën e një anë të fletës e ndani në dy fusha të barabarta: fusha 1 dhe fusha 2. Në anën tjetër të fletës vizatoni pesë fusha të njëjta: fushat 3 deri në 8. Fëmijët/të rinjtë luajnë një rol qendror në kërkimin dhe formulimin e përgjigjeve.

Hapat:

1. Flisni për aspektet pozitive të shkollës dhe komunitetit tuaj. Shkruani ato në kutinë 1.
2. Diskutoni për aspektet negative të shkollës dhe komunitetit tuaj lidhur me probleme si varfëria, dhuna, shkatërrimi i pasurisë publike, droga, alkooli, duhani, etj. Shkruani problemet më të rëndësishme që ekzistojnë në shkollën tuaj në kutinë 2. Kthejeni fletën e madhe.
3. Përshkruani shkurtimisht problemet sociale, kulturore dhe mjedisore të komunitetit që, sipas mendimit tuaj, duhet të zgjidhen më parë. Shkruani rezultatet në fushën 3.
4. Në kutinë 4, krijoni një projekt të mundshëm dhe realistik vullnetarizmi-edukativ bazuar në analizën e situatës në kutinë 3 që klasa juaj mund ta realizojë. Ai duhet të përmbushë gjithashtu standardet e përfshira në kurrikulum dhe të ofrojë një zgjidhje për atë problem.
5. Shkruani në fushën 5 të gjitha lëndët mësimore që mund të kontribuojnë në projektin vullnetarizmi-edukativ nga fusha 4. Për më tepër, tregoni cilat përmbajtje mësimore mund të përdoren qëllimisht dhe të përdoren për projektin e planifikuar.
6. Shkruani në fushën 6 mësuesit e shkollës tuaj që janë të gatshëm për ndryshime pozitive dhe që mund të jenë partnerë të mundshëm për projektin ose që janë të gatshëm të marrin pjesë aktivisht si koordinues dhe realizues të projektit.
7. Shkruani në fushën 7 çdo organizatë si dhe çdo person kontakti të organizatave jashtë shkollës që mund të jenë të gatshëm si partnerë për realizimin e projektit.
8. Shkruani në fushën 8 mjetet ndihmëse të nevojshme për realizimin e projektit. Fillimisht, përpiquni të mos mendoni për burimet financiare, por kërkoni forma të tjera mbështetjeje.

Nëse grupi i fëmijëve/të rinjve është i madh, mund t'i ndani ata në grupe më të vogla dhe më pas të krahasoni dhe lidhni rezultatet nëpërmjet diskutimeve.

METODAT PËR VLERËSIMIN E NEVOJAVE TË KOMUNITETIT

Mendoni dhe kontrolloni

Idenë e projektit: Fëmijët/të rinjtë të njohin vendin e tyre më mirë dhe të kërkojnë për projektet në të cilat ata do të jenë të involvuar gjatë vitit shkollor.

Hapi Një: Të Menduarit në Klasë/seminar

Detyrë: Cilat janë nevojat e fëmijëve (ngjyra e kuqe), të rinjve (me ngjyrë blu), me familjet e tyre (ngjyra e verdhë), popullit të vetëm (ngjyra e gjelbër), të moshuarve (ngjyra rozë) dhe refugjatëve (ngjyra portokalli) në fushat:

1. **Shëndetësor**
2. **Arsimi**
3. **Koha e lirë**

Për të realizuar këtë detyrë:

- a) Të bëni shënime në një fletore në mënyrë individuale për çdo grup/ngjyra.
- b) Krahasoni shënimet tuaja si një grup dhe përfundoni tabelën së bashku!
- c) Përgatituni për të paraqitur rezultatet tuaja në klasë.

Ky aktivitet mund të ndihmojë fëmijët dhe të rinjtë të kuptojnë nevojat e grupeve të ndryshme sociale dhe të ndërgjegjësohen për mundësitë për t'u angazhuar në projekte që adresojnë këto nevoja gjatë vitit shkollor.

Shëndetësor	Arsimit	Koha e Lirë

Ju keni 20 minuta për procesin!

Hapi i dytë: Të Shfletoni në vendin

Detyrë (punë në çifte): Si dhe në çfarë mase janë nevojat e njerëzve të ndryshëm takuar?

Për të realizuar këtë detyrë:

1. **Vendosni në një grup për:** fëmijët, të rinjtë, familjet, të vetmuarit, të moshuarit dhe refugjatët.
2. **Të flasim për dy njerëz nga çdo grup** dhe si ata mund të përmbushin nevojat që keni hulumtuar në tavolinën nga hapi 1. Diskutoni për nevojat specifike të individëve nga çdo grup dhe si mund të adresohen ato.
3. **Regjistroni gjithçka në tabelën më poshtë:**
  - Hulumtoni mundësitë dhe burimet që mund të përdoren për të ndihmuar secilin grup.
  - Identifikoni angazhimet që mund të bëhen për secilin grup në fushat e shëndetit, arsimit dhe kohës së lirë.
4. **Përgatituni për të paraqitur rezultatet tuaja të klasës:** Diskutoni si secili grup mund të kontribuoni në përmbushjen e nevojave të grupeve të ndryshme dhe sugjeroni projekte që mund të implementohen.

Grupi:

nevoja	Personi 1	Person 2

Kopje e saj në hartë

Qëllimi:

Për të marrë informacion dhe njohuri mbi atë që duhet janë ende të paplotësuara dhe të mund të adresohet përmes **Vullnetarizmit Edukativ**.

Kohëzgjatja:

Ky aktivitet mund të bëhet një herë (deri në 1 deri në 3 orë) ose mund të bëhet disa herë gjatë periudhës së një apo dy javë. Ideja është që fëmijët/të rinjtë të vëzhgojnë, të kontrollojnë dhe të jenë të sigurt për sfidat që ekzistojnë në komunitet.

Materiali:

Lapsa, letër A4 me tabela për të marrë vërejtjet, flipchart me hartën ose fushën e interesuar për **Vullnetarizmin Edukativ**. Në rast se fëmijët/të rinjtë duan të krijojnë një hartë virtuale, ata kanë nevojë për telefona të zgjuar për të bërë foto dhe aplikacione për punë bashkëpunuese si MIRO board, Padlet etj.

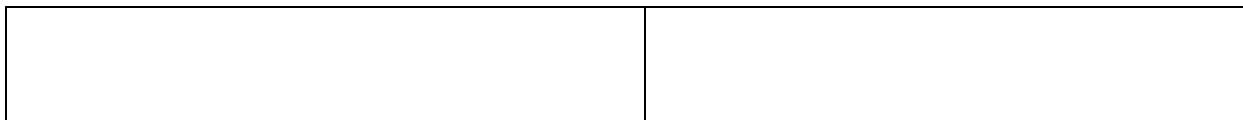
Përshkrimi i Aktivitetit:

Le të imagjinojmë që fëmijët/të rinjtë ose anëtarët e klubit të rinisë kanë ndërmend të bëjnë diçka në një spital lokal ose qendër shëndetësore. Ende nuk janë të qarta se kush mund të jenë përfituesit e tyre, cilat janë nevojat, ose çfarë mund të bëjnë atje. Në vend të spitaleve, mund të zgjidhen disa rrugë në komunitet – sipas zgjedhjes së studentëve, ose zona ku një grup i caktuar i popullsisë kalon shumë kohë, rreth qendrave për njerëzit në lëvizje. Përshkrimi i aktivitetit është rreth ideve për të bërë diçka me spitalin.

Hapat e Aktivitetit:

1. **Kontrolloni me fëmijët/të rinjtë** nëse janë të interesuar të vizitojnë spitalin, zonën përreth spitalit, ose të dyja. Si një i rritur (mësues ose drejtues i të rinjve), sigurohuni që ata të kenë vendosur një komunikim me institucionin dhe të kenë marrë leje për të realizuar aktivitetet e tyre.
2. **Organizoni fëmijët/të rinjtë** në grupe të vogla për punë në terren. Vizitoni spitalin/qendrën shëndetësore ose zonën përreth. Kërkoni që ata të shikojnë me vëmendje dhe të bëjnë shënime për çdo gjë që është me interes për ta, si pozitive ashtu edhe negative.
3. **Çfarë duhet të vëzhgojnë:**
  - **Pozitive** mund të jenë: pacientët që flasin në zonën e pritjes, informacion i mjaftueshëm për pacientët.
  - **Negative** mund të jenë: një shkallë e boshatisur dhe e shëmtuar, mbeturina në korridor, mungesa e informacionit, etj.
4. **Fëmijët/të rinjtë duhet të shkruajnë atë që shohin dhe dëgjojnë (vëzhgojnë)** në tabelën e përgatitur, si më poshtë:

Imazhe pozitive /observime	Imazhe negative/observimi
----------------------------	---------------------------

Pas punës në terren, së bashku me fëmijët/të rinjtë, krijoni një hartë të spitalit dhe zonës përreth, ose mund të krijoni një hartë për çdo kat të ndërtesës (ndoshta mund ta merrni nga rojtari, përdorni Google Maps ose thjesht shihni një hartë).

Fëmijët/të rinjtë do të shënojnë me një pikë të gjelbër vendet ku ata kanë vërejtur diçka pozitive dhe me një pikë të kuqe vendet ku ata kanë vërejtur diçka negative.

Ky hap mund të bëhet disa herë: për shembull, fëmijët/të rinjtë mund të shikojnë vetëm një herë. Më pas, në vizitën tjetër, ata mund të pyesin njerëzit aty çfarë mendojnë për këtë ose cila është reagimi i tyre, etj.

Në rast se fëmijët/të rinjtë vendosin të krijojnë një hartë virtuale dhe mbledhjen e të dhënave, në këtë hap ata krijojnë një hartë virtuale dhe vendosin pikat në varësi të vëzhgimeve të bëra.

HAPI 5: Pas mbledhjes së të dhënave në terren, e gjithë klasa ose grupi diskuton rezultatet duke pasur parasysh pyetjet në vijim: 1.) A ka ndonjë departament ku ka shumë pika të kuqe ose të gjelbra? 2.) Çfarë mund të bëhet për të parë më shumë gjëra pozitive dhe më pak negative në spital?

HAPI 6: Diskutoni idetë me partnerin tuaj në këtë detyrë – në këtë rast spitalin. Mësuesi/drejtuesi i të rinjve fasilton diskutimin e klasës mbi vëzhgimet dhe i udhëzon fëmijët/të rinjtë që të marrin vendime se çfarë mund të ofrojnë si shërbim në praktikën e vullnetarizmit edukativ. Kur të marrin vendim, klasa/grupi do t'i afrohet spitalit ose përfituesit për të sugjeruar shërbimin dhe për të rënë dakord për hapat e mëtejshëm.

Pyetje për Reflektim

Gjatë ose pas aktivitetit, të rriturit mund të reflektojnë me fëmijët/të rinjtë. Facilituesi mund të përdorë pyetje të tija. Ne gjithashtu propozojmë pyetje për reflektim:

- Si ishte për ju të punoni në grupe të vogla mbi detyrën e rënë dakord?
- Çfarë ndjesish përjetuat gjatë vëzhgimit të zonave?
- Cili ishte momenti më i trishtuar që përjetuat gjatë këtij aktiviteti, dhe cili ishte momenti më i lumtur që përjetuat?
- Si arritët në vendimin se cila ide do të jetë pika qendrore e praktikës së vullnetarizmit edukativ?

Pjesa 1: Ekskursioni në komunitet **Qëllimi:**

Ky aktivitet do të shënojë fillimin e punës praktike që do të shërbejë si një mënyrë praktike për t'u ndihmuar anëtarëve të komunitetit të "shohin" me të vërtetë komunitetin e tyre, me problemet dhe avantazhet e tij. Kjo do t'i ndihmojë ata të ushtrojnë sytë për të parë hapësirën ku mund të ndihmojnë në të ardhmen si pjesë e komunitetit dhe si agjentë të ndryshimit.

Kohëzgjatja: 50 minuta

Materiale: Libër udhëzues për vëzhgim

Përshkrimi i aktivitetit:

Përpara mbledhjes, shkruani disa orare ekskursionesh që mund të zgjasin rreth 45 minuta nga vendi i mbledhjes me grupin tuaj. Shkruani udhëzimet për këto orare. Mundohuni të krijoni një orar që kalon përmes zonave rezidenciale, lagjeve tregtare, hapësirave rekreative/distraktuese dhe hapësirave industriale – përfshirë edhe vende që të rinjtë mund të mos kenë qenë kurrë. Krijoni sa më shumë orare saka udhëheqës grupesh, për t'u udhëhequr një udhëheqës – një grup. Bërja e një ekskursioni në komunitet mund të jetë një aktivitet argëtues dhe një mënyrë praktike për t'u ndihmuar anëtarëve të komunitetit të "shohin" me të vërtetë komunitetin e tyre. Mbani parasysh që në një qytet të madh, ky aktivitet duhet të bëhet në një zonë të përzgjedhur ose lagje – nuk do të thotë të mbulonit të gjithë fshatin/ qytetin! Përpiquni të zgjidhni një zonë që të rinjtë kanë shprehur njohuri për të dhe kanë interes të shërbejnë, si një lagje pranë shkollës ose një zonë ku shumica e tyre jetojnë. Nëse keni mundësi të përdorni një aparat fotografik digjital (ose nëse anëtarët e grupit kanë telefona të cilët mund të bëjnë foto), mund ta merrni parasysh t'iu kërkonti atyre të sjellin një aparat për të dokumentuar ato që shohin gjatë ekskursioneve. Nëse zgjidhni këtë opsion, sigurohuni të diskutoni me të rinjtë për rëndësinë e të qenurit të respektueshëm me njerëzit përreth kur bëjnë foto. Shpjegoni të rinjve që, ndonëse ata mund të kenë jetuar gjithë jetën në komunitetin e tyre, sot i ftoni ata ta shohin atë me një sy tjetër: me sytë e dikujt që vjen për të shërbyer! Përkujtoni atyre që çdo komunitet ka shumë cilësi të mrekullueshme (pavarësisht nëse ato nuk i shohin shpesh), dhe që anëtarët e komunitetit vetë – dhe burimet e tyre të disponueshme – mund të jenë ndihma më e madhe për një grup të rinjsh që përpiqen të realizojnë një projekt të Vullnetarizmit Edukativ në komunitet. Gjatë ekskursioneve të tyre, inkurajoni ata të krijojnë burime dhe pasuri dhe të mbajnë një listë të gjërave pozitive që shohin në komunitet.

Është gjithashtu e vërtetë që çdo komunitet ka probleme – disa prej të cilave janë të lehta për t'u kuptuar dhe disa janë të vështira për t'u parë në sipërfaqe. Thoni të rinjve të kërkojnë probleme të dukshme dhe ato që nuk janë të dukshme gjatë ekskursioneve të tyre dhe të mbajnë një listë të zonave që kanë nevojë për përmirësim.

Inkurajoni të rinjtë të flasin me njerëz në komunitet gjatë ecjes – duke shpjeguar që ata janë nga një grup i të rinjve, që duan të realizojnë një projekt Vullnetarizmi Edukativ në komunitet dhe që po kërkojnë ide, mundësi si të shërbejnë dhe burime që ata mendojnë se mund t'i ndihmojnë. Ata mund të habiten nga shkëlqesia e një fëmije në park, një të

moshuari në një stoli apo një taksist që pret!
Sinchronizoni orët ose telefonat e të gjithëve dhe vendosni 50 minuta për të u mbledhur në një vend ku të gjithë duhet të jenë pas përfundimit. Jepni grupit 45 minuta për ekskursionet. Sigurohuni që të gjithë të kenë Udhëzuesin e Vëzhgimit për të marrë shënime, një mjet shkrimi dhe aparat fotografik për të dokumentuar ato që shohin (nëse është e mundur). Pastaj, ndajini të rinjtë në dy grupe, jepini secilit grup një orar të ndryshëm dhe (bashkë me udhëheqësit), filloni ekskursioni!

Pjesa 2: Harta e Komunitetit

Pjesa 2: Harta e Komunitetit

Qëllimi:

Ky aktivitet përdoret si një instrument planifikimi që do t'i ndihmojë grupit të të rinjve të vendosin në letër pikat e forta dhe cilësitë e komunitetit, problemet, nevojat dhe mangësitë e tij – duke mbledhur informacionet që ata gjetën gjatë ekskursioneve. Ka shumë mënyra për të vendosur komunitetin në hartë dhe mund të përdorni një metodë tjetër sipas dëshirës. Megjithatë, për grupet fillestare, ne rekomandojmë këtë metodë të thjeshtë vizuale.

Kohëzgjatja: 20 minuta

Materiale: Markera, stilolapsa ngjyrë dhe flipchart.

Përshkrimi

i

aktivitetit:

Kërkoni që të rinjtë të rigrupohen në grupe të vogla, ashtu siç kanë qenë gjatë ekskursioneve në komunitet. Jepni një flipchart dhe mjete të ndryshme (markera, stilolapsa ngjyrë, lapsa, etj.) për çdo grup. Pastaj, kërkoni nga secili grup të bëjë hapat e mëposhtëm: Ftoni çdo grup të identifikojë një hapësirë dhe të vizatojë një pjesë të komunitetit ku ata kanë ecur më parë. Për këtë ushtrim, inkurajoni ata të fillojnë duke menduar në një aspekt gjeografik, ndërkohë që më vonë mund të kenë mundësinë të identifikojnë dhe grupe komunitetesh pa kufij gjeografikë që ekzistojnë në atë zonë.

Pasi grupet e vogla të kenë identifikuar komunitetin gjeografik që do të vendosin në hartë, ftoni ata të vizatojnë në flipchartin e tyre. Përfshini çdo karakteristikë të rëndësishme, si kufijtë e komunitetit, rrugët, rrugicat, urat, portet, shtëpitë, shkollat, qendrat mjekësore, manastiret, kishat, institucione dhe organizata të tjera, tregjet, parqet dhe reklamat e argëtimit, etj. Ftoni ata të identifikojnë cilësitë dhe pikat e forta që këto institucione, struktura dhe njerëz i japin komunitetit dhe t'i shkruajnë këto cilësi me ngjyrë të veçantë.

Pasi harta të jetë përgatitur, ftoni ata të identifikojnë karakteristikat pozitive me një shkronjë

ngjyre.

Në një shkronjë tjetër, me ngjyrë tjetër nga e para, ftoni grupet të shtojnë aspekte të pakënaqshme dhe probleme që përballet komuniteti (kjo mund të përfshijë jo vetëm praninë e disa problemeve specifike, por edhe mungesën e disa pikave të forta – për shembull, mund të tregojë që nuk ka asnjë treg në një zonë rezidenciale, duke i bërë të vështirë për ata banorë që të sigurojnë ushqim).

Kërkoni nga të rinjtë të shikojnë hartën e tyre në përgjithësi dhe të reflektojnë për pyetjet e mëposhtme:

- Cilat nevoja të komunitetit tonë do të dëshironim t'i përfshijmë në grupin tonë të të rinjve?
- Pse ky problem është prioritet?
- Cilat janë disa nga pikat e forta/cilësitë në komunitet që mund të ndihmojnë në punën për këtë problem?

Shënim për udhëheqësin: Sigurohuni që të bëni të qartë që jo të gjitha nevojat ose dobësitë janë probleme. Problemet shkaktojnë dëm (shihni përkufizimin në faqen e parë të këtij mësimi). Megjithatë, edhe nëse një komunitet nuk ka probleme të dëmshme, mund të ketë ende hapësirë për përmirësim! Inkurajoni grupet të zgjedhin vetëm një nevojë ose problem që ata mendojnë se mund të gjejnë një zgjidhje për të (nevojë ose problem). Në këtë fazë, udhëheqësit duhet të ndihmojnë duke lehtësuar çdo grup. Në fund, pasi grupet të kenë përfunduar ushtrimin, ftoni ata të mbledhen përsëri në grupin e madh dhe të prezantojnë konkluzionet dhe hartat e tyre me njëri-tjetrin. Çdo grup duhet të shpjegojë pse e zgjedhën atë çështje si prioritet dhe pse mendojnë se kjo mund të rezultojë në një projekt të mirë Vullnetarizmi Edukativ në komunitet për grupin e tyre të të rinjve. Lejoni grupin e madh të diskutojë çdo meritë të propozimeve dhe nëse është e mundur të zgjidhet një ide për projektin e tyre. Megjithatë, sigurohuni të përkujtoni të rinjtë që grupi do të kalojë disa faza për të realizuar një projekt Vullnetarizmi Edukativ në komunitet, dhe kjo është vetëm faza e parë. Nëse ata nuk bien dakord se cili problem duan të trajtojnë në këtë takim, atëherë duhet të ktheheni në këtë proces në takimin tuaj të ardhshëm.

Shënim për udhëheqësin:

Sigurohuni që të rinjtë të zgjedhin një problem që ata mund ta trajtojnë në mënyrë realiste, bazuar në asetet dhe kapacitetet e disponueshme që ata kanë si grup i ri. Sigurohuni që të mbani hartat, shënimet, fotografitë dhe dokumentet e tjera të përdorura nga ky takim, pasi grupi do t'i përdorë ato gjatë tërë procesit të planifikimit të projektit.

Udhëzuesi i Vëzhgimit

Ndërsa kaloni nëpër komunitet, vëzhgoni dhe merrni shënime mbi rastet më poshtë (ose gjithçka tjetër që e gjeni interesante). Shënioni si pikat e forta ashtu edhe pikat e dobëta në këto kategori dhe gjithçka tjetër që ju duket e rëndësishme.

RESIDENTIAL. A janë shtëpitë ose apartamentet të mirëmbajtura apo janë të vjetra dhe kanë nevojë për riparime? A ka ndonjë vërejtje tjetër?

NDËRTESAT TË TJERA. A kanë ndërtimet publike dhe ato të biznesit akses për njerëzit me aftësi të kufizuara - rampa, hyrje nga niveli i rrugës, etj.? A ka ndonjë vërejtje tjetër?

HAPËSIRA PUBLIKE. A ka ndonjë hapësirë publike ku njerëzit mund të mblidhen? A kanë hapësira për ulje, bimë, dizajn tërheqës, restorante dhe kafene, ose ndonjë tipar tjetër që i inkurajon njerëzit të përdorin këto hapësira?

KULTURË DHE ARGËTIM. A ka muze, biblioteka, teatre, restorante, klube, stadione sportive, zona historike, etj.? A janë të aksesueshme për çdo pjesë të komunitetit (lokacioni: qendër, akses me transport publik)?

RRJETI I RRUGËVE. Është mjedisi i krijuar nga rrugët, trotualet, ndërtesat, bimët, etj. A ka bimë atje? A ka trotuar? A ka tabela rrugore? A janë rrugët dhe trotualet të pastra? A ka koshat e mbeturinave?

AKTIVITETET E BISNESIT. Çfarë lloj biznesesh ekzistojnë? A ka një përzierje të bizneseve të vogla dhe të mëdha? A ka tregje perimesh, supermarkete, farmacitë, ose tregje të tjera që sigurojnë gjëra të nevojshme për të gjithë komunitetin?

TRAFFIC. Sa e ngarkuar është trafiku në komunitetin tuaj? A është kryesisht për biznes dhe industri – kamionë, etj., apo më shumë makina private? A ka shtigje për biçikleta? Nëse po, a ka shumë trafiku biçikletash?

CILËSIA E MUNDJES. Sa hapësirë të gjelbër është atje që mund të përdoret dhe a ndahen mes komunitetit? A ndihen erë gazesh, mbeturinash, kimikatesh, mbeturina industriale, etj.?

SHËRBIMET PUBLIKE DHE KOMUNITARE. A ka shërbyes publike dhe organizata të identifikueshme në komunitet - qendra për shëndetin mendor, streha për të varfrit, zyra të mirëqenies sociale, etj.? A janë të përqendruara në një zonë të caktuar?

AKTIVITET POLITIK. A ka shenja të ndikimeve të tjera në aktivitetin politik? A është e qartë që aktiviteti politik lejohet dhe inkurajohet? A ka protesta dhe demonstrata?

ORGANIZATAT E KOMUNITETIT. A ka klube shërbimi? A ka organizata të tjera që përqendrohen në problemet e komunitetit, mjedisit, sporteve dhe argëtimit, socializimit, etj.?

PËRSHTYPJET E KOMUNITETIT. Cilat janë përshtypjet tuaja të përgjithshme për këtë komunitet? A është një vend i tërhequr për ju?

PARQET. A përdoren parqet nga njerëz të ndryshëm? A janë të mirëmbajtura? A ka zona për lojë dhe sport për fëmijët?

Ide mbi Problemet e Komunitetit

Qëllimi i aktivitetit:

Ky aktivitet ka për qëllim të identifikojë një problem aktual në komunitet që ju, si grup, mund ta adresoni dhe jeni të gatshëm ta trajtoni. Ndiqni këto hapa:

1. Sugjeroni që secili student të shkruajë në copëza letre (mund të përdorni post-it) problemet e ndryshme që ata shohin rreth shkollës ose lagjes. Thuajini se mund të jetë e dobishme të futen në këpucët e njerëzve të ndryshëm në komunitet, si një person me pamje të kufizuar, një prind që kujdeset për fëmijën e tij/saj, një fëmijë, një person i moshuar, një anëtar i një OJQ-je, etj.
2. Kërkoni që fëmijët/të rinjtë të mblidhen në grupe deri në pesë anëtarë dhe të ndajnë problemet që kanë shkruar dhe t'i grumbullojnë ato që janë të ngjashme. Më pas, kërkoni që ata të hartojnë një deklaratë të re për të përshkruar secilin problem, duke përfshirë detajet e kontributit të ndryshëm.
3. Pasi të kenë përfunduar, kërkoni që çdo grup të zgjedhë deri në tre probleme dhe t'i ndajë ato me pjesën tjetër të klasës. Pasi secili grup të ketë prezantuar problemet që ata kanë zgjedhur, grumbulloni përsëri problemet e ngjashme.
4. Nga lista e problemeve të grumbulluara, bëni një votim për të zgjedhur atë që do të trajtohet në projekt. Pasi të zgjidhet problemi, kërkoni që grupet të reflektojnë mbi këto pyetje:
  - A ekziston ky problem kudo në lagje apo vetëm në zona të caktuara?
  - A ndikon ky problem vetëm një grup njerëzish?
  - Si mund të mësojmë më shumë rreth këtij problemi?
  - A është ky një problem që mund ta kalojmë?
  - Çfarë ose kush do të na duhet si partnerë?
  - Si mund ta përcaktojmë më mirë problemin dhe të fillojmë ta trajtojmë atë?
  - A ka ndonjë organizatë joqeveritare ose agjenci qeveritare që merret me këtë problem?

Observimi i Udhëhequr

Projekti: Fëmijët/Adoleshentët duhet të krijojnë një eksperiment të shkencave natyrore për një kopsht. Gjatë vizitës në kopsht, fëmijët/adoleshentët duhet të vëzhgojnë nivelin e të folurit, sjelljen dhe interesat e fëmijëve të kopshteve si bazë për përpunimin e eksperimentit të tyre.

Detyrat për vëzhgim gjatë vizitës në kopsht:

- Vëzhgoni të gjithë fëmijët në grup dhe më pas zgjidhni një fëmijë, që përputhet me moshën, i cili do të marrë pjesë në projektin tonë. Vëzhgoni saktësisht se çfarë bën fëmija gjatë qëndrimit tuaj në kopsht.
- Bëni shënime të shkurtra për veten (nga herë pas here) për sjelljen e tij të zakonshme dhe për momentet speciale që vëreni. Mos mbledhni ose përpunoni të dhëna personale për fëmijën. Mjafton të tregoni emrin ose pseudonimin ose shkurtimin, seksin dhe vitin e lindjes të fëmijës, pasi kjo është e nevojshme për analizën e shënimeve dhe planifikimin e mëtejshëm;
- Pas vizitës në kopsht, përpiloni një raport të shkurtër vëzhgimi. Në këtë kuadër, mund të përqendroheni në pyetjet e mëposhtme:
  - Si sillen fëmija gjatë lojës dhe me çfarë i argëtohet më shumë?
  - Si sillen fëmija ndaj fëmijëve të tjerë?
  - Si sillen fëmija ndaj mësuesve/udhëheqësit të rinj (dhe ndaj jush)?
  - Si "ndërvepron" ai me objektet?
  - Si i kryen detyrat e tij? A është i përgjegjshëm dhe i rregullt?
  - Çfarë aftësish, shkathtësish ka fëmija? Çfarë nuk mund të bëjë?
  - A ka fëmija besim të mirë në vetvete? A është i pavarur, kreativ?
  - Sa mirë mund të përqendrohet dhe sa qëndrueshëm është?
  - Cilat interesa speciale tregon fëmija?

Raporti duhet të përmbajë:

- Baza e përgjigjeve duhet të jetë situata konkrete dhe si ai mund ta shpjegonte ato. Deklaratat duhet të jenë përshkruese dhe jo gjykuese!
- Përgjigjet e edukatorit për një "fëmijë të caktuar" në mënyrë që të merrni informacione të tjera mbi "sjelljen karakteristike në grupin e bashkëmoshatarëve".
- Bëni deklaratat të tilla në raport si informacion i palës së tretë për fëmijën.
- Vëzhgimet tuaja duhet të vijnë gjithmonë si fillim.

Intervistë me ekspertë

***IProjekti:** E gjithë klasa duhet të vendosë për një projekt të përbashkët. Objektivat kryesore të mësimit janë puna në grup, planifikimi i projektit dhe temat politike/sociale, si dhe etika.*

1. **Diskutimi në klasë:** Fëmijët/adoleshentët marrin listën e mëposhtme dhe duhet të diskutojnë cilat janë tre problemet që kanë një rol të rëndësishëm në qytetin e tyre, pra cilat janë më të rëndësishmet.
  - Hapësirë e pamjaftueshme për lojë për fëmijët
  - Pak hapësira të gjelbra
  - Sida
  - Mungesë marrëdhëniesh ndërkulturore
  - Krimi
  - Shumë plehra
  - Pak mundësi për personat me aftësi të kufizuara
  - Grupi/Gjengjet
  - Pak kontakt mes gjeneratave të ndryshme
  - Njerëz pa shtëpi
  - Abuzimi me drogën
  - Ushqim i shpejtë
  - Varfëri

- *Ndryshimet klimaterike*
  - *Vandalizëm*
  - *Mungesë perspektive për të rinjtë*
  - *Mungesë edukimi*
  - *Pak oferta kulturore*
  - *Papunësi*
  - *Izolimi i qytetarëve të moshuar*
  - *Dhunë*
  - *Të dhëna trafiku dhe zhurmës*
  - *Mungesë rrugësh për biçikleta*
  - *Probleme midis grupeve etnike të ndryshme*
  - *Mungesë lëvizjeje/ mundësi të pakta sportive*
  - *Vështirësi në mësim për fëmijët*
  - *Ndotje mjedisore*
2. **Kërkimi:** Fëmijët/adoleshentët duhet të zbulojnë kush është ekspert në këtë fushë/fusha, pra kush është kompetent për të diskutuar këtë temë ose tema. Mësuesi ndihmon me propozimin për të kontaktuar një ekspert në një universitet. Për më tepër, fëmijët/adoleshentët duhet të informohen sa më shumë të jetë e mundur mbi temën.
  3. **Pyetja e ekspertëve:** Fëmijët/adoleshentët i përshkruajnë ekspertit se ata e konsiderojnë problemin të rëndësishëm, se duan të bëjnë diçka për të dhe kërkojnë sugjerime dhe ide se çfarë mund të bëjnë.

ANALIZA E NEVOJAVE

Tani duhet të lidhim nevojat me objektiva të mundshme për një kuptim më të mirë. Analiza e nevojave është një hap shumë i rëndësishëm në planifikimin e projektit. Duke e bërë këtë, fëmijët/adoleshentët mësojnë: të bëjnë pyetje, të dëgjojnë me kujdes dhe të kuptojnë perspektivat e atyre me të cilët ata do të punojnë dhe për të cilët do të punojnë. Prandaj, qëllimi i analizës së nevojave është që fëmijët/adoleshentët të kuptojnë rolin e perspektivës tjetër, dmth të bëjnë shkëmbim perspektivash. Aftësia për të ndryshuar perspektiva është një hap i rëndësishëm për fëmijët/adoleshentët në edukimin social dhe një parakusht për zhvillimin e aftësive.

Analiza e nevojave është më së miri të realizohet me ndihmën e "instrumenteve" të thjeshta, siç përdoren në shkencë. Ndërtimi dhe aplikimi i instrumenteve të thjeshta për testime është një kompetencë e rëndësishme për fëmijët/adoleshentët, të cilën ata mund ta përdorin në lëndë të tjera dhe mbi të gjitha jashtë shkollës. Mund të përdoren tre teknika të ndryshme anketimi për analizën e nevojave.

1. **Intervista me ekspertët me pyetje të parapërgatitura** - Intervistat me një person janë shumë të përshtatshme kur dëshironi të kuptoni saktësisht problemin ose nevojat specifike. Ajo zgjat mesatarisht 20 deri në 30 minuta, kështu që nuk mund të intervistohen shumë njerëz. Që fëmijët/adoleshentët të mos harrojnë pyetjet kryesore, ata duhet të përgatisin një protokoll interviste, domethënë një listë me pyetjet më të rëndësishme mbi temën ose temat që do të diskutojnë.
2. **Intervista në grup ose Grupi i fokusit** - Pjesëmarrës në intervistë janë 4-8 persona. Për shkak të madhësisë së grupit dhe diskutimit, intervista shpesh zgjat më shumë se 30 minuta. Intervista në grup drejtohet nga deri në 4 fëmijë/adoleshentë: 1 - 2 fëmijë/adoleshentë bëjnë vetëm pyetje dhe nuk japin komente; dhe deri në 2 fëmijë/adoleshentë dokumentojnë intervistën - regjistrojnë ose shkruajnë deklaratat më të rëndësishme. Duhet gjithashtu të ketë një protokoll

interviste këtu. Gjatë intervistës, pyetjet bëhen me zë të lartë për të gjithë të pranishmit dhe të gjithë pjesëmarrësit mund të japin përgjigje. Ajo që është interesante në një intervistë grupi është mundësia për diskutim midis pjesëmarrësve. Kjo është një mundësi për të zbuluar gjëra interesante. Por diskutimet nuk duhet të kalojnë kufirin. Prandaj, 1 student duhet të jetë kujdestar i kohës - të kujdeset për kohëzgjatjen e diskutimit dhe temën e diskutimit.

3. **Anketat duke përdorur pyetësorë/anketa** - Kur fëmijët/adoleshentët duan të intervistojnë shumë njerëz për nevojat ose problemet e tyre, është më mirë të përdorin pyetësorë ose anketa. Pyetëtori duhet të përmbajë preferohet "pyetje të mbyllura" për ta bërë më të lehtë përdorimin. Pyetjet e mbyllura kanë përgjigje të propozuara paraprakisht: p.sh. "Po" ose "Jo", dhe një nga ato përgjigje duhet të rrethohen nga personi. Në fund të anketës mund të ketë 1-2 "pyetje të hapura" për të cilat personi mund të shkruajë përgjigjen vetë.

Vlerësimi i ideve dhe gjetja e zgjidhjeve

Pasi të ketë përfunduar puna në terren dhe mbledhja e një sasive të madhe informacioni, gjetjesh dhe të dhënash, është e nevojshme të analizoni dhe të përcaktoni idenë e projektit. Ne sugjerojmë metodën e mëposhtme:

1. Bashkoni ide të ngjashme që mund të shuhen ato që përsëriten.
2. Krijoni një listë të renditur të ideve. Mund të jepni gjithsej 5 pikë sipas të cilave do të renditni idetë. Mund të jepni 1 pikë për pesë ide ose 5 pikë për një ide, etj. Të gjithë fëmijët/adoleshentët ngjiten pikët mbi idetë që kanë zgjedhur. Pikët grumbullohen dhe kështu renditen idetë për projektin e vullnetarizmi-educativ.
3. Kontrolloni nëse idetë më të vlerësuara do të marrin mbështetje nga të gjithë ata që janë të pranishëm.
4. Tani mund të vlerësoni këto 2-4 ide sipas kriterëve të caktuar (p.sh., në aspektin e implementimit: sa para duhen për të realizuar idenë, cila ide është më e lehtë/për më të vështirë për t'u organizuar, etj.)
5. Jepni kohë për të menduar përsëri para se të merrni një vendim përfundimtar.
6. Gjithashtu, kushtojini vëmendje pikërisht kësaj: nëse është e mundur, zgjidhni një ide që sjell një entuziazëm të të gjithë. Shënoni ato ide që kanë kundërshtim në grup. Provoni të bashkoni aspekte të plotësuara nga ide të ndryshme. Nëse ka disa propozime të preferuara, diskutoni bashkërisht nëse do të ishte e mundur të implementoheshin disa projekte. Ky opsion mund të realizohet kur fëmijët/adoleshentët punojnë në grupe dhe kur çdo grup ka një mësues/udhëheqës rinor për t'i mbështetur.

TANI, JU MUND TË FORMULONI IDENË TUAJ

PËRZGJEDHJA E MJETEVE PËR VENDIMARRJEN E NEVOJAVE TË KOMUNITETIT

World Caffé

Pjesa 1: "Kafeja e Botës"

Qëllimi:

Diskutim në grup mbi zgjidhjen e problemeve të komunitetit dhe ideve. Çdo grup është i fokusuar në një problem që ata kanë evidentuar në komunitetin e tyre.

Koha: 50 minuta

Materialet: Tavolina për punë, flipcharta dhe marker.

Përshkrimi i aktivitetit:

1. Para se të filloni aktivitetin, sigurohuni që të keni 4 tavolina në klasë për të realizuar aktivitetin.
2. Një nga udhëheqësit i kërkon fëmijëve/adoleshentëve të ngrihen dhe të formojnë një rreth.
3. Pasi të formohet rrethi, filloni të numëroni: 1, 2, 3, 4. Përsëritni numërimin derisa të përfshihen të gjithë fëmijët. (Kujdes: Nëse grupi ka më shumë se 16 anëtarë, numërimi bëhet deri në 4, ndërsa nëse ka më pak se 16, numërimi bëhet deri në 3).
4. Pasi të përfundojë numërimi, udhëheqësi thotë: anëtarët me numrin 1 duhet të ulen në një tavolinë, ata me numrin 2 në një tjetër tavolinë dhe kështu me radhë. (Kështu, fëmijët/adoleshentët do të ndahen në 3-4 grupe në tavolinat e tyre).
5. Pasi të ulen në tavolinat e tyre, udhëheqësi i udhëzon ata, duke iu referuar aktivitetëve të mëparshme, ku ata kanë bërë një analizë të komunitetit dhe kanë renditur problemet/nevojat që janë evidentuar në një komunitet të caktuar. Për 15 minuta ata duhet të diskutojnë mes tyre dhe të paraqesin/shkruajnë një ide për atë që duhet të jetë projekti i vullnetarizmit edukativ.
6. Ideja duhet të jetë e qartë dhe duhet të përshkruajë saktësisht se cilat nevoja të komunitetit synon të zgjidhë. Problemet duhet të jenë reale, jo imagjinate apo të menaxhuara. Udhëheqësi i inkurajon fëmijët/adoleshentët të mendojnë për diçka që ata mund ta adresojnë në mënyrë realiste si një klub në një periudhë kohore relativisht të shkurtër, bazuar në afatet që janë vendosur më parë.
7. Pas 15 minutash, dikush nga fëmijët/adoleshentët qëndron në tavolinë dhe mirëpret fëmijët/adoleshentët nga tavolina të tjera, ndërsa të tjerët (nga grupi i tij) lëvizin në tavolina të tjera. Vizitorët që vijnë në tavolinën e tij lexojnë atë që është shkruar në flipchart dhe mund të bëjnë pyetje, të japin komente mbi atë që është shkruar. Mikpritësi i tavolinës i mirëpret ata me mirëkuptim dhe shkruan idetë dhe komentet që ai mendon se janë të përshtatshme në flipchart.
8. Pastaj të gjithë fëmijët/adoleshentët kthehen në tavolinat e tyre të fillimit.

Pjesa 2: "Debati"

Qëllimi:

Një prezantim i qartë dhe bindës i ideve të grupeve për atë se cilat nevoja të komunitetit synojnë të plotësohen ose të zgjidhen.

Koha: 30-40 minuta

Materialet: Flipcharta të përfunduar nga pjesa e parë e aktivitetit.

Përshkrimi i aktivitetit:

Sigurohuni që të keni të gjitha flipchartët e grupeve që kanë punuar në pjesën e mëparshme të aktivitetit dhe kini një orë për të kontrolluar kohën e prezantimeve të secilit grup.

Tani, udhëheqësi i klubit njofton që idetë do të prezantohen dhe pas prezantimit do të ketë një debat për ato ide për 8 minuta.

Mikpritësi i secilit grup prezanton për 2 minuta idenë e grupit për atë se çfarë i nevojitet komunitetit për t'u plotësuar ose çfarë probleme të komunitetit synojnë të zgjidhen.

Pastaj, për 7-8 minuta hapet debati me fëmijët/adoleshentët nga grupet e tjera për diskutim mbi idenë e prezantuar. Në debat mund të përfshihen edhe anëtarët e tjerë të grupit.

Kështu do të veprohet për të gjitha grupet.

Pjesa 3: "Votimi"

Qëllimi:

Zhvillimi i mendimit kritik dhe analitik për selektimin e idesë më të mirë për t'u implementuar si projekt për të shërbyer komunitetit afër dhe përtej tij.

Koha: 10 minuta

Materialet: Flipcharta të përfunduar nga pjesët e mëparshme të aktivitetit, marker.

Përshkrimi i aktivitetit:

Fëmijët/adoleshentët njoftohen që tani, pas prezantimit dhe debatit mbi idetë e tyre, do të zhvillohet votimi, ku do të zgjidhet ideja fituese e parë dhe e dyta.

1. Votimi hapet me një ngritje dore dhe çdo fëmijë/adoleshent ka të drejtë të votojë për vetëm një propozim. Udhëheqësit drejtojnë votimin, dhe udhëheqësit e grupeve bëjnë numërimin dhe paraqitjen e rezultateve të votimit.

2. Bazuar në vota, propozimi që fiton më shumë vota zgjidhet si ideja kryesore e projektit, ndërsa propozimi që është i dyti në renditje do të jetë ideja sekondare e projektit të vullnetarizmit edukativ.
3. Numri i votave, ideja kryesore dhe propozimi që ka fituar më shumë vota dhe ideja sekondare, do të shkruhen në flipchart..

Loja me numra (Energjdhënës)

Qëllimi:

Të rritet energjia dhe përqendrimi i fëmijëve/adoleshentëve, duke stimuluar njëkohësisht bashkëpunimin më të madh mes grupeve.

Koha: 10 minuta

Materialet: Letra A4 me numra të printuar nga 0-9.

Përshkrimi i aktivitetit:

Para se të filloni aktivitetin, sigurohuni që të keni printuar materialet e nevojshme për çdo anëtar të klubit dhe që ato të jenë afër fëmijëve/adoleshentëve.

1. Udhëzime:

Ndajini fëmijët/adoleshentët në grupe (2 grupe me nga 10 anëtarë).

Nëse udhëheqësi i lojës ka vendosur t'i ndajë fëmijët/adoleshentët në tre grupe, ai/ajo duhet të ketë tri sete me numra nga 0-9 të printuar (një nga një), për çdo anëtar të grupit.

Më pas, do të formohen 2-3 grupe nga 10 anëtarë secili dhe ata do të marrin një letër me një numër për ta mbajtur në duar.

Kur udhëheqësi i lojës paraqet një numër shumë-shifror në letër A4, nga 10.000-1.000.000, grupet duhet ta formojnë këtë numër sa më shpejt që të mundin. Për shembull: 10.793.

Fillimisht, bëni një provë për të verifikuar nëse fëmijët/adoleshentët kanë kuptuar.

Kur loja të fillojë, fëmijët/adoleshentët duhet të jenë më të shpejtë dhe të saktë në formimin e numrave që udhëheqësi i ka dhënë.

Grupi që formon më shpejt numrin që ka dhënë udhëheqësi fiton një pikë.

Loja mbaron kur grupi fitues arrin 5 pikë.

Matrixi i Vendimit

Ky aktivitet është mjaft i dobishëm kur keni disa ide projektsh dhe duhet të zgjidhni një.

Për ta realizuar, ndiqni këto hapa:

1. Pyesni grupin të shprehë idetë konkurruese për projektet potenciale.
2. Pasi të shprehni idetë, kërkoni nga ata të zgjedhin kriteret e vlerësimit që do të jenë të përbashkëta për vlerësimin e të gjitha ideve të propozuara. Kriteret e vlerësimit mund të përfshijnë: motivimin për të mësuar mbi një temë apo përmbajtje të caktuar, ndikimin real që mund të kemi në komunitet duke arritur objektivat tanë (a do të përfitojë vërtet komuniteti nga realizimi i objektivave tanë?), efikasiteti në kohë dhe kosto (a jemi në gjendje ta arrijmë këtë objektiv brenda afateve të përcaktuara dhe me burimet e disponueshme?).
3. Pasi të keni listuar idetë dhe të keni përcaktuar kriteret e vlerësimit, krijoni një tabelë me rreshta dhe kolona. Vendosni çdo ide në një rresht dhe secilin kriter vlerësimi në një kolonë.
4. Individualisht ose si grup, vlerësoni çdo ide me një shkallë nga 0 deri në 5 në lidhje me secilin kriter. Pasi të jenë vlerësuar të gjitha idetë dhe kriteret, shtoni vlerat për secilën ide në kolonën e fundit. Ideja me pikët më të larta do të jetë ajo që do të realizohet.

Për të vlerësuar idetë, ju mund të përdorni një tabelë si më poshtë:

Ideja	Kriteri 1	Kriteri 2	Kriteri 3	gjithsej
Idenë 1	2	5	3	10
Ide 2	3	3	3	9
Idenë 3	4	5	2	11

Në këtë shembull, Ideja 3 është ajo me rezultatin më të lartë; prandaj, është dhe do të jetë ideja për të ndjekur. Ju mund të listoni sa më shumë ide dhe të zgjidhni sa më shumë kriteret sa i konsideroni të rëndësishme. Ajo që ka rëndësi është që të gjitha idetë duhet të vlerësohen sipas kriterëve të njëjta.

Disa fjalë në lidhje me partnerët e komunitetit

Kur punoni në komunitet për të identifikuar nevojat/problemët, ndeshemi dhe krijojmë kontakt me organizata të ndryshme me të cilat mund të kemi një projekt vullnetarizmi edukativ. Këto përfshijnë, për shembull, organizata vullnetarizmi – rrjetet e ndihmës, Caritas, Kryqi i Kuq dhe Gjysmëhëna e Kuqe, Merhameti, institucione sociale, kopshte fëmijësh, spitale, shtëpi pleqsh, strehimoret për gra, jetimoret, bashkia, zyra për rininë; kishat, xhamitë, sinagogat; institucione kulturore siç janë muzeumet, bibliotekat e komunitetit ose departamentet e bibliotekës kryesore, teatrot, sallat e koncerteve, klubet e

muzikës; grupe mjedisore: grupe për mbrojtjen e kafshëve, mbrojtjen e mjedisit, mbrojtjen e pyjeve; institucione sportive siç janë klubet sportive, klubet e notit, etj.

Para se të krijoni kontakt me partnerë të jashtëm, është e nevojshme të dini bazat – cilat janë qëllimet tona, çfarë duam nga partnerët që fëmijët të mund të mësojnë me të vërtetë nga njëra anë dhe të ofrojnë shërbim adekuat dhe të dobishëm nga ana tjetër. Ja disa këshilla për të gjetur një partner të përshtatshëm të jashtëm (mund të përdorni Fletën e Punës 3 – Pyetje për punë bashkëpunimi mes shkollës dhe partnerëve të komunitetit):

1. Bëni një listë të karakteristikave që dëshironi nga partneri juaj. Cila organizatë në mjedis/komunitet i plotëson këto karakteristika? Së bashku me fëmijët/rininë, bëni një listë të partnerëve të mundshëm. Mund të kërkonti disa partnerë në varësi të temës që po punojnë fëmijët/rinia për të arritur qëllimet e caktuara;
2. Kërkonti qëllime të përbashkëta me partnerin tuaj – është e nevojshme të përcaktoni nëse po ndjekim qëllime të ngjashme me partnerët tuaj dhe nëse po lëvizim drejt qëllimeve dhe nevojave të komunitetit;
3. Ndhmoni partnerin tuaj të kuptojë planin e punës për projektin – pra, shpjegoni të gjithë projektin që nga fillimi, në mënyrë që ata të kenë një pamje të qartë se çfarë do të ndodhë;
4. Mos harroni se organizimi i mirë, veçanërisht në fillim të bashkëpunimit me një partner, është jashtëzakonisht i rëndësishëm – është e nevojshme të zbuloni kush janë ata që marrin vendime në bashki, shkolla, institucione, kompani dhe të kontaktoni këta njerëz. Nëse ata nuk kanë qasje në menaxhim dhe marrje vendimesh, vazhdoni të kërkonti dhe krijoni kontakt për bashkëpunim;
5. Shfaq partnerit tuaj zgjedhjen tuaj të ideve, përcaktoni të preferuarat e tyre dhe jini të hapur për ide të reja – para se të kontaktoni një partner, përgatitni informacionin bazë dhe materialet e tjera që partneri juaj "i ardhshëm" mund t'i ketë nevojë. Jini të hapur për ide të reja ose ndryshime në planifikimin tuaj;
6. Vendosni rëndësinë e partneriteteve me komunitetin mes shkollës dhe organizatës në prioritet – theksoni se imazhi i organizatës që punon në projekt mund të përmirësohet në mënyrë të ndjeshme në komunitet;
7. Mos kërkonti menjëherë financim – por në të njëjtën kohë, mos e humbni mundësinë për të marrë atë mbështetje – fillimisht kërkonti bashkëpunim dhe angazhim vullnetar nga partnerët në projekt. Kur kërkonti burime mbështetjeje financiare dhe donacione, mund t'u kërkonti ndihmë partnerëve tuaj për të gjetur donatorë të mundshëm. Por mos bëni presion!
8. Bëni një Marrëveshje Bashkëpunimi me partnerin tuaj – këtu mund të përcaktoni elementët bazë të projektit, metodën e bashkëpunimit dhe partneritetit, rolet e të gjitha palëve të përfshira. Një shembull të tillë të një Marrëveshjeje mund ta gjeni në *Fletën e Punës 4 – Shembulli i Marrëveshjes për bashkëpunim me partnerin e jashtëm.*

•

Tabela 1. : **Shënime nga Komuniteti ecin**

Pikat e forta dhe burimet në komunitetin tonë	Shqetësimet që kemi në komunitetin tonë	Mundësitë për shërbimin në komunitetin tonë
---	---	---

Tabela 2: **Analiza e partnerëve të jashtëm për të mësuarit e Shërbimit të projektit**

Personi/institucioni	interesat e Tyre dhe synimet për zbatimin e mësimit të Shërbimit me projekt (pozitive/negative)	Strategjitë për përmbushjen e këtyre interesave
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

Tabela 3 - Pyetje për punës bashkëpunuese midis shkollës dhe komunitetit partnerët

Çfarë problemesh/nevojash e bëjnë partnerin të ketë të drejtë tani? Pse don të të ndihmoj?

Çfarë nuk duhet të ndodhë në asnjë rrethanë është...

Cilat duhet të jenë rezultatet optimale të projektit?

A është koncepti i Shërbimit të Mësuarit i qartë për të gjithë pjesëmarrësit?

A është koncepti i feedback-ut të qartë? Sa shpesh dhe si do të merret feedback-u nga fëmijët/të rinjtë? Si do jepen certifikatat në fund të projektit?

Tabela 4 – Formë e bashkëpunimit kontratë me komunitetin partner

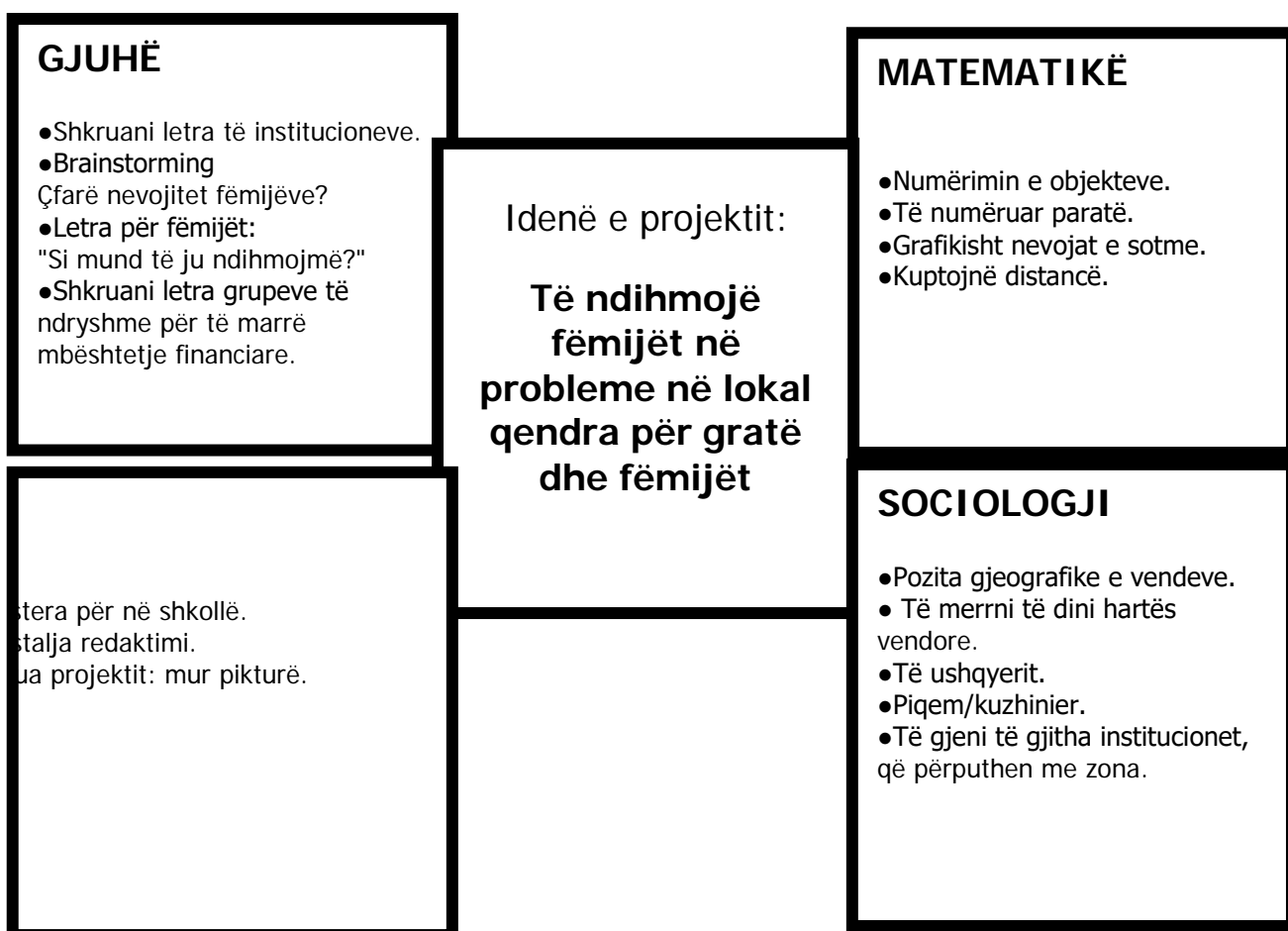
Emri i projektit:	Kohëzgjatja:
Partneri: _____ _____	
Çfarë premtion çdo partner në projekt - pritshmëritë, performanca/rezultatet: _____ _____	
Qëllimet e projektit janë (kush, kur, çfarë, sa): _____ _____	
Role të studentit në lidhje me partnerin e jashtëm (përshkruani punën e studentit): _____ _____	
Rolet e partnerëve të jashtëm (udhëzimet, reagimet, sjelljet në situatat e konfliktit): _____ _____	
Rregulla të punës së përbashkët: _____ _____	
Firma e partnerit të komunitetit:	Firma e liderit të projektit:

QËLLIMET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV

Rezultatet e fazës së parë të projektit me fëmijët/rininë tuaj janë ngadalë pas jush. Keni një (ose disa) ide projekti dhe kontakte fillestare me partnerët tuaj të jashtëm. Tani filloni planifikimin e procesit pedagogjik. Së pari dhe më kryesorja, lidhni qëllimet e mësimit dhe rezultatet e mësimit nga kurrikula e lëndëve tuaja dhe, nëse është e mundur, nga lëndët e kolegëve tuaj. Për këtë, mund të përdorni *Worksheet 5 - Listën e kontrollit për planifikimin e qëllimeve të mësimit* dhe *Worksheet 6 - Rrjeti i qëllimeve të mësimit*.

Shembull i një Tabele për Qëllimet e Mësimit
Tavolina tregon se si një projekt vullnetarizmi edukativ mbulon qëllimet e mësimit dhe rezultatet edukative nga fusha të ndryshme të lëndëve. Ky shembull vjen nga një shkollë fillore. Projekti synonte të ndihmonte fëmijët në një qendër lokale për gra dhe fëmijë.

Përdorni tani vetë Tabelën e Qëllimeve të Mësimit. Shkruani idenë tuaj për projektin dhe/për partnerin e jashtëm në mes të fletës. Në fushat e jashtme, regjistroni elemente ose grupe elementesh që mund të lidhen me projektin ose që duhet të përfshihen në projekt. Në fushat

ndërmjetës, regjistroni të gjitha qëllimet e mësimi dhe standardet edukative që mund të arrini me projektin në fusha të caktuara profesionale.

Tabela 5 - Listë kontrolli për Planifikimin e Qëllimeve të Mësimi

5 kompetencat që fëmijët/të rinjtë duhet t'i arrijnë deri në fund të vitit shkollor?

Si ju mund të kontrolloni nëse fëmijët/të rinjtë kanë arritur rezultatet e dëshiruara dhe standardet në projekt?

A është klasa juaj në ndonjë formë të detyrës nderi? Si mund të transferohen këto aktivitete në aktivitete të vullnetarizmit edukativ?

Çfarë aktivitete të vullnetarizmit edukativ përshtaten me kurrikulën?

Çfarë nevojash të shkollave apo komuniteteve mund të plotësohen përmes vullnetarizmit edukativ?

Çfarë bëjnë fëmijët tuaj/të rinjtë duhet të dinë ose nuk e kuptojnë (përgatitja) për kryerjen e shërbimit të aktiviteteve mësimore për të arritur rezultatet e dëshiruara? Çfarë janë aktivitetet që tashmë janë të angazhuar në të përgatiteni për shërbimin e të mësuarit? Çfarë shtesë përgatitjet/trajnimi janë të nevojshme? Që mund të ofrojnë këto trajnime?

Çfarë mund të bëni me fëmijët/të rinjtë tuaj gjatë dhe pas projektit (reflektim) për të siguruar që ata të mësojnë sa më shumë të jetë e mundur përmes vullnetarizmit edukativ? Çfarë keni bërë deri tani që mund të përdoret si reflektim?

Si mundën klasat dhe mësimdhënësit e tjerë të integrohen në projekt? Çfarë avantazhe dhe disavantazhe mund të ngrihen?

Nëse mësues të tjerë janë të përfshirë në projekt, cili do të jetë mirë për bashkëpunim?

Çfarë lëndësh të tjera mund të integrohen në projekt?

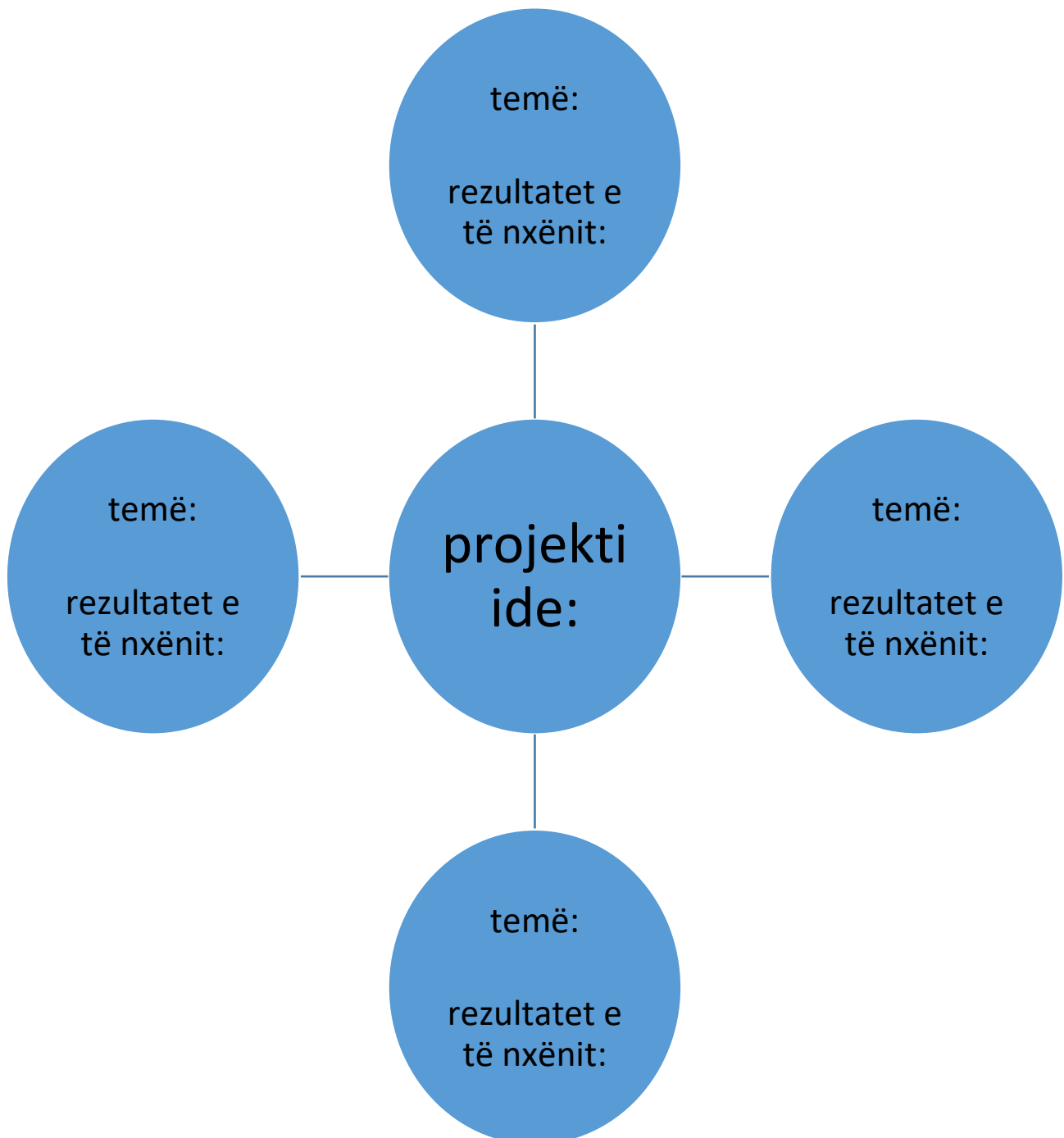
Shpjegoni ndarjen e përgjegjësi dhe vlerësimi?

--

Tabela 5a - Lista e Kontrollit për Planifikimin e Objektivave të Mësimit

- A janë objektivat e mësimit të formuluar qartë dhe të matshme?
- A përputhen objektivat e mësimit me standardet e kurrikulës?
- A janë objektivat e mësimit të përshtatshëm për moshën dhe nivelin e aftësive të fëmijëve/të rinjve?
- A përfshijnë objektivat e mësimit fusha të ndryshme (kognitive, afektive, psikomotorike)?
- A ka mundësi që fëmijët/të rinjtë të zhvillojnë si aftësi të forta ashtu edhe aftësi të buta?
- A promovojnë objektivat e mësimit mendimin kritik dhe zgjidhjen e problemeve?
- A ka objektiva që inkurajojnë reflektimin mbi përvojën e vullnetarizmit edukativ?
- A mbështesin objektivat zhvillimin e përgjegjësisë qytetare?
- A ka objektiva që lidhin mësimin në klasë me aplikimet në botën reale?
- A lejojnë objektivat lidhje ndërdisiplinore?
- A ka objektiva që mbështesin zhvillimin e aftësive për punë në grup dhe bashkëpunim?
- A përfshijnë objektivat mundësi për zgjedhje dhe zë të fëmijëve/të rinjve?
- A ka objektiva që adresojnë nevojat specifike të partnerit të komunitetit?
- A inkurajojnë objektivat fëmijët/të rinjtë të marrin parasysh perspektiva të ndryshme?
- A ka objektiva që mbështesin zhvillimin e aftësive të komunikimit?

Tabela 6 – Mësimore Objektivat E Rrjetit

QËLLIMET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV

Siç bëmë në hapat e mëparshëm, tashmë e keni lidhur idenë tuaj për projektin me lëndën dhe objektivat dhe rezultatet e asaj lënde. Le të kujtojmë edhe një herë:

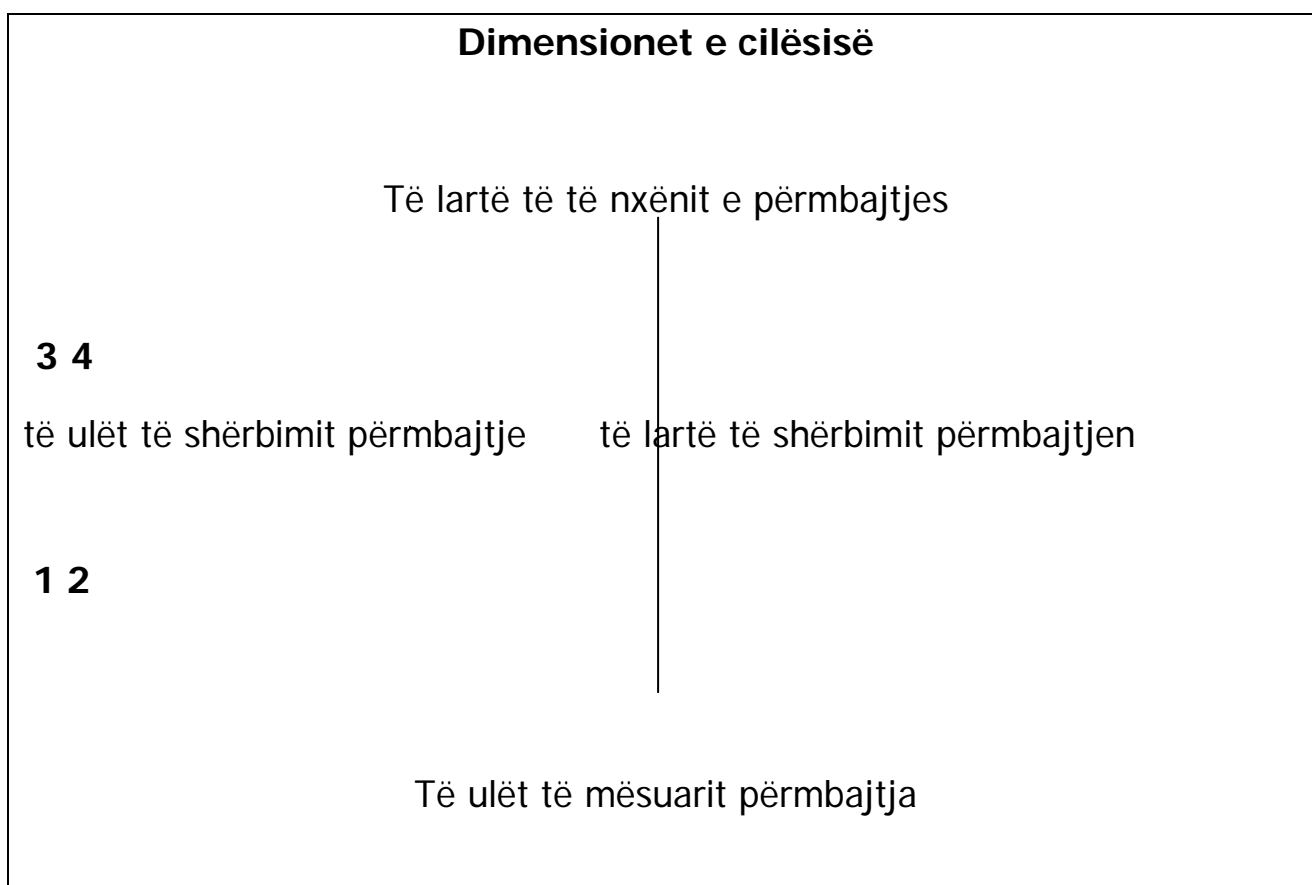
Vullnetarizmi edukativ përfshin mësimin dhe shërbimin për mirëqenien e përbashkët.

Balancë!

Është e rëndësishme të zhvillohen objektiva për të dyja fushat.

Fëmijët/të rinjtë duhet të përfshihen në këtë proces.

Ju mund të përdorni këtë tryezë për të menduar në cilin shesh ndodhet aktualisht projekti juaj. Grafiku tregon dimensionet e cilësisë që projekti i vullnetarizmit edukativ mund të arrijë. Boshti tregon dimensionet e "të mësuarit" dhe "shërbimit" (shërbimi për të mirën e përbashkët). Ju duhet të përpiqeni të krijoni projektin tuaj në mënyrë që të dyja dimensionet, nëse është e mundur, të arrihen me cilësi të lartë, që do të thotë se projekti juaj është i mbushur në sheshin 4 (komponent i lartë i të mësuarit dhe komponent i lartë i shërbimit).

Një projekt në një shtëpi pleqsh në të cilin fëmijët/të rinjtë lirisht ndihmojnë edukatorët me ushqim, por nuk e mësojnë rreth temës "Plakja në shoqërinë tonë" ose, për shembull, ndikimi i Alzheimer-it si sëmundje në trupin e njeriut, ka një komponent të lartë të shërbimit, por jo një komponent të mësuarit kognitiv (njohës).

Një tjetër projekt në të cilin fëmijët/të rinjtë vizitojnë një observator për të vëzhguar imazhe yjesh me dylbi dhe përdorin rezultatet e tyre të fizikës për klasën, ka një komponent të lartë të të mësuarit. Fëmijët/të rinjtë nuk i kontribuojnë të mirës së përbashkët. Nëse ju, së bashku me observatorin, bëni një ekspozitë ose një ditë të hapur ose një orë praktike për fëmijët e shkollës fillore/të rinjtë, të dy komponentët do të gjejnë vendin e tyre dhe marrja e kompetencës nga fëmijët/të rinjtë do të jetë edhe më e gjerë (rishikimi dhe përgatitja e përmbajtjes, prezantimet, shpërndarja e njohurive të mëtejshme, etj.).

Këta shembuj mund t'ju tregojnë se si mund të punoni në disa pjesë të projektit tuaj, në mënyrë që jo vetëm të përmirësoni komponentin e mësuarit, por edhe komponentin e shërbimit, që do të thotë krijimi i marrëdhënieve më të mira të mundshme mes të mësuarit dhe shërbimit.

Qëllimeve të mësuarit dhe Standartet Arsimore

Qëllimet e të mësuarit janë objektiva specifike që fëmijët/të rinjtë duhet të arrijnë deri në fund të një mësimi, njësie ose projekti. Standartet edukative janë pritshmëritë më të gjerë, që përcaktohen nga autoritetet edukative dhe që përcaktojnë atë që fëmijët/të rinjtë duhet të dinë dhe të jenë në gjendje të bëjnë në faza të ndryshme të edukimit të tyre. Përshtatja e projekteve të vullnetarizmit edukativ me standartet edukative siguron që këto përvoja të kontribuojnë në mënyrë domethënëse në përparimin akademik të fëmijëve/të rinjve. Kjo ndihmon në justifikimin e kohës së kaluar për këto projekte brenda kurikulës.

Procesi i Integrit:

1. **Identifikoni standartet përkatëse:** Rishikoni standartet e kurikulës së lëndës suaj dhe zgjidhni ato që përputhen me projektin e shërbimit.
2. **Krijoni qëllime specifike të të mësuarit:** Zhvilloni objektiva të matshme dhe të qarta që mbështesin këto standarde dhe mund të arrihen përmes projektit.
3. **Hartoni aktivitetet e projektit:** Sigurohuni që çdo fazë e projektit të vullnetarizmit edukativ të kontribuoni në të paktën një qëllim ose standard të të mësuarit.

Llojet e Standardeve që Duhet të Keni Parasysh:

- **Standartet e përmbajtjes:** Njohuri dhe aftësi të lëndës specifike
- **Standartet ndërdisiplinore:** Aftësi që përfshijnë disa lëndë (p.sh., mendimi kritik, komunikimi)
- **Aftësitë e shekullit të 21-të:** Bashkëpunimi, aftësitë digjitale, zgjidhja e problemeve

- **Standardet e të mësuarit social-emocional:** Vetëdija, aftësitë për marrëdhënie, vendimmarrja e përgjegjshme

Përfitimet:

- Siguron rigorozitetin akademik në projektet e vullnetarizmit edukativ
- Ndhmon në vlerësimin dhe vlerësimin e të mësuarit të nxënësve
- Lehtëson komunikimin me administratorët, prindërit dhe palët e tjera të interesuara për vlerën edukative të projektit

Sfidat:

- Balancimi i objektivave të shërbimit me standardet akademike
- Përshtatja e standardeve me situatat reale të shërbimit, shpesh të paparashikueshme
- Vlerësimi i të mësuarit bazuar në standarde në mjedise edukative jo tradicionale

Propozime praktike:

- Pjesëmarrja e fëmijëve/të rinjve në identifikimin e standardeve përkatëse dhe në përcaktimin e qëllimeve të të mësuarit
- Rregullisht reflektoni mbi se si aktivitetet e projektit po plotësojnë standardet edukative
- Jini fleksibël dhe të hapur ndaj mundësive të papritura të të mësuarit që mund të shfaqen gjatë projektit

Duke i shqyrtuar dhe integruar me kujdes qëllimet e të mësuarit dhe standardet edukative në projektet e vullnetarizmit edukativ, edukatorët mund të krijojnë përvoja që jo vetëm që janë domethënëse për komunitetin, por gjithashtu janë akademikisht të pasura për fëmijët/të rinjtë.

Standardet e edukimit vendosin çfarë rezultate duhet të arrihen në mësimdhënie. Pësia nuk është më në formulimin e përmbajtjes që duhet të shpjegohet fëmijëve/të rinjve në klasë. Qëllimet që përcaktojnë se çfarë njohuri dhe aftësish duhet të kenë fëmijët/të rinjtë pas një viti shkollor janë më të definuara.

Rruga ndryshon nga organizimi i hyrjes në organizimin e daljes:

Çfarë duhet të dinë dhe të jenë në gjendje të bëjnë fëmijët/të rinjtë në fund të një pjesë të edukimit?

Standardet e edukimit janë norma që përcaktojnë qëllimet. Ato përshkruajnë aftësitë dhe njohuritë e fëmijëve/të rinjve në terma personal, social, metodologjik dhe profesional në fund të pjesëve të ndryshme të shkollimit të tyre.

Ato përcaktojnë një thelb të caktuar të kurikulës si materialin e detyrueshëm që përmban një vit shkollor dhe aftësitë që zhvillohen gjatë tij. Kështu, ato lënë një hapësirë të madhe të lirë në ndërtimin e detajuar të përmbajtjes dhe metodologjisë së procesit të të mësuarit.

Qëllimi i kësaj hapësire të re të lirë është të prezantojë një kulturë të re mësimdhënieje që do të mundësojë zhvillimin e aftësive: mësimi i më shumë lëndëve, organizimi projektiv i proceseve të të mësuarit dhe shkollave në komunë, hapja e bizneseve dhe kompanive.

Fëmijët/të rinjtë duhet të kenë mundësinë të veprojnë vetë dhe të punojnë metodikisht dhe në mënyrë të strukturuar. Përmes të mësuarit aktiv, aftësitë personale, sociale, metodologjike dhe profesionale zhvillohen, të cilat kanë një efekt të lidhur.

Përballja e kurikulave tradicionale dhe standardeve të reja të edukimit tregon qartë se standardet e edukimit të orientuar nga aftësitë ofrojnë më shumë hapësirë të lirë për forma inovative dhe orientuese të mësimdhënies dhe të të mësuarit, siç ofron vullnetarizmi edukativ.

PLANI STRUKTUROR I PROJEKTIT

Hapi i parë për organizativë planifikimi i projektit është që të hartojnë planin e mësimit të Vullnetarizmit Edukativ të projektit. Struktura e planit të projektit është një pikturë grafike në të cilën të gjitha fushat e biznesit të cilat janë të nevojshme për ekzekutimin e projektit janë strukturalisht treguar. Detyrat individuale janë të radhitura hierarkikisht.

Projektet shpesh duket kaotike për ne, veçanërisht nëse ne punojmë së bashku me njerëz të ndryshëm për një kohë të gjatë në një qëllim që nuk ishte në sytë e të gjithëve në fillim. Për të menaxhuar vetëm të tilla kaos, profesionistët e ekipeve hartojnë një strukturë të planit të projektit në të cilën ata përpiqen për të ndarë të gjithë projektin në dy pjesë dhe detyrat individuale. Kjo e bën projektin transparent dhe ndan pjesë nga njëra-tjetra. Detyra të ndryshme janë të ndara në nën-detyrat të cilat përbëjnë paketat individuale të punës. Të tilla struktura e projektit siguron transparencën e domosdoshme në fazat e projektit, që pastaj të jenë në gjendje të caktojnë përgjegjësi dhe për të qartësuar se çfarë Ekipi si një i tërë është përgjegjës për të dhe çfarë anëtarët e ekipit janë individualisht përgjegjës për të.

Struktura e planit të projektit përbëhet nga një përshkrim i detyrave kryesore, pjesët e detyrave dhe paketave të punës. Ata përshkruajnë se çfarë duhet të bëhet, jo si.

Struktura e planit të projekt - shembull

Objektivat	Aktivitete	Metodave	Personi Përgjegjës	Afati	Burimet
Objektivave të shërbimit dhe / ose rezultatet e të mësuarit	aktivitete të të Mësuarit Ose të aktiviteteve të Shërbimit	Qasjet, metodat, mjetet e punës: në procesin e kohezionit brenda ekipit,	Mësues/i ri udhëheqës i Fëmijës/të riut	periudhë Kohore për zbatimin e aktivitetit të	SAJ, hapësirë, materiale për punë (letra, stilolapsa), ...
Objektivave të shërbimit dhe / ose rezultatet e të mësuarit	të Mësuarit veprimtari Apo aktivitete në Shërbim të				
Objektivave të shërbimit dhe / ose rezultatet e të mësuarit	të Mësuarit veprimtari Apo aktivitete në Shërbim të				
Objektivave të shërbimit dhe / ose rezultatet e të mësuarit					

MENAXHIMI I PROJEKTIT

Ndryshimet në të gjitha pjesët e projektit mund të jenë të nevojshme, për të cilat keni bërë planet: Në rrjedhën e projektit tuaj, në objektivat ose në pritshmëritë që kanë rëndësi për pjesëmarrësit e projektit.

Për që zhvillimet të mund të vërehen në kohë kur bëhen të nevojshme ndryshime në plan, një vlerësim mesatar do t'ju ndihmojë. Thjesht, vlerësimi i mesëm ju mundëson të nxirrni përfundime për ku jeni aktualisht, siç tregohet në tabelën më poshtë.

A pajtohet gjendja me planifikimin me gjendjen e dëshiruar? Nëse jo, pse? Çfarë janë pasojat e kësaj? Dëgjoni vlerësimet nga të gjithë pjesëmarrësit: Si e shohin këtë proces fëmijët/ të rinjtë, si e shohin partnerët komunalë, si e shohin mësuesit? Diskutoni në grup për pyetjet që lindin në grup.

tema Procedurës	Kohë të planifikimit të	Qëllimeve dhe nën- objektivat	Pritjet
Çfarë është?	Jemi në kohë?	A përputhen aktivitetet tona të me qëllimet tona?	A përputhen aktivitetet tona të me qëllimet tona?
Pse?	Pse kanë lindur dhe problemet?	A kanë lindur pyetje të reja substanciale rreth cilësimeve? A nuk po zhvillohen aktivitetet e planifikuara sipas objektivit dhe pse?	Pse kemi zhgënjyer pritshmëritë?
Tani çfarë?	Përshtatja me planin e rrjedhës	A duhet të përshtaten objektivat e projektit me kushtet ose duhet të ndryshohen aktivitetet?	A duhet të rregullohen pritshmëritë apo duhet të rregullohet projekti?

Instrumente për monitorimin e projekteve

Realizimi i projektit: monitorimi i progresit të mjeteve

Qëllimi: Të sigurohet kuptimi i statusit aktual të praktikës së Vullnetarizmit Edukativ dhe të mbahet përditësimi i aktiviteteve.

Kohëzgjatja: 20 deri në 60 minuta, në varësi të fokusit dhe përvojës së studentëve në këtë lloj aktiviteti. Më vonë, ndërsa fëmijët/të rinjtë fitojnë më shumë përvojë në monitorim, mund të marrë edhe më pak kohë – si 10 ose 15 minuta.

Materialet: për formatin onsite: flipchart, shënues, për formatin online: aplikacione të përshtatshme si Padlet, Moro board, Google Classroom.

Përshkrimi i Aktivitetit: Tani praktika e Vullnetarizmit Edukativ është duke u zhvilluar dhe aktivitetet e planifikuara janë duke u realizuar. Është e rëndësishme të mësojmë fëmijët/të rinjtë se si të ndjekin dhe regjistrojnë atë që po ndodh, a po ecën puna sipas planit, çfarë ka ndryshuar dhe çfarë mund të përmirësohet.

Monitorimi mund të bëhet në dy mënyra:

Onsite:

Përdorni flipchart dhe vizatoni një tabelë të madhe me 6 kolona dhe sa më shumë rreshta që janë të nevojshëm. Idealisht, kjo tabelë dhe përmbajtja (deri në kolonën Status) duhet të zhvillohen gjatë fazës së planifikimit të praktikës së Vullnetarizmit Edukativ.

Në kolonën "Aktivitete" – fëmijët/të rinjtë regjistrojnë të gjitha aktivitetet, kronologjikisht, që do të ndodhin gjatë fazës së zbatimit të praktikës së Vullnetarizmit Edukativ. Në kolonën "Përshkrimi i asaj që duhet të bëhet" – fëmijët/të rinjtë ofrojnë një përshkrim të shkurtër të aktivitetit, çfarë duhet të bëhet. Në kolonën "Kush" – fëmijët/të rinjtë shtojnë personat përgjegjës për çdo aktivitet – nga ekipi i fëmijëve/të rinjve dhe mësuesve. Në kolonën "Afati" – fëmijët/të rinjtë shtojnë afatet e dakorduara për zbatimin e aktiviteteve. Në kolonën "Të dhënat e përparimit/rezultateve" – fëmijët/të rinjtë dhe mësuesit shtojnë çfarë janë rezultatet e pritura për secilin aktivitet. Në kolonën "Prova nga praktika" – duhet të përfshihen të gjitha vëzhgimet, provat që tregojnë se është arritur përparim në aktivitetet. Në kolonën "Statusi" – fëmijët/të rinjtë shtojnë simbolet përkatëse që përshkruajnë statusin e zbatimit të projektit bazuar në provat nga kolona e mëparshme.

Shembull:

Aktiviteti: Të ofrohet një trajnim mbi aftësitë e ICT për anëtarët e klubit të Kryqit të Kuq për të moshuarit;

Përshkrimi: organizoni grupet e pjesëmarrësve, përgatitni prezantimin dhe ushtrimet; sigurohuni që të keni pajisje IT në bashkëpunim me Kryqin e Kuq; ndarja e përmbajtjes ndërmjet grupeve të studentëve; realizoni trajnimin;

Kush: XY – mësues i ICT, XY – student i klasës së 8-të

Afati: 1 shkurt – 30 mars, 2022

Të dhënat e përparimit: prezantimi i përgatitur dhe ushtrimet për pjesëmarrësit, 20

pjesëmarrës të ndarë në dy grupe; realizuar 3 takime/ditë për secilin grup = gjithsej 6 ditë trajnimi;

Prova nga praktika: lista e nënshkrimeve, foto, vlerësimi dhe feedback nga pjesëmarrësit; 4 trajnime të ofruara për çdo grup;

Pjesa më e rëndësishme: Sa më shumë të jetë e mundur, fëmijët/të rinjtë/të rinjtë duhet të shtojnë gjithë përmbajtjen në tabelë. Më pas, gjatë monitorimit, fëmijët/të rinjtë/të rinjtë duhet të kenë takime të shkurtra për të shkëmbyer statusin e secilit aktivitet, si kontribuojnë ata në arritjen e qëllimeve, çfarë është funksionale dhe çfarë nuk është, që të mund të propozojnë ndryshime. Kjo mënyrë do të zhvillojë aftësitë për vëzhgim, analizë, marrje vendimesh dhe dëgjim aktiv. Në fillim, kjo ndoshta do të marrë më shumë kohë se sa është e nevojshme, por me kalimin e kohës dhe përvojës, fëmijët/të rinjtë/të rinjtë do të mund të përfundojnë gjithçka në një kohë më të shkurtër. Kjo është veçanërisht e vërtetë për fëmijët/të rinjtë/të rinjtë që nuk kanë pasur ndonjë përvojë në monitorim.

Aktiviteti	Përshkrimin e çfarë duhet të bëhet	Kush	Afati	Treguesit e progresit/rezultat et	Argumente nga praktika	Statusi: + = bërë - = nuk bëhet F = në progres

Online:

Në formatin e monitorimit online, kjo tabelë mund të vendoset në Padlet ose në çdo aplikacion tjetër të përshtatshëm dhe të lehtë për t'u përdorur, dhe fëmijët/të rinjtë mund të mbajnë takime monitorimi duke përdorur kompjuterë portativë ose telefona inteligjentë.

REFLEKTIMI NË PROJEKTET E VULLNETARIZMIT-EDUKATIV

Pavarësisht se menaxhimi ose realizimi i projektit është një pjesë e paevitueshme e fazës për shkak të rëndësisë së tij, ne e veçojmë reflektimin si një fazë të veçantë të realizimit të projekteve të Vullnetarizmit Edukativ.

Reflektimi shpesh përshkruhet si "zemra" e projekteve të Vullnetarizmit Edukativ. Shumë ekspertë e përshkruajnë hapësirën mes fjalëve "VULLNETARIZM – EDUKIM" si një simbol të reflektimit. Për shkak se: Përmes reflektimit krijohet lidhja mes angazhimit dhe

mësimin të studentëve. Reflektimi kështu transformon përvojat praktike të fëmijëve/të rinjve në përvoja të mësimin të vlefshme.

Reflektimi do të thotë mendimi i vetëdijshëm i fëmijëve/të rinjve dhe mësuesve për pritshmëritë dhe përvojat e projekteve të Vullnetarizmit Edukativ – gjithmonë me qëllimin e lidhjes së angazhimit dhe mësimin. Kjo i referohet mësimin të thelluar dhe përmbajtjeve komplekse, si dhe të gjitha mësiminve praktike nga situata konkrete, gabime ose ngjarje emocionale.

Për të arritur gjithçka, reflektimi ndodh vazhdimisht, pra, PËRPARA, GJATË DHE PASE projektin ose aktivitetin të Vullnetarizmit Edukativ.

Çfarë do të thonë 5C-të e reflektimit të suksesshëm?

Shkencëtarët amerikanë dhe ekspertët e Vullnetarizmit Edukativ Janet Eyer dhe Dwight Giles kanë hulumtuar për rolin e reflektimit në Vullnetarizmin Edukativ për një kohë të gjatë.

Rezultati i tyre: Reflektimi kontribuon në mënyrë të vendosur në suksesin e Vullnetarizmit Edukativ. Efekti pozitiv i Vullnetarizmit Edukativ në fëmijët/të rinjtë është më i fortë nëse pasqyrohet rregullisht në projekt. Pa reflektim, një përvojë e caktuar angazhimi mund të ketë një efekt negativ në fëmijët/të rinjtë.

Kjo ka të bëjë me ndjekjen e disa "parimeve të reflektimit të mirë". Eyer, Giles & Schmiede (1996) dhe Giles (1999) i përshkruajnë këto parime me "pesë C-të":

<p>Connection</p>	<p>Reflektimi duhet të lidhë përvojën praktike në angazhim dhe përvojën personale të fëmijëve/të rinjve me objektivat mësimore të shkollës. Ai duhet të tregojë lidhjen mes teorisë dhe praktikës, si dhe mes përvojave individuale dhe përmbajtjeve më të gjera. Përmes një reflektimi të vetëdijshëm dhe të lidhur, bëhet e mundur që angazhimi dhe mësimi të përfitojnë nga njëri-tjetri.</p>
<p>Continuity</p>	<p>Reflektimi duhet të ndodhë para, gjatë dhe pas projektin:</p> <p>PËRPARA: Reflektoni mbi disa pritshmëri, emocione, këndvështrime të ndryshme në lidhje me përfitimet e parashikuara (p.sh., përmes intervistave me partnerët, kolegët e shkollës...), fitojeni njohuri teorike themelore përmes punës si përgatitje për angazhim.</p>

	<p>GJATË: = reflektim i formësuar – ndikon në proces – njihni gabimet, ndryshoni veprimet, formoni përvojën e mësimit nga përvoja: shihni përvojat tuaja në lidhje më të gjera, bëni lidhje mes përmbajtjes shkollore.</p> <p>PASE: "Përpyekja pas" – Çfarë kemi mësuar? Çfarë do të bënim ndryshe/më mirë herën tjetër? Si na ka ndryshuar Vullnetarizmi Edukativ? A ka ndryshuar shikimi ynë mbi botën? Pse është e rëndësishme që njerëzit të angazhohen? Çfarë kam arritur me angazhimin tim? Çfarë ende mbetet e hapur? Çfarë dua të bëj më pas? Etj.</p>
Chalenge	<p>Reflektimi duhet të sfidojë qëndrimet, njohuritë, aftësitë dhe sistemet ekzistuese të vlerave të fëmijëve/të rinjve. Ai shkon përtej një përshkrimi të thjeshtë të përvojave në angazhim; ai përmban procese si deduktim, përfundim, vlerësim, kuptim dhe zgjidhje problemesh. Ai na inkurajon, përmes pyetjeve të mençura dhe metodave të përshtatshme, të marrim pikëpamje të caktuara, të zgjeroni horizontet tona dhe të hapemi për mendime të reja.</p>
Context	<p>Reflektimi duhet të ndodhë në kontekstin e duhur. Vendi, koha, niveli i formalitetit dhe metoda e reflektimit (shkruar vs. gojor vs. krijues artistik) duhet të jenë të përshtatshme për situatën dhe të përputhen me qëllimin e reflektimit. Për shembull, një reflektim shumë emocional nuk duhet të zhvillohet në një mjedis formal klasor me rreshta bankash, por në një rreth ku të gjithë të ulen në oborrin e shkollës ose në kopësht.</p>
Coaching	<p>Fëmijët/të rinjtë kanë nevojë për mbështetje intelektuale dhe emocionale për që reflektimet sfiduese të jenë të drejta, për të menduar në mënyra të reja dhe për të gjetur shpjegime alternative për përvojat e tyre. Pa këtë mbështetje, reflektimi sfidues mund të çojë në lodhje dhe demotivim.</p>

Çfarë sugjerime praktike lindin nga organizimi i reflektimit të procesit?

- **Reflektimi duhet kryesisht të jetë i planifikuar dhe i përgatitur metodikisht**
Reflektimi duhet të shihet si një proces i vazhdueshëm, që ndodh para, gjatë dhe pas angazhimit = **VAZHDIMËSI**
Reflektimi duhet të lidhet me pyetje në lidhje me standardet arsimore, edukative dhe planet ose programet mësimore të shkollave = **LIDHJE**
Reflektimi duhet të përfshijë dialogun me partnerët e angazhimit dhe njerëzit që përfitojnë nga angazhimi = **PËRMBAJTJA**
- Reflektimi nuk duhet të bëhet "në pasim"; në vend të kësaj, duhet të krijohen mundësi më të forta dhe më të shpeshta për të menduar, ku fëmijët/të rinjtë të përqëndrohen vetëm në këtë me udhëzuesin e tyre
Aktivitetet e reflektimit duhet të sfidojnë fëmijët/të rinjtë të mendojnë për vlerat e tyre, për të sqaruar dhe për të ndryshuar = **SFIDË**
Fëmijët/të rinjtë duhet të jenë të përfshirë në organizimin e fazave të reflektimit për të bërë procesin e tyre të menaxhueshëm
Pasqyrimi i aktiviteteve duhet të përfshijë lloje të ndryshme mësimi, metoda dhe stile (p.sh., vizuale – shikuar; auditive – dëgjuar; kinestetike – ndjesi) = **PËRMBAJTJA**
Mësuesit duhet të ofrojnë rregullisht mbështetje për fëmijët/të rinjtë gjatë procesit të reflektimit në mënyrë që ata të mund të përmirësojnë vazhdimisht aftësitë e tyre dhe të zhvillojnë mendimin kritik = **UDHËZIME**

Atë që shkenca thotë për efektin e reflektimit?

Hulumtimet shkencore tregojnë efektin pozitiv të reflektimit të rregullt dhe me cilësi të lartë në Vullnetarizmin Edukativ. Disa hulumtime e identifikojnë reflektimin si një "faktor kyç" për realizimin e suksesshëm të Vullnetarizmit Edukativ. Në vijim, kompetencat dhe aftësitë e tij janë provuar përmes reflektimit:

Mësimi njohës

- Të kuptuarit e marrëdhënieve komplekse, mendimi kritik dhe zgjidhja e problemeve
- Aftësitë bazë: të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të komunikimit
- Aftësitë abstrakte dhe sintetike ("reduktimi në një tërësi më të madhe")
- Kuptimi më i mirë i përmbajtjes shkollore dhe aftësia për të përdorur përmbajtjen e shkollës në situata të jetës reale
- Metakognita (kuptimi i jetës dhe të menduarit të vetes) → mësimi për të mësuar, mësimi nga përvoja!

Zhvillimi i personalitetit

- Vetë-reflektimi (p.sh., njohja e ndryshimeve në vetvete, njohja e sukseseve dhe aftësive, vlerësimi më i mirë i vetes)
- Të marrësh përgjegjësinë për jetën tënde

- Aftësia për të formuluar qëllime, vetë-menaxhimi dhe planifikimi i veprimeve

Aftësia demokratike për të vepruar

- Të qenurit të hapur për ide të reja
- Të kuptuarit e perspektivave të ndryshme
- Ndërgjegjësimi për problemet e njerëzve dhe shkaqet e tyre dhe pasojat → mendimi sistematik
- Një ndjenjë e komunitetit dhe përgjegjësia
- Vetëdija morale-politike dhe etike
- Përdorimi i njohurive të mësuara për të zgjidhur probleme shoqërore → orientimi i veprimit

Cilat metoda janë të përshtatshme për të reflektuar?

Reflektimi është më shumë se thjesht shkrimi i një diteari mësitor!

Diskutimet gojore dhe mbajtja e ditarëve të mësimit janë metodat më të zakonshme të reflektimit në Vullnetarizmin Edukativ (Eyler, Giles, Schmiede, 1996), por ato nuk duhet të mbeten metodat e vetme. Çdo nxënës mëson ndryshe - prandaj një larmi metodash është shumë e rëndësishme. Përmes këtyre metodave, fëmijët/të rinjtë njohin qasje të ndryshme për reflektimin. Ja disa shembuj të metodave të ndryshme të reflektimit:

- Shkrimi autobiografik (p.sh., ditar)
- Shkrimi i letrave (për veten, prindërit, shoqërinë, partnerët e angazhimit, etj.)
- Shkrimi gazetaresk
- Grupa fokusi, diskutime grupore, biseda grupore
- "Rrethi i dritës së magneziumit"
- Biseda çiftësh
- Realizimi dhe vlerësimi i intervistave (p.sh., me shokët e klasës ose partnerët e angazhimit)
- Piktura, vizatime, skica, skulptura, kolazhe, krijimi i gazetave muresh
- Shkrimi i teksteve këngësh, rap me rimë, shkrimi i poezi
- Teatër, vallëzim dhe forma të tjera të artit performativ
- Fotografi, filmime (filma dokumentarë ose filmat artistikë)
- Krijimi i faqeve interneti
- Reflektimi me "Time box"

Ka shumë forma të ndryshme shoqërore të reflektimit - sa më shumë prej këtyre të përdoren gjatë projektit, aq më mirë.

Ja disa shembuj:

- Vetëm - p.sh., përmes shkrimit të ditarit
- Në dialog me një nxënës tjetër, p.sh., përmes shkrimit të letrave
- Në grupe të vogla, p.sh., në institucione të mësimit bashkëpunues
- Në bisedë me partnerët e projektit, p.sh., në grupe fokusi

- Për një audiencë më të gjerë, p.sh., përmes shkrimit gazetaresk ose filmit

Pyetje për Udhëzim dhe Strukturimin Reflektiv

Pyetje në lidhje me angazhimin - PARA

- Çfarë prisni nga ky projekt? Çfarë frika dhe shpresa keni?
- Cilat shkathtësi, qëndrime, dhe tipare të personalitetit mund të sjell unë që mund të jenë të dobishme në këtë angazhim?
- Çfarë dua të mësoj përmes angazhimit tim?
- Çfarë pres të arrij gjatë këtij angazhimi?
- Si mund të punojmë mirë së bashku si një ekip në këtë angazhim?
- Çfarë presin partnerët tanë të angazhimit nga ne?

Këto pyetje janë të dizajnuara për të ndihmuar fëmijët/të rinjtë të përgatiten mendërisht dhe emocionalisht për angazhimin e tyre të ardhshëm ose për projektin. Ato nxisin vetë-reflektivitet, vendosjen e qëllimeve dhe shqyrtimin e dinamikës së ekipit dhe pritjeve të partnerëve para fillimit të punës.

Pyetje rreth angazhimit - GJATË

- Çfarë është tipike për rrjedhën e angazhimit tim? Si ndryshon ajo me kalimin e kohës?
  - Cila është pjesa më e vështirë e angazhimit tim?
  - Çfarë kam arritur këtë javë që jam veçanërisht kërenar?
  - Me cilat sfida po përballem sot në angazhimin tim dhe si po i përballoj ato?
-

Pyetje rreth angazhimit - PAS

- Çfarë ishte e mirë, çfarë ishte e keqe - çfarë nuk kam mësuar nga ajo?
  - Çfarë mendoj se angazhimi im ka arritur?
  - Çfarë do të bëja ndryshe në angazhimin tim, nëse mund të kthehem pas në kohë?
  - Si e shohin partnerët tanë projektin?
  - Çfarë çështje të hapura mbeten nga angazhimi im?
-

Pyetje për veten:

- Cila përvojë ka lënë përshtypjen më të madhe?
- Si ka ndryshuar angazhimi im mua? Çfarë kam mësuar për veten time?
- Si nuk kam trajtuar situatat e vështira në angazhim?
- Në çfarë mase ka ndryshuar angazhimi qëndrimin tim ndaj njerëzve të tjerë?

- Si më kanë parë ata që kam punuar me ta? Si bashkëpunëtor, njeri i bezdisshëm, mik...?
- Çfarë kam mësuar nga zhgënjimet në angazhim?

Këto pyetje janë të dizajnuara për të nxitur reflektimin gjatë stadeve të ndryshme të angazhimit (gjatë dhe pas) dhe për të inkurajuar vetë-reflektim. Ato ndihmojnë fëmijët/të rinjtë të analizojnë përvojat e tyre, vlerësimin për rritje personale dhe të shqyrtojnë ndikimin e punës së tyre mbi veten dhe të tjerët.

Pyetje rreth lidhjes së teorisë dhe praktikës

- Çfarë kam mësuar lidhur me temën time në shkollë?
- Cila është lidhja mes përvojës nga angazhimi im dhe asaj që kam mësuar në klasë? Çfarë shkathtësish dhe njohurish mund të përfshij në angazhimin tim?
- Si ka ndikuar angazhimi im në të mësuarit tim në shkollë? Çfarë mund të "marr" nga angazhimi që do ta bëjë më të lehtë për mua të kuptoj më mirë përmbajtjen teorike?

Pyetje në lidhje me kontekstin e gjerë (për të ndërlidhura me demokracinë dhe qytetarinë)

- Cili është ndryshimi për mua në mes të "Ndihmuarit" dhe "Mësuarit përmes angazhimit"?
- Si ka ndryshuar angazhimi im perceptimin tim për njerëzit?
- Çfarë do të thotë "Reciprociteti" në angazhim?
- Pse është e rëndësishme të angazhohemi qytetarisht?
- Çfarë është angazhimi qytetar në të vërtetë?
- Çfarë ka do të thotë për mua që të avokoj për të tjerët?

Këto pyetje janë të dizajnuara për të ndihmuar fëmijët/të rinjtë:

- Të lidhin përvojat e tyre praktike me njohuritë teorike nga lëndët shkollore.
- Të reflektojnë mbi implikimet më të gjera të angazhimit të tyre, sidomos në aspektin e qytetarisë dhe demokracisë.
- Të kuptojnë konceptin e vullnetarizmit edukativ si diçka më shumë se thjesht "të ndihmojmë".
- Të mendojnë se si përvojat e tyre kanë formësuar qëndrimet e tyre në shoqëri dhe përgjegjësinë qytetare.

Këto pyetje inkurajojnë mendim të thellë lidhur me rolin e angazhimit në fushën e edukimit dhe shoqërisë, për të promovuar kuptimin e thellë të pjesëmarrjes qytetare dhe rëndësisë së saj.

METODAT E REFLEKTIMIT

Mendimet pro dhe kundër

Fëmijët/të rinjtë lexojnë libra, tekste, ese, artikuj gazete, ose vepra të ngjashme nga autorë që mbajnë pikëpamje të ndryshme ose tërësisht të kundërta mbi sjelljet kontroversale të lidhura me angazhimin e studentëve, si: "Vdekja e asistuar - për ose kundër?", "A janë nëna që punojnë me fëmijë të vegjël nënat e këqija?", "A duhet që njerëzit e moshuar të kujdesen në shtëpi apo në një shtëpi pleqsh?", "Sa e dobishme është depozita për kanaçe?" dhe tema të ngjashme.

Pasi të kenë lexuar këto vepra, fëmijët/të rinjtë u jepen pyetje reflektimi për të diskutuar (ose nëpërmjet shkrimit individual, grupeve të vogla, diskutimeve të mëdha me klasën e gjithëpërfshirëse, apo...):

- Si përputhet përvoja juaj e fituar gjatë vullnetarizmit edukativ ose angazhimit me këto pikëpamje "për" dhe "kundër" që keni lexuar?
- Si do të interpretonin dhe vlerësonin autorët e teksteve ato që ju keni vëzhguar dhe përjetuar gjatë angazhimit tuaj?
- Cilat janë opinionet e njerëzve me të cilët bashkëpunoni gjatë angazhimit tuaj mbi këtë temë kontroversale? Si e dini këtë?
- Çfarë mendoni ju personalisht mbi këtë temë, nëse opinionin tuaj është i ndikuar nga ajo që keni përjetuar gjatë angazhimit tuaj?
- Ka ndryshuar mendimi juaj gjatë zhvillimit të angazhimit tuaj?

Këto pyetje ndihmojnë fëmijët/të rinjtë të reflektojnë mbi përvojat e tyre dhe të shqyrtojnë se si këto përvoja ndikojnë në formimin e mendimeve dhe opinionëve të tyre rreth çështjeve të ndryshme kontroversale.

- +

Time capsule

Në fillim të projektit, klasa mbush së bashku një "kapsulë kohe", e cila mund të jetë një kuti e vogël thesari, një kasetë e vogël, ose çdo objekt tjetër që mund të mbyllet. Fëmijët/të rinjtë vendosin gjithçka në kapsulën e kohës që i intereson në atë moment ose që ata e konsiderojnë të rëndësishme. Këto mund të jenë shënime të vogla në të cilat fëmijët/të rinjtë theksojnë pritshmëritë ose dyshimet e tyre për projektin. Ato mund të jenë letra për veten ose kompozime të shkurtra. Ose: Shënime nga biseda të mëparshme me partnerët e angazhimit, vizatime të vogla, fotografi, etj. Mbushja e kapsulës së kohës mund të kombinohet shumë mirë me reflektimin gojor - për shembull, fëmijët/të rinjtë mund të shpjegojnë pse ata zgjedhën përmbajtjet e caktuara për kutinë. Pasi klasa të ketë mbushur kapsulën e kohës, ajo mbyllet solemnisht dhe varroset - kjo mund të ndodhë literalisht në oborrin e shkollës - ose kapelja e kohës mund të fshihet në ose pranë një dollapi në klasë.

Në fund të projektit, kapsula e kohës hapet gjithashtu solemnish dhe pastaj nxit reflektimin mbi atë që ka ndryshuar gjatë projektit, cilat pritshmëri janë realizuar dhe cilat nuk janë, pse ka ndodhur kjo, cilat horizontet janë zgjeruar, si ka ndryshuar njeriu gjatë projektit, etj.

Ditari i të Mësuarit

Ditari i mësimit është një nga format më të zakonshme dhe të preferuara të reflektimit: Gjatë angazhimit të tyre, fëmijët/rinia regjistrojnë vazhdimisht përvojat, takimet, përshtypjet, mendimet dhe rezultatet e mësimit në të. Kjo duhet të përgatitet në mënyrë të vetëdijshme me pyetje. Sepse përmes detyrës së hapur të "mbajtur të ditarit të mësimit", një rezultat tipik mund të jetë:

"Sot kam arritur në shtëpinë e pleqve në orën 14:00. Pasi bisedova me disa gra të moshuara dhe ndihmova në prerjen e tortës për kafën e pasditeve. Ishte shumë bukur dhe argëtues. U ktheva në shtëpi në orën 16:00."

Një ditar mësimi për angazhimin në një shtëpi pleqsh nuk duhet të duket kështu! Ndërkohë që përshkrimi i rutinës ditore mund të jetë pjesë e ditarit të mësimit, reflektimi duhet të kalojë përtej kësaj. Disa shembuj të mundshëm të përmbajtjes për ditarin e mësimit:

- Njerëzit në angazhimin tim: Kush janë ata, çfarë ndiejnë, çfarë mendojnë, si sillen?
- Ndikimi i sjelljes sime në angazhim: Çfarë arrita të realizoja sot?
- Ndjenjat e mia gjatë angazhimit: Momente të larta dhe të ulëta. Kur ndjehem dhe si ndjehem?
- Sfida gjatë angazhimit dhe si i kam trajtuar ato?
- Njohuri të fituara: Çfarë më bëri të mendoj dhe pse? Çfarë njohuri mora prej saj?
- Endrra dhe fantazi

Lidhja midis përvojës dhe asaj që kam mësuar në klasë për të: Si lidhen ato që kam bërë dhe përjetuar sot me atë që kam mësuar në klasë?

Për shembullin e shtëpisë së pleqve, pyetjet e mundshme mund të jenë: Çfarë shqetësimesh dhe nevojash kanë të moshuarit? Çfarë sëmundjesh po luftojnë ata? Çfarë i bën ata të lumtur? Çfarë i bën ata të trishtuar?

Çfarë do të thotë për mua shprehja "plakja me dinjitet"? Si jetojnë të moshuarit? Si mund të kontribuoj për të bërë jetën e tyre më të mirë? Në çfarë mase angazhimi im i ndihmon ata? Cilat profesione sociale janë të lidhura me të moshuarit? Si e trajton shoqëria jonë të moshuarit?

Çfarë kam menduar deri tani për "të moshuarit" dhe si e shoh tani?

Një ditar i tillë pune, i cili merret me këto dhe shumë pyetje të tjera, plotëson parimet e reflektimit të mirë: Një ditar pune që kalon përtej përshkrimit të thjeshtë e bën sfidues dhe krijon lidhje mes teorisë dhe praktikës, mes përvojës dhe njohurive, mes studentit dhe veprimeve të tij.

A duhet që ditari i mësimit të mbetet privat apo të jetë i qasshëm për mësuesin (domethënë për të mbështetur dikë, për të mbledhur në fund, për të vlerësuar, etj.)?

Avantazhet e aksesit publik: Fëmijët/rinia e marrin më seriozisht detyrën e tyre dhe iu qasen shkrimit të ditarit të mësimit me më shumë motivim, durim dhe saktësi.

Ata synojnë një reflektim më të thellë mbi pyetjet dhe nuk mbeten në sipërfaqe. Për më tepër, feedback-u nga mësuesi (KOACHIMI!) ndihmon në zgjerimin e mëtejshëm të mendimeve dhe për t'i "ngrënë" ato në një nivel të ri të të menduarit. Dajari i studentit nuk konsiderohet një thjeshtë një angazhim, por diçka e nevojshme për procesin e tij të mësimit.

Disavantazhet e aksesit publik: Reflektimi emocional është i kufizuar. Shumë fëmijë/rinia janë të turpëruar për të shprehur ndjenjat dhe mendimet e tyre me singëritet kur e dinë se një mësues do t'i lexojë ato.

Kompromisi i mundshëm: Të mbahen disa pjesë të ditarit të mësimit privat (sidomos pjesët emocionale), ndërsa pjesët e tjera (p.sh., abstraktimi i përvojës dhe lidhja me përmbajtjen e mësimit, përmbledhja e kuptimeve të ndërlikuara, etj.) të jenë publike, të ftojnë mbështetje dhe të vlerësohen siç duhet.

Ditari i Klasës/ Ditari Grupor

Një ditar reflektimi ose mësimi mund të mbahet gjithashtu si një ditar grupi. Kjo do të thotë: Ditarin e mësimit mund ta ketë të hapur të gjithë klasa, dhe secili mund të regjistrojë mendimet, idetë, pritshmëritë, dyshimet, historitë dhe përshtypjet nga angazhimi, shënime nga biseda, ose diçka të ngjashme në të. Fëmijët/rinia mund të komentojnë gjithashtu ato që kolegët e tyre kanë shkruar tashmë në ditar. Ata mund të shtojnë vizatime ose skica – ose të shkruajnë për ndonjë ngjarje të këndshme nga klasa ose gjatë angazhimit. Nuk ka kufi për kreativitetin. Në fund, ditari i përbashkët kopjohet për secilin, në mënyrë që çdo person të marrë një kopje.

Gjithashtu, në fund të projektit, ofrohet një rishikim i përbashkët i ditarit dhe një diskutim mbi reflektimin në klasë.

Versioni alternativ: gazeta të mëdha, të përbashkëta për murin.

Të Mësuarit Përmes Angazhimit - Teatri

Në fund të projektit, klasa e Vullnetarizmit-Edukativ përgatit një shfaqje teatrale për fëmijët/rininë që do të marrin pjesë në Vullnetarizmin-Edukativ vitin e ardhshëm. Përmes skenave, skicave dhe pantomimës, fëmijët/rinia paraqesin përvojat e tyre me Vullnetarizmin-Edukativ – këto mund të jenë ngjarje specifike nga angazhimi i tyre ose përshtypje, mendime, ide dhe rezultate të mësimit që fëmijët/rinia mund të nxjerrin nga

angazhimi i tyre ose Vullnetarizmi-Edukativ i vazhduar, të cilat mund t'i ndajnë me fëmijët/rinia "e re". Një sfidë e veçantë qëndron në përshkrimin e emocioneve që fëmijët/rinia përjetuan gjatë angazhimit të tyre dhe përvojave të mësuara që ata fituan gjatë Vullnetarizmit-Edukativ.

Salla ku ndodhet teatri zbukurohet nga fëmijët/rinia me gazeta kreative për murin, ku ata "tregojnë" historinë e angazhimit të tyre përmes ilustratave.

Për t'u përgatitur për shfaqjen, klasa diskutoi shumë pyetje: Cilat ishin përvojat e rëndësishme (të bukura, të trishtueshme, prekëse, përditshme...) gjatë angazhimit tonë? Çfarë përvojash mësimi fituam gjatë Vullnetarizmit-Edukativ? Çfarë ka të përbashkët angazhimi ynë me mësimin në shkollë? Çfarë duhet të përcjellim tek "të rinjtë"? Çfarë presin dhe frikësohen "të rinjtë" lidhur me Vullnetarizmin-Edukativ, dhe si mund t'i përgatisim më mirë ata me teatrin tonë?

Se ne kemi një milion...

...si mund të ishim ndihmë për partnerët tanë të angazhimit? Kjo është:
.....çfarë mund të bëjnë ata për të zgjidhur këtë problem (social, mjedisor, ...), për të cilin ne ishim angazhuar?

Përmes këtij reflektimi, fëmijët/rinia duhet të shohin nevojën reale për angazhimin e tyre dhe të diskutojnë se si të investojnë atë milion. Së pari, ata duhet të analizojnë së bashku ku qëndrojnë forcët dhe dobësitë e partnerit të angazhimit, cili është problemi më i madh? Për cilin detyrë do të duhej paraja së pari? Pra, cili është hapi tjetër? Çfarë është më pak e rëndësishme? Cilët kërkesa për investim mund të përmirësohen veçanërisht? Dhe kështu me radhë.

Detyra e reflektimit kërkon që fëmijët/rinia të vëzhgojnë dhe analizojnë me saktësi situatën, shkaqet dhe kërkesat e angazhimit të tyre dhe problemet që pasojnë. Është gjithashtu një çështje e marrjes së perspektivës së partnerit të angazhimit.

Metoda mund të zgjerohet duke diskutuar pyetjet: A ka ndonjë problem dhe kërkesa të tjera që nuk mund të zgjidhen me para? Mund të jepni shembuj nga angazhimet?

Unë luaj rolin e...

Kjo metodë reflektimi ka të bëjë me kreativitetin dhe perspektivën. Fëmijët/rinia duhet të mendojnë për angazhimin e tyre, duke luajtur një rol të pazakontë dhe duke krijuar një grup specifik, format dhe temë për reflektim. Për shembull: Për temën e mbrojtjes së mjedisit: fëmijët/rinia mund të luajnë rolin e një pike, e cila si

lexuese e gazetës (grupi i Vullnetarizmit-Edukativ) po kërkon një artikull – një opinion (format) mbi ndotjen e ujit në të cilin jeton (temë).

Rolet e mundshme të tjera në projekte të tjera: qeni i një gruaje të moshuar, kukulla e një fëmije nga një kopësht, një pikë uji në një biotop, një luhatës në një fushë lojrash, një pulovër politikasi, ...

Përvoja e reflektimit duhet të mësojë fëmijët/rinia të shohin perspektivën dhe vëzhgimin e saktë.

Përveç kësaj, megjithëse nga një perspektivë tjetër, ata mund të diskutojnë angazhimin e tyre, të shpjegojnë ngjarje, të tregojnë, të nxjerrin përfundime, të inferojnë, të fusin teori, etj.

Fjala e javës

Fëmijët/rinia kanë detyrën të kujtojnë fjalët që janë përdorur (p.sh. fjalë profesionale) gjatë angazhimit që nuk i dinin ose nuk i kishin dëgjuar më parë dhe nuk dinë kuptimin e tyre. Në një takim reflektimi gojor në klasë, secili student mund të thotë "fjalën e javës" dhe të mendojnë së bashku si klasë: Çfarë mendoni për këtë term? Çfarë mund të nënkuptojë kjo? Çfarë ju kujton kjo fjalë? Ku mund ta kërkonte çfarë do të thotë kjo fjalë?

Kur kuptimi i fjalës të sqarohet, mund të realizohet një reflektim i përmbajtjes mbi temën. Ose: Fëmijët/rinia kanë detyrën të mendojnë dhe të reflektojnë mbi këtë koncept në ditarin e mësimin. Ose: Ata duhet të përpiqen ta përkthyen konceptin në një vizatim. Ose: Në fund të angazhimit, fëmijët/rinia shkruajnë një histori të shkurtër, poezi ose këngë që përmban fjalën e javës.

Versioni alternativ: "Emocioni i javës" – gjatë takimit të reflektimit, fëmijët/rinia diskutojnë termin që ka shënuar veçanërisht angazhimin e tyre gjatë kësaj jave.

Reflektim me Standardet e Vullnetarizmit-Edukativ

Përpara angazhimit, fëmijët/rinia lexojnë standardet e Vullnetarizmit-Edukativ dhe mendojnë se si mund të arrijnë secilin standard përmes angazhimit në komunitet.

Fëmijët/rinia duhet të shkruajnë të gjitha standardet nga materiali i dhënë dhe të mendojnë dhe diskutojnë se si do të duket saktësisht (p.sh. cilat aktivitete duhet të ndërmerren në Vullnetarizëm-Edukativ për të hetuar siç duhet nevojat). Secili student mund të ketë një ide konkrete rreth llojit dhe metodës së realizimit të angazhimit – është e rëndësishme që ata të përdorin imagjinatën e tyre.

Gjatë angazhimit, fëmijët/rinia mund të reflektojnë dhe të kontrollojnë në çfarë mase e kanë arritur secilin standard. Ata mund të mendojnë dhe të diskutojnë çfarë prisnim por nuk ndodhi? Çfarë duhet të punojmë ende? Çfarë tjetër duam të mësojmë në mënyrë specifike?

Në fund, gjithçka e bërë përsëritet për reflektimin final: Si mund t'i ndihmojnë projektet e Vullnetarizmit-Edukativ në arritjen e standardeve? Çfarë përvojash kemi fituar në këtë drejtim? A ka diçka të përbashkët puna praktike me mësimin në shkollë?

Magnez dritë

"Magnesium light" është një formë reflektimi të shkurtër që mund të përdoret në mënyrë të vazhdueshme gjatë gjithë projektit. Bëhet fjalë për ndalimin për të njohur me vetëdije përparimin personal, për të imagjinuar dhe mbajtur mend informacione të veçanta, ose për të folur për gjendjen apo ndjenjat e tanishme. Për "magnesium light", është më mirë nëse grupi i fëmijëve/rinisë ulen në një rreth.

Në "magnesium light", secili ka një kohë të shkurtër (2 minuta) për të menduar mbi pyetjen e reflektimit të paraqitur. Pastaj, një student fillon duke thënë në një fjali një pikë që është veçanërisht e rëndësishme për ta. Ata e kalojnë fjalën ose rreth rrethit ose tek një student i zgjedhur (p.sh. duke kaluar një "guri folës" ose "topi").

Marrësi mund të vendosë nëse do të thotë diçka si përgjigje ose ta kalojë fjalën më tej. Është e rëndësishme që fëmijët/rinia të mos komentojnë deklaratat e shkurtra të të tjerëve; grupi është vetëm dëgjues gjatë deklaratave. Kështu, deklaratat kalojnë përmes hapësirës si "magnesium light". Fëmijët/rinia mund të bëjnë vetëm një pyetje pasuese nëse është vërtet e nevojshme.

Versioni alternativ: Në vend të një topi që hidhet ose kalon, mund të përdoret një top i katranit. Personi i parë që flet mban skajin e katranit dhe e hedh topin më tej. Kështu, gjatë "magnesium light", krijohet një rrjet katrani në qendër të rrethit, që simbolizon lidhjen e përvojave dhe ndjenjave të fëmijëve/rinisë.

Topi i Reflektimit

Grupi i fëmijëve/rinisë ndahet në dy grupe të barabarta. Grupi i parë formon një rreth të brendshëm, grupi i dytë një rreth të jashtëm. Një student nga rrethi i jashtëm ulet përballë një tjetër nga rrethi i brendshëm. Çiftet janë përballë njëri-tjetrit.

Grupi jep një pyetje reflektimi, për të cilën çiftet duhet të shkëmbejnë mendime, për shembull: Cila ka qenë përvoja më e bukur në angazhimin e kësaj jave? Rrethi i brendshëm ka detyrën të tregojë këtë përvojë, ndërsa rrethi i jashtëm dëgjon dhe bën pyetje. Pasi kalojnë disa minuta, secili ngrihet në sinjalin e udhëheqësit dhe lëviz tre vende më tutje – me rrethin e brendshëm që lëviz në drejtim orar dhe rrethi i jashtëm në drejtim të kundërt, që çiftet e reja të ulen përballë njëri-tjetrit. Tani rrethi i jashtëm duhet të flasë dhe rrethi i brendshëm bën pyetje.

Rrethat e tjera mund të vazhdojnë. Zakonisht, reflektimi me mbështetje topi kalon përmes katër ose pesë rrethash.

Është e mundur të shtrohet një pyetje e re reflektimi në çdo rreth – ose për fëmijët/rininë në rrethin e jashtëm dhe të brendshëm të luajnë role të ndryshme. Për shembull, rrethi i brendshëm: fëmijët/rinia, rrethi i jashtëm: partnerët e angazhimit.

Reflektim me Fotografi

Përgatitja: Varni imazhe dhe fotografi të ndryshme nëpër muret e dhomës. Imazhet duhet të jenë një përzierje e mirë e motiveve konkrete dhe abstrakte; ato mund të tregojnë njerëz dhe/ose thjesht ngjyra dhe forma. Është e rëndësishme të keni një përzgjedhje të ndryshme (p.sh. mblidhni dhe prenë revista, katalogë, broshura, libra...).

Procedura: Shtrojini një pyetje reflektimi (Si po ecën projekti ynë i vullnetarizmit? Si po ecën puna jonë në grup? Si ndihem tani? Ku ndodhem pas mësimit të sotëm? Kur mendoj për projektin tonë të ardhshëm të vullnetarizmit..., Kur mendoj për ditën time të vullnetarizmit dje...) dhe kërkon nga fëmijët/rinia që të shëtisin dhe të shohin të gjitha imazhet me këtë pyetje në mendje. Më pas, ata duhet të qëndrojnë pranë imazhit që i tërheq më shumë në lidhje me pyetjen. Fëmijët/rinia mund të marrin radhën – duke qëndruar pranë imazhit që kanë zgjedhur – për të shpjeguar shkurtimisht zgjedhjen e tyre.

Ndjenjat në Det

Përgatitja: Një fletë e madhe blu letre ngjitet në mur ose në një tabelë (= deti). Disa copëza jeshile, të rrumbullakosura letre ngjiten rastësisht në tabelë me ngjites (ose thumba) dhe varen në det. Çdo copë letre ka një emocion të shkruar mbi të, për shembull: entuziazëm, argëtim, stres, motivim, lodhje, gëzim, lumturi, pasiguri...

Procedura: Fëmijët/rinia bëjnë anije të vogla nga letra me ngjyra dhe shkruajnë emrat e tyre mbi to. Më pas, anijet vendosen në ujë: "Shihni një det të madh me ishuj mbi të, ku janë shkruar ndjenja të ndryshme. Ju lutemi vendosni anijen tuaj në vendin në det që përshkruan më mirë si po ndiheni tani. Ishujt mund të lëvizin, dhe mund të shtohen ishuj të rinj." (për këtë, sigurohuni që të keni modelet bosh të ishujve dhe lapsa për të shkruar!). Kjo krijon një pasqyrë të qartë të gjendjes shpirtërore të grupit – dhe si ndryshon ajo gjatë Vullnetarizmit-Edukativ ose nga fillimi në fund të një mësimi reflektimi (për këtë, kërkon nga fëmijët/rinia të rivendosin anijet e tyre). Imazhi ofron mundësi për biseda, pyetje dhe reflektim të përbashkët.

Qëllimet: Të perceptoni dhe shprehni me vetëdije emocionet dhe gjendjen tuaj shpirtërore.

Pema e Dijes

Fëmijët/rinia vizatojnë një pemë me kurorë dhe trung në një fletë të madhe letre. Tani mund të varen fruta në këtë pemë. Fëmijët/rinia i japin copëza letre në ngjyra të kuqe, jeshile, të verdhë ose të kafe:

Frutat e kuqe (kartat) janë frutat e pjekura dhe të shijshme: përvoja pozitive dhe përvoja të bukura gjatë angazhimit, një fjalë inkurajuese që dikush tha, një qëllim që u arrit, një sukses në mësim...

Frutat e gjelbra (kartat) janë ende të papjekura, dëshironi të vazhdoni të punoni me këto gishta delikate, t'i përmirësoni ato: gjëra që kanë mbetur të paqarta, procese mësimi që kanë nisur, por duhet të vazhdojnë, dëshira për herën tjetër...

Frutat e verdha ose të kafe (kartat) janë fruta të rëna: gjëra që nuk shkuan mirë, përvoja dhe ngjarje gjatë angazhimit, që nuk ishin aq të këndshme...

Fëmijët/rinia varin frutat e tyre personale në pemën e dijes dhe ndajnë përvojat e tyre. Pema ngjall pyetje dhe reflektim në klasë.

Kur? Reflektimi ndërmjetëm gjatë Vullnetarizmit-Edukativ ose reflektimi përfundimtar.

MBYLLJA, FESTIMI DHE VLERËSIMI FINAL

Festimi është një moment thelbësor për njohjen, mbledhjen dhe lidhjen. Është mundësia perfekte për të bërë një pasqyrë të punës së kryer për partnerët që nuk kanë marrë pjesë aq aktivisht në zhvillimin e projektit, për të motivuar të tjerët të nisin projektet e tyre, për të rikujtuar përvojën dhe për të parë sa shumë është mësuar dhe bërë gjatë rrugës.

Reflektimi Final

Në këtë pikë, reflektimi do të përqendrohet në projektin si një përvojë gjithëpërfshirëse të jetuar nga grupi. Qëllimi është t'i jepet një kuptim bashkues përvojës si një tërësi, punës së kryer dhe mësimëve të matura. Ne gjithashtu rekomandojmë ndarjen e ndjenjave dhe emocioneve individuale. Këto momente forcojnë ndjenjën e pronësisë dhe ndihmojnë pjesëmarrësit të japin kuptim kësaj përvoje subjektive dhe ta organizojnë atë si pjesë të kujtimeve të tyre.

Një Foto Vlen sa një Mijë Fjalë

Ky aktivitet:

- Nxiti zhvillimin e shprehjes metaforike
- Nxiti reflektimin mbi projektin si një tërësi

Ofroni pjesëmarrësve një numër të madh imazhesh të llojeve të ndryshme dhe kërkojini atyre të zgjedhin një që përfaqëson atë që ata kanë përjetuar gjatë projektit. Kur të jenë gati, ftojini secilin pjesëmarrës të tregojë imazhin që ka zgjedhur për grupin dhe të shpjegojë pse e ka zgjedhur dhe çfarë përfaqëson ai imazh për ta.

Çfarë Kam Sjellë, Çfarë Unë Do Të Marr

Ky aktivitet:

- Nxit reflektimin mbi projektin si një tërësi
- Nxit reflektimin mbi zhvillimin personal, pavarësisht rezultatit të projektit
- Ndhmon në vetëdijësimin e aspekteve subjektive që mund të mbeten të fshehura ndryshe

Uleni në një rreth dhe kërkojini çdo pjesëmarrësi të ndajë përvojën e tij duke iu përgjigjur dy pyetjeve: Çfarë sollën ata në fillim të projektit (dyshime, shqetësime, njohuri dhe pritshmëri)? Dhe çfarë po marrin ata nga kjo përvojë (njohuri, shqetësime, lidhje, mësim të mësuara)? Shkruani përgjigjet në një poster që përmbledh të gjitha komentet, të cilat mund të përdoren më pas për të krijuar një re fjalësh (5.b.a).

Nga Maja e Malit

Ky aktivitet:

- Nxit reflektimin mbi projektin si një tërësi
- Nxit reflektimin mbi zhvillimin personal, pavarësisht rezultatit të projektit
- Ndhmon në vetëdijësimin e aspekteve subjektive që mund të mbeten të fshehura ndryshe

Shpërndani fletë letre me një vizatim të një mali dhe kërkojini secilit pjesëmarrës të vizatojë udhëtimin e tij nga fundi në majë si një përfaqësim të asaj që ata kanë përjetuar gjatë projektit. Fundi do të jetë momenti kur ata vendosën të bashkoheshin me projektin, ndërsa maja do të përfaqësojë objektivat e projektit. Kërkojini atyre të identifikojnë pikat e mëposhtme:

- Pushtimi i lumenjve për freskimin: momente që ishin një frymë e freskët për projektin dhe që lehtësuan tensionin.
- Bisedat pranë zjarrit: momente kur lidhja e vërtetë me të tjerët ishte ajo që kishte rëndësi më shumë.
- Pamje panoramike: momente kur ata ishin në gjendje të kishin një pamje të gjerë dhe gjithëpërfshirëse të projektit.

- Shkurtime përmes pyllit: momente, ngjarje ose situata që e përshpejtuan zhvillimin e aktiviteteve.
- Toka shkëmbore: momente kur ata duhej të ecin me kujdes dhe ishin të pasigurt.
- GPS i aktivizuar: ngjarje ose situata që detyruan një ndryshim drejtimi dhe arsytet për këtë ndryshim.

Mund të shtoni çdo element që e konsideroni të rëndësishëm. Pasi pjesëmarrësit të kenë përfunduar vizatimet e tyre, kërkoni atyre t'i ndajnë ato me pjesën tjetër të grupit. Këtu janë disa pyetje udhëzuese për reflektimin përfundimtar: A kemi arritur në majë (arritur objektivat tona)? Cilat befasi të këndshme dhe të pakëndshme kemi gjetur gjatë rrugës? A ka ndjekur secili të njëjtin rrugëtim? Çfarë keni mësuar gjatë këtij udhëtimi?

Kujtim me Vizatim

Ky aktivitet:

+Nxist zhvillimin e vetë-shprehjes dhe e bën të mundur dëgjimin e mendimit të fëmijëve pjesëmarrës

+E bën të mundur përfshirjen e pikëpamjes së pjesëmarrësve të rinj dhe njohjen e opinionëve të tyre

Ky aktivitet është shumë i dobishëm kur fëmijët e vegjël kanë marrë pjesë në projekt. Kërkoni secilit prej tyre të vizatojë momentin që i ka pëlqyer më shumë gjatë përvojës, ose të zgjedhë një fotografi që e përfaqëson atë dhe të shpjegojë pse. Më pas, ekspozoni vizatimet ose fotografite në ngjarjen përmbyllëse, pranë dëshmimeve dhe arsyeve të tyre. Në këtë rast, ndryshe nga aktiviteti i paraqitur në 5.a.a, secili fëmijë duhet të përshkruajë momentin që i ka pëlqyer më shumë dhe jo projektin si një tërësi.

Foto Grupore e Pjesëmarrësve dhe Palëve të Interesuara

Ky aktivitet:

- Forcon grupin e identitetit
- Tregon një mënyrë për të shprehur mirënjohjen për të gjithë pjesëmarrësit
- Është një artikull i dobishëm për shpërndarjen në formate të ndryshme (media, blogje, media sociale, bordet e buletineve, etj.).

Grupi foto është një pjesë tradicionale e projektit, dhe ka një arsye për këtë: kjo është shumë e rëndësishme për të parë të gjithë grupin së bashku, për ndarjen e kësaj feste dhe përfundimit të projektit. Kjo fotografi gjithashtu mund të shfaqet në shkollën e shpalljeve ose të publikohet në gazetën e shkollës. Mos harroni të përfshini të gjithë pjesëmarrësit:

fëmijët/rininë, mësuesit, autoritetet, partnerët e komunitetit, në bashkëpunim me organizatat apo familjet, agjencitë qeveritare ose institucionet vendore, etj. Një alternativë e mirë është të bëni një fotografi në fillim të projektit dhe pastaj një tjetër në fund për të parë ndryshimet në pjesëmarrjen e njerëzve që u bashkuan me projektin në fillim, por nuk janë më pjesë e tij, etj.

Reja e Fjalëve

Ka disa faqe interneti që mund të përdoren për të krijuar imazhe të formuara nga fjalë, ku madhësia e fjalës do të përcaktohet nga sa herë ajo shfaqet në një tekst të caktuar. Sa më shpesh të përdoret një fjalë, aq më e madhe do të jetë ajo. Kërkoni nga pjesëmarrësit të shkruajnë mendimet e tyre përfundimtare pas përfundimit të projektit, futni të gjitha dëshmitë e tyre në fushën e tekstit të aplikacionit dhe pastaj zgjidhni një formë për reën e fjalëve. Mund të zgjidhni një formë përfaqësuese dhe pastaj ta printoni dhe ta shfaqni në tablonë e shpalljeve të shkollës ose në klasë. Mund të ndani mendime për fjalët më të mëdha dhe për fjalët më të rëndësishme që mungojnë..

Mbyllja dhe Intervista

Ky aktivitet:

- Promovon angazhimin e komunitetit
- Është një input i shkëlqyer për shpërndarje
- Ndhmon në marrjen e vendimeve për propozime të ardhshme të përshtatura sipas vlerësimeve të pjesëmarrësve

Gjatë ngjarjes përmbyllëse, mund të kryhen intervista me pjesëmarrës të ndryshëm. Është e rëndësishme të jenë të përfaqësuara të gjitha grupet: fëmijët/rrinia, mësuesit, autoritetet institucionale, donatorët, komuniteti, etj. Dëshmitë e tyre mund të publikohen në blogun e projektit ose të përfshihen në një botim me kopje fizike ose në një buletin digjital. Ne rekomandojmë që të bëhen pyetje që synojnë përmbledhjen e përvojës, theksimin e aspekteve pozitive dhe identifikimin e sfidave të reja dhe të shkëlqyera.

Përmbledhje e Përvojës

Ky aktivitet:

- Është një input i shkëlqyer për shpërndarje

- Favoreon integrimin kurikular
- Favoreon analizën e detajuar të aspekteve të caktuara të projektit
- Promovon mendimin analitik

Një ushtrim i mirë sistematizimi që gjithashtu do të mundësojë një artikull të shkëlqyer për komunikim është përgatitja e një përmbledhjeje të përvojës me grupin e pjesëmarrësve të rinj. Ky përmbledhje nuk duhet të kalojë një faqe dhe mund të përfshijë fotografi dhe imazhe. Ky ushtrim do të detyrojë pjesëmarrësit të identifikojnë elementët kryesorë të përvojës dhe të përshkruajnë, shkurtimisht, projektin dhe efektet e tij.

Propozojmë të përfshihen të dhënat e mëposhtme:

1. Emri i Institucionit që udhëheq/zhvillon projektin:
2. Titulli i projektit/përvojës:
3. Data e fillimit:
4. Përshkrimi i shkurtër i projektit dhe aktiviteteve të zhvilluara:
5. Problemi social që adresohet dhe publiku i synuar:
6. Objektivat: a) Objektivi kryesor: b) Objektivat e të mësuarit: c) Objektivat e shërbimit:
7. Lëndët/klasat shkollore ose përmbajtjet e të mësuarit të përfshira:
8. Shërbimi kryesor i solidaritetit i ofruar për komunitetin:
9. Pjesëmarrja e komunitetit, aleatëve dhe partnerëve: a) Numri i mësuesve: b) Numri i fëmijëve/rrinisë: c) Numri i partnerëve të komunitetit: d) Pjesëmarrës të tjerë:
10. Arritjet (sa i përket objektivave të shërbimit dhe të të mësuarit ose arritjeve të tjera që mund të kenë ndodhur):
11. Sfidat dhe perspektivat për të ardhmen:
12. Fotografitë, grafiket dhe imazhe

Vlerësimi Final

Kemi theksuar rëndësinë e vlerësimit gjatë gjithë projektit. Vlerësimi në momentin e përmbylljes ka më shumë rëndësi sesa matja e nivelit të njohurive të arritura ose rezultateve të punës së kryer. Vlerësimi në këtë pikë na lejon të japim një pasqyrë të punës së bërë tek partnerët tanë, të marrim vendime për rrugët e ardhshme, dhe të prodhojmë njohuri ose kërkime që do të mbështesin punën tonë me të dhëna të sakta dhe do të shërbejnë si burim frymëzimi për të tjerët. Ky vlerësim duhet të jetë pjesëmarrës, duke përfshirë të gjithë grupet e pjesëmarrësve, dhe duhet të fokusohet jo vetëm në vlerësimin e objektivave, por edhe në mbledhjen e informacionit për projektet e ardhshme.

Ese dhe Prezantimet Verbale

Ky aktivitet:

- Promovon zhvillimin e aftësive të shkrimit dhe kërkimit

- Favorizon integrimin e kurikulës
- Ofron njohuri specifike mbi tema konkrete dhe udhëzim për mësimdhënien

Çdo nxënës do të paraqesë një ese që përshkruan përvojën e tij/saj në projekt dhe mësimet e marra. Në diskrecion të mësuesit, esesi mund të ketë një strukturë të lirë ose të bazohet në disa pyetje udhëzuese. Mund të shoqërohet gjithashtu me një prezantim gojor dhe slajde mbi temën përkatëse. Qëllimi i esesë është të shqyrtojë teorinë dhe zhvillimin e projektit, të ofrojë një përshkrim të detajuar të përvojës dhe të paraqesë përfundime që kërkojnë ta bëjnë përvojën kuptimplotë dhe të hapin derën për propozime të reja. Ndryshe nga sistematizimi i shpjeguar në pikën 5.b.d, esesi duhet të jetë më i gjatë dhe të përfshijë koncepte dhe ide që ofrojnë një justifikim për projektin, aktivitetet.

40

Sondazhet e Kënaqshmërisë

Ky aktivitet:

- Favorizon analizën e detajuar të aspekteve specifike të projektit
- Promovon mendimin analitik
- Promovon udhëheqjen e nxënësve

Në projektet Vullnetarizmi-Edukativ, është shumë e rëndësishme që komuniteti të marrë pjesë në përcaktimin e kriterëve të vlerësimit të projektit. Kërkoni nga fëmijët/rinia të kryejnë anketa kënaqësie mes anëtarëve të komunitetit që janë më direkt të përfshirë në projekt, dhe të përcaktojnë së bashku me ta kriteret për vlerësimin e ndikimit dhe suksesit të projektit. Ky aktivitet:

- Ndhmon në identifikimin e aspekteve më të forta dhe më të dobëta të projektit nga pikëpamja e pjesëmarrësve të ndryshëm
- Ndhmon në grumbullimin e informacionit për të udhëhequr veprimet e ardhshme
- Promovon udhëheqjen e nxënësve

5.c.c Drita e Trafikut

Kërkoni nga pjesëmarrësit të mbledhen në grupe të barabarta (për shembull, fëmijë/rinia, mësues, anëtarë të komunitetit, etj.) dhe të diskutojnë, vlerësojnë dhe përshkruajnë itemet e mëposhtme:

- 3 faktorë të qëndrimeve që mundësojnë zhvillimin e projektit
- 3 faktorë që duhet të përmirësohen ose forcohen për të arritur rezultate më të mira
- 3 faktorë që duhet të reduktohen ose eliminojnë për të siguruar performancë të mirë në iniciativa të reja

Çdo grup faktorësh do të lidhet me dritat e gjelbra, të verdha dhe të kuqe të semaforit, përkatësisht. Dritat mund të përfaqësohen me letra të mëdha në tre ngjyra mbi të cilat pjesëmarrësit do të ngjitin komentet e tyre të shkruara. Ata do të diskutojnë më pas përgjigjet e grupeve të tjera dhe pajtimet dhe dallimet në mendimet e tyre. Ky aktivitet mund të përdoret me triada të ndryshme që mund të zëvendësojnë ose plotësojnë atë që është përshkruar më sipër. Për shembull, pyetja mund të lidhet me 3 aspekte që ata mësuan, 3 aspekte që do të dëshironin të dinin më shumë dhe 3 aspekte që do të kishin

dashur t'i mësonin por mendojnë që nuk ishin në lojë; ose 3 aktivitete që funksionuan mirë, 3 aktivitete që kërkojnë disa rregullime dhe 3 aktivitete që nuk duhet të përsëriten. Në çdo rast, reflektimi mbi përgjigjet është thelbësor.

Pyetësi për Partnerët e Komunitetit

Ky aktivitet:

- Ndhmon në identifikimin e aspekteve më të forta dhe më të dobëta të projektit nga pikëpamja e pjesëmarrësve të ndryshëm
- Ndhmon në grumbullimin e informacionit për të udhëhequr veprimet e ardhshme
- Promovon udhëheqjen e nxënësve

Ky pyetësor është zhvilluar nga ekipi i Universitetit Matej Bel në Banska Bystrica (Sllovakia). Objektivi i tij kryesor është të mbledhë të dhëna në lidhje me si partnerët e komunitetit e perceptojnë dhe vlerësojnë zbatimin e projektit dhe rezultatet e tij. Ky është një mjet shumë i dobishëm për të vlerësuar projektin dhe ndikimin e tij në komunitet, si dhe për të shqyrtuar iniciativat e ardhshme. Mund të aksesoni pyetësin e plotë në anglisht në faqen e mëposhtme: www.slihe.eu

Harta e Përvojave

Ky aktivitet:

- Ndhmon në zhvillimin e aftësive të shprehjes krijuese dhe të komunikimit
- Ndhmon në analizimin e përvojës si një e tërë dhe nxjerrjen e konkluzioneve
- Nxit mendimin analitik dhe reflekton mbi zhvillimin personal

Përshkrimi i aktivitetit

Karta e përvojës mund të përdoret për reflektim individual, por është më efektive kur përdoret për reflektim grupor, pas përfundimit të një projekti Vullnetarizmi-Edukativ. Karta e përvojës është një mjet krijues që stimulon reflektimin dhe komunikimin në grupe të mëdha, si dhe në grupe të vogla (4 deri në 8 njerëz); stimulon kreativitetin dhe asocimet; ndihmon zhvillimin e inteligjencës emocionale të fëmijëve/adhuresve; ndihmon ata të kuptojnë përvojën e tyre dhe procesin e mësimi; inkurajon pjesëmarrjen dhe ndarjen e perceptimeve të përvojës së njëjtë;

Pasi të përfundojë një projekt Vullnetarizmi-Edukativ, propozoni një analizë të momenteve më të intensifikuara të planifikimit dhe zbatimit të projektit duke përdorur hartën e përvojës.

Ndani nxënësit në 3, maksimumi 4 grupe. Secili grup do të marrë një fletë flipchart, marker, post-it dhe një fletushkë me zonat dhe pyetjet më poshtë. Vendosni një shembull (vizatim) të Hartës së Përvojës në mur dhe prezantoni shkurtimisht duke propozuar shembuj me emrat e zonave në hartë dhe si mund të interpretohen ato (shihni zonat e hartës më poshtë). Mund të vizatoni simbole për çdo zonë.

Ftoni nxënësit të analizojnë përvojën e projektit Vullnetarizmi-Edukativ në grupe dhe të vizatojnë, duke përdorur fletët e flipchart dhe markerët, hartën e tyre të përvojës, siç e panë, dëgjuan, ndjenë, jetuan, interpretuan dhe arritën në përfundime për përvojën, duke përdorur zonat nga Harta jonë e Përvojës ose duke shtuar edhe zona të tjera.

Në fund, ftoni çdo grup të prezantojë Hartën e Përvojës të projektit Vullnetarizmi-Edukativ, duke argumentuar pse kanë zgjedhur zonat që bënë, çfarë përfaqësojnë për ta dhe si e lidhin imazhin, emrin e zonës dhe çfarë perceptuan ata për atë moment të përvojës së tyre deri tani. Shpjegoni që pyetjet në fletushkë janë aty për t'i ndihmuar ata të reflektojnë më thellë mbi përvojën.

Ndërkohë që ka 18 zona në hartë, ata mund të zgjedhin ato që janë të rëndësishme për përvojën e tyre Vullnetarizmi-Edukativ – nuk është e nevojshme të përdorin të gjitha zonat dhe simbolet. Për secilën zonë mund të shkruajnë emrin e zonës ose dhe të bëjnë një simbol për atë zonë dhe të diskutojnë se si ishte për ta. Kohëzgjatja e punës në grup mund të jetë nga 30 deri në 45 minuta, sipas madhësisë së grupit dhe kompleksitetit të projektit Vullnetarizmi-Edukativ që ata po përpunojnë.

Në fund, çdo grup ndan përvojën me grupin tjetër. Kohëzgjatja e ndarjes së grupeve mund të jetë nga 5 deri në 10 minuta/grup, sipas kompleksitetit të aktivitetit dhe nivelit të reflektimit të grupit.

Seti i pyetjeve ndihmon në transferimin e përfundimeve dhe mësimin të fundit në kontekste të tjera të jetës ose në fusha të tjera të njohurive: ku mund të përdor atë që kam përfunduar, çfarë mund të bëj ndryshe, mund të bëj një angazhim, etj.

Ju mund të bëni disa pyetje mbështetëse kur çdo grup prezanton hartën e tij për t'u siguruar që nxënësit kalojnë të gjitha hapat e reflektimit: Analizë, Interpretim dhe Transferim.

Në fund të aktivitetit, theksoni idetë më të rëndësishme që ndanë të gjithë grupet dhe fokusohuni kryesisht te ndryshimet që ata mund të shihnin tek përfituesit e komunitetit dhe gjithashtu në zhvillimin e tyre personal.

Tabela 7: **Harta e përvojës**

Zonat në hartë	pyetje të Mundshme për të pyetur si lehtesues gjatë prezantimeve.
Pranverë kurioziteti	se Çfarë ju bëri më kurioz? Çfarë ju ka intriguar? Çfarë ju ka bërë të mendoni?

Ura e planifikimit	Si e keni planin e projektit? Çfarë keni bërë saktësisht? Me çfarë sfidash jeni përballur? Çfarë arritje keni pasur?
Era e frikës	cilat ishin frikat kryesore? Nga erdhën? Si i keni kapërcyer ato?
Stuhia e ndjenjave	Cilat ishin emocionet/ndjenjat tuaja kryesore? Ju lutem përshkruani ato. Çfarë i shkaktoj? Si keni reaguar?
Retë e tensionit	cilat ishin momentet më të tensionuara gjatë zbatimit të projektit?
Moçal i Bllokimit	A ka ndonjë gjë që ju bën të tensionuar? Çfarë? Pse mendoni se ishit të tensionuar? Ku e keni ngecur në aktivitet? Si i keni kapërcyer këto pengesa?
Dielli i frymëzimit	Çfarë ju ka frymëzuar? Si e keni përdorur këtë frymëzim?
Pema e besimit	Çfarë ju bëri të besoni ose jo? Si është ndërtuar? Si ju ka ndihmuar besimi?
Era e ndryshimit	Si e bën këtë përvojë të mësuarit të ndryshuar ju? Si jeni ndryshme nga tani e tutje? Si është komuniteti ndryshe tani?
Konfuzioni i Shkretëtirës	Çfarë ishte më konfuze? Përse ju shfaq ky konfuzion duket? Si e keni kapërcyer atë?
Pemët e lumturisë/kënaqësisë	Cilat ishin momentet më të kënaqshme dhe gëzueshme? Si dhe pse ndodhën ato? Çfarë bëni si grup ose individualisht në atë moment?
Lumi i tensioneve të	cilat ishin tensest momente? Çfarë e shtyu? Si keni reaguar tensionin? Keni kapërcyer atë? Nëse po, si?
Liqeni i qartësisë	Çfarë solli qartësi në përvojën tuaj? Kush dhe çfarë ndihmoi që kjo të ndodhte? Në çfarë gjendjeje ishit gjatë atij momenti të qartësisë? Si e ndjetë?
Ujëvara e zgjidhjeve	Cilat ishin zgjidhjet që identifikuat? Si i gjetët ato? Si ju bëri të ndiheshit gjetja e tyre?
Orteku i problemeve	cilat ishin sfidat më të mëdha apo problemet që keni hasur? Si u ndiet? Çfarë keni mësuar nga ato?
Shiu i ngjashmërive	Çfarë ngjashmëri keni gjetur mes përvojës tuaj dhe situatave të tjera në jetën tuaj? Çfarë keni zbuluar gjatë përvojës - për veten, të tjerët, grupi, aktiviteti, etj.?
Mali i zbulimeve	Çfarë është konfirmuar gjatë përvojës - për veten, të tjerët, grupi, aktiviteti, për komunitetin etj.?

Shpella e ardhshme

, Çfarë do të bënit ndryshe pas kësaj eksperience? A keni një plan për të ardhmen?

Boomerang Puzzle

Këtu është përkthimi në shqip i aktivitetit, duke përdorur termin "Vullnetarizmi-Edukativ":

Qëllimi: Pjesëmarrësit duhet të largohen nga ky aktivitet të aftë për të vlerësuar rezultatet e projektit të Vullnetarizmit-Edukativ.

Kohëzgjatja: 60 minuta

Materialet: Markera, fletë flipchart, formë boomerangu (letra)

Përshkrimi i Aktivitetit

Ky është një mjet që stimulon reflektimin dhe komunikimin në grupe të mëdha, si dhe në grupe më të vogla (4 deri në 8 persona); stimulon krijimtarinë dhe asocimet; ndihmon në zhvillimin e vetëdijes tek rinia/nxënësit; metakognicionin, kuptimin e eksperiencës së tyre dhe procesit të mësuarit; inkurajon pjesëmarrjen dhe ndarjen e perceptimeve të përvojës së njëjtë;

Pasi të jetë finalizuar një projekt Vullnetarizmi-Edukativ, propozoni një analizë të vetëdijes dhe kujdesit të ndërtuar gjatë udhëtimit të projektit, duke përdorur puzzle-në e boomerangut.

Jepni pjesëmarrësve një formë boomerangu prej letre dhe kërkoni atyre që të thonë se çfarë shohin, pse kjo formë.

Nëse e hedh një boomerang në mënyrën e duhur, ai do të kthehet tek ti. Kjo është po aq e vërtetë edhe për ofendimet: kur ofendon një person tjetër, ai ofendim zakonisht do të kthehet tek ti në një formë tjetër.

Ftoni pjesëmarrësit të shkruajnë dhe vizatojnë në formën e boomerangut:

- Çfarë do të thotë kujdes për ta
- Aktet e kujdesit që kanë kryer gjatë udhëtimit të projektit
- Si janë kujdesur për veten
- Një simbol për kujdesin
- Një citat / një zbulim / një akt kujdesi i kryer nga dikush tjetër gjatë projektit të Vullnetarizmit-Edukativ
- Dekoroni boomerangun tuaj / shënoni kufizimet mes përgjigjeve të tyre (insistoni në dekorim)

Pyesni pjesëmarrësit të ndajnë me një partner. Nëse është grup i vogël, ata mund të paraqesin boomerangun e partnerit të tyre. Nëse grupi është i madh, ata mund të paraqesin njëri-tjetrin në grupe. Më pas disa ide mund të ndahen me të gjithë audiencën.

Kërkoni 3-5 pyetje nga pjesëmarrësit për të verifikuar reagimet e audiencës mbi zhvillimin e përgjithshëm. Cilësia e pyetjeve do të jetë një tregues i vetë zhvillimit. Lejoni që disa anëtarë të përgjigjen në pyetje / inkurajoni të gjithë të shkruajnë përgjigje në shënime post-it*.

Në fletëflipchart ose në një mur/bord krijoni një vepër arti (kollazh) me të gjitha boomerangat. Shtoni shënimet post-it me përgjigjet e pjesëmarrësve*.

Kërkoni që pjesëmarrësit të mbushin fletë individuale ose ditarin e tyre personal me:

Pyetje	Përgjigje	I/E lumtur me progresin e bërë?
Cilën nevojë thelbësore personale kam shqyrtuar më shumë?		
Si u kujdesa për veten time? Çfarë modelet e shëndetshme kam zhvilluar për të plotësuar nevojat e mia thelbësore?		
Si u kujdesa për të tjerët? Çfarë sjelljesh të shëndetshme kam praktikuar?		
Si po përmirësohen marrëdhëniet e mia?		
Cili është qëllimi im i radhës?		
Çfarë do të bëj për ta arritur atë?		
Çfarë mbështetjeje kam nevojë? Nga kush?		
Si do ta di që e kam arritur atë?		

DOKUMENTACIONI

Projekte kanë një fillim dhe një fund. Dokumentimi i zhvillimit të tyre dhe përmbyllja e tyre mundësojnë që ato të shihen si njësi të kuptueshme, koherente dhe gjithëpërfshirëse, dhe lehtësojnë komunikimin e tyre.

Dokumentimi i projektit ka disa përfitime:

- Bëni punën përgatitore dhe mbledhni materialin për prezantimin gjatë fazës së festimit të Vullnetarizmit-Edukativ.
- Keni gjithmonë material për të prezantuar projektin tek publiku për ndihmë financiare, për të bindur të tjerët për përfitimet e tij (si drejtuesit e shkollës), për të takuar shkolla të tjera gjatë takimeve, për të informuar gazetarët ose për të analizuar projektin dhe për të krijuar një projekt të ri.

Si mund ta dokumentoni ju dhe fëmijët/riun projektin pa përmendur shumë burime? Çfarë korrespondon me dokumentimin?

Ju tashmë keni mbledhur shumë materiale dokumentimi gjatë planifikimit dhe i keni në formë të shkruar.

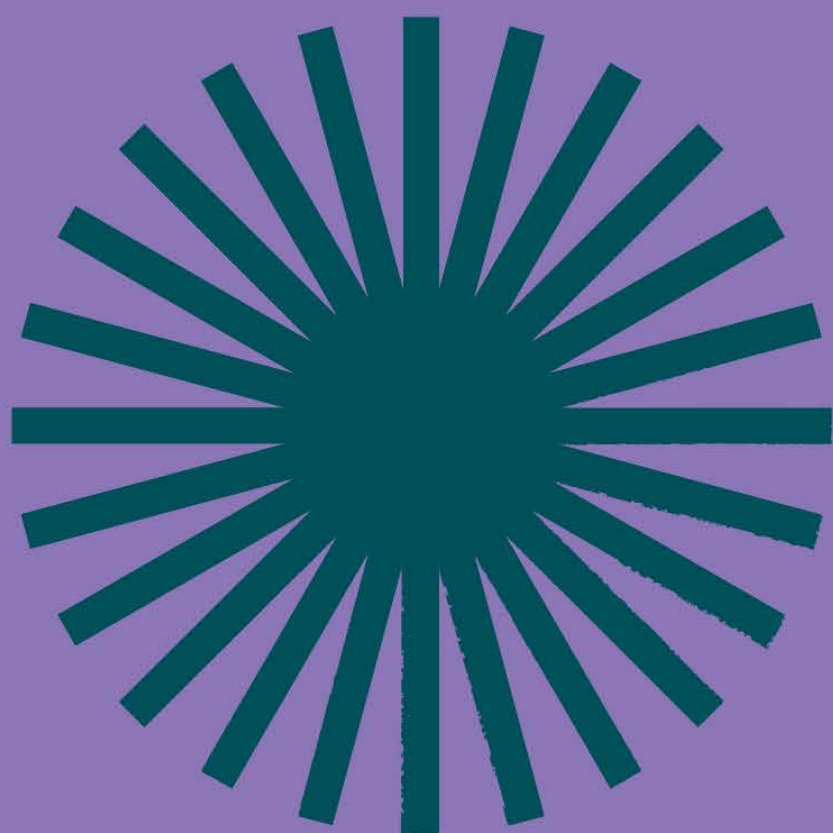
Në vijim janë disa ide dhe sugjerime:

- Përshkrim i shkurtër i projektit dhe planifikimi i kohës (p.sh. në formë të një periudhe kohe)
- Listë e mësuesve dhe fëmijëve/risë pjesëmarrës, klasa, shkolla me informacionin e kontaktit të tyre, emri/telefon dhe e-mail i çdo shkolle pjesëmarrëse.
- Prezantim i pjesëmarrjes së nxënësve (p.sh. cilat vendime morën fëmijët/risë dhe si arritën në to?)
- Përshkrim i burimit të projektit (Si erdhët te projekti?) temat/e nevojat e komunitetit dhe partnerëve të komunitetit pjesëmarrës.
- Përshkrimi i lidhjes midis projektit tuaj dhe objektivit të mësimit/standardeve arsimore.
- Letra reflektimi e mësuesit për sukseset dhe vështirësitë gjatë punës në projekt, sugjerime për përmirësimin e projekteve të ardhshme.
- Një përmbledhje e metodave të vlerësimit me një justifikim të shkurtër për përdorimin e një instrumenti të caktuar vlerësimi.
- Propozime për ndryshime në fushën e komunës dhe shkollës për të siguruar kushte më të mira për projekte të ardhshme të Vullnetarizmit-Edukativ.
- Foto dhe nëse ka video ose faqe interneti për projektin.
- Shembuj të ditarëve, portofoliev të nxënësve, rezultatet e punës së projektit, materiale argëtuese dhe vlerësimi i projektit.
- Letrat e shkruara nga fëmijët/risë si pjesë e projektit ose artikuj në gazeta.
- Raporti i gazetarëve lokalë për projektin.
- Intervista, histori, komente dhe citate nga mësuesit, fëmijët/risë, menaxhimi i shkollës dhe partnerët e komunitetit/anëtarët e komunitetit.
- Raporte ose dokumente mbi projektin të përgatitura për fëmijët/risë, menaxhimin e shkollës ose grupe ekspertësh (përfshirë regjistrime në kasete video dhe audio).

- Material pune dhe axhendë për çdo takim.

BIBLIOGRAFIA

- Eyler, J., Giles, D. (1999). Ku e të mësuarit në të mësuarit e shërbimit?. San Francisko: Jossey-Bass.
- Eyler, J., Giles, D. E. Jr., & Schmiede, A. (1996). Një mjek është udhëzues për reflektim në të mësuarit e shërbimit: Student zëra dhe reflektime. San Diego: Mëso & Shërbejë Amerikës Kombëtar I Mësimi Të Shërbimit. Zyra informative.
- Grupi i autorëve (2022). Shërbim të të Mësuarit Upscaling e Përfshirjes Sociale për Fëmijët – SLUSIK. Bruksel: Qendra Evropiane për Vullnetarë – CEV.
- Grupi i autorëve (2023). Ndez komunitetit shkëndijë. Prishtinës: Kosovë Organizata për Talentin dhe Arsimit.
- Ketu, C., Ferrara, C. (2017). Të mësuarit e shërbimit në Evropën Qendrore dhe Lindore, doracaku për mësues të angazhuar dhe të fëmijëve/të rinjve. Buenos Aires: CLAYSS.
- Seifert, A., Zentner, S., Nafy, F. (2012). Praxisbuch të Mësuarit e Shërbimit – Lernen durch Angazhimit dhe Schulen. Weinheim und Bazelit: Beltz.
- Sosa Rolón, J. A. (2020). Resourcebook për zhvillimin e Mësimi të Shërbimit me projekte. Buenos Aires : CLAYSS
- Suljić, E. (2009). Servisno-učenje – učenje kroz angazman – priručnik za nastavnike. Tuzla: Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole".

SERVICE-LEARNING

TOKA

Národní
Asociace
Dobrovolnictví

INTERAKTIVNĚ OTVORENÉ ŠKOLY
www.interaktivne-otvorene-skoly.cz

New Horizons
for youth and community

PRIPREMA
POZOR

SMART

Funded by
the European Union